

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Kone- ja tuotantotekniikka / Tuotantopainotteinen linja

Jari Hämäläinen

HENKILÖKOHTAISTAMISMÄÄRÄYKSEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS KO-
NEISTAJAN AMMATTITUTKINTOON VALMISTAVASSA KOULUTUKSESSA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Kone- ja tuotantotekniikka

Jari Hämäläinen	Henkilökohtaistamismääräyksen käytännön toteutus koneistajan ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa
Opinnäytetyö	70 sivua + 69 liitesivua
Työn ohjaaja	Lehtori Jukka Spets
Toimeksiantaja	Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto
Avainsanat	aikuiskoulutus, henkilökohtaistaminen, opintojen ohjaus, näyttötutkinnot

Opinnäytetyö tehtiin Etelä-Kymenlaakson ammattiopistolle (Ekami). Työn tarkoitus on selvittää ja tarkastella henkilökohtaistamista ohjauksen näkökulmasta, joka on henkilökohtaistamisen tärkein työväline. Henkilökohtaistaminen on nykyisessä aikuiskoulutuksessa osa opiskelua, ja sen tarkoitus on antaa opiskelijalle ja tutkinnon suorittajalle mahdollisimman paljon oikeanlaista tietoa opiskelusta ja tutkinnon suorittamisesta. Koko koneistajan ammattitutkinnon koulutuksen pituuden ja opiskeluisälön määrittelee suurelta osin non-stop opiskelussa tarkasti ja huolellisesti tehty opiskelijan henkilökohtaistamissuunnitelma.

Päättötyöni aihe syntyi henkilökohtaistamisen sekavasta käytännön toteuttamisesta sekä ohjaustiedon puutteesta. Lisäksi ongelmana on ollut henkilökohtaistamisdokumenttien erilaisuus eri osastojen kesken, joten yhtenä kehitystehtävänä oli laatia yksi yhteinen dokumenttipohja koko Ekamin käyttöön.

Opinnäytetyöni lopputuotos oli selvitys Ekamin aikuisopiskelun ohjauksen tilasta, yhteisen henkilökohtaistamisdokumenttipohjan ja koneistajan ammattitutkinnon järjestämissopimuksen laatiminen. Opinnäytetyöni ulkopuolelta samoja lähdemateriaaleja hyödyntäen sain laadittua Ekamin aikuisopiskelijoiden käyttöön tarkoitetun opiskelijan henkilökohtaistamisoppaan Mielestäni työ onnistui ja opinnäytetyön aineisto on käytössä Ekamilla.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Mechanical and Production Engineering

HÄMÄLÄINEN, JARI

Practical Implementation of the Personal Study Program
Regulation for the Competency- Based Vocational
Qualification of Machinists

Bachelor's Thesis

70 pages + 69 pages of appendices

Supervisor

Jukka Spets, Senior lecturer

Commissioned by

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto

March 2011

Keywords

personal study program, adult education,
student counselling, competencebased examination

The work was made for Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto (Ekami). The purpose of the thesis is to clarify and observe personalization from the perspective of student guidance, which is the most important tool of personalization. In modern adult education, personalization is a part of schooling and its purpose is to give both the student and the degree provider as much as possible valid information concerning studying and performing the exam. In the non-stop class, a pedantic and meticulous students' personalization plan determines most of machinist's vocational examination trainings duration and to a high degree, the duration and the curriculum of the machinist qualification education are determined by the personal study program drawn up carefully and in detail in a non-stop class. The idea for the topic of my thesis came from the unclear practical realisation as well as from the lack of student guiding. There have been problems with each department having their own form in personalization documents. One development task was to compose one common form for whole Ekami.

The outcomes of my thesis work were a report of the state of Ekami's adult education, also composing one common personalization layout form as well as composing a machinist's vocational qualification examination. Outside of my thesis work, utilising the same study result sources, I managed to compose a guide for adult student personalization to be used in Ekami. In my opinion, the job was well done and the guide is now used by Ekami.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	KESKEISET KÄSITTEET	10
3	KOTKAN-HAMINAN SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ	17
	3.1 Ekami vuonna 2011	17
	3.2 Ekamin organisaatio 2011	17
	3.3 Ekamin toiminta-ajatus ja visio	18
	3.4 Ekamin periaatteet ja toiminnan lähtökohdat	19
	3.5 Ekamin nykytilan kuvaus	20
	3.5.1 Ekamin vahvuuksia ovat	20
	3.5.2 Ekamin heikkouksia ovat	20
	3.5.3 Ekamin mahdollisuuksia ovat	21
	3.5.4 Ekamin uhkia ovat	21
4	MITÄ ON AIKUISOPISKELU	22
5	NON-STOP - OPISKELU	23
6	OPISKELUN ERI RAHOITUSMUODOT	24
	6.1 Omaehtoinen opiskelu	24
	6.2 Työvoimakoulutus	25
	6.3 Oppisopimuskoulutus	25
	6.4 Henkilöstökoulutus	27
	6.5 Työnantajapalvelut	27
	6.6 Työvoimatoimistojen työnantajapalvelut	28
7	ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPISKELIJOIDEN OHJAUS EKAMISSA	28
	7.1 Oppimisvaikeudet	28

7.2	Tuki ja ohjaustoimet Ekamissa	29
7.3	Maahanmuuttajien ohjaus Ekamissa	30
8	EKAMIN OHJAUKSEN SEURANTA, ARVIOINTI JA SEN KEHITTÄMINEN	31
8.1	Ohjauksen seuranta ja arviointi	31
8.2	Ohjauksen kehittäminen	32
8.3	Aikuisopiskelijan tuen ja ohjauksen muodot	34
9	OHJAUKSEN LÄHTÖKOHTIA	34
9.1	Ohjauksen keskeiset periaatteet Ekamissa	35
9.2	Ohjauksen työnjako Ekamissa	36
10	OHJAUKSEN YLEISIMMÄT MENETELMÄT	36
10.1	Lähiohjaus	37
10.2	Yksilöohjaus	37
10.3	Ryhmäohjaus	38
10.4	Vertaisohjaus	38
10.5	Etäohjaus	39
10.6	Verkkoohjaus	39
11	MIKÄ ON NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄ	40
11.1	Perustutkinto	40
11.2	Ammattitutkinto	41
11.3	Erikoisammattitutkinto	41
12	OHJAAVAT KESKEISIMMÄT SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET, OHJEET JA SOPIMUKSET	43
13	JÄRJESTÄMISSOPIMUKSET JA LAINSÄÄDÄNTÖ SOPIMUKSISTA	44
13.1	Sopiminen	45

13.2 Opetushallituksen arviointi	45
13.3 Tiedotusvastuu	46
14 EKAMIN NÄYTTÖTUTKINTOSTRATEGIA	46
15 MITÄ ON HENKILÖKOHTAISTAMINEN	49
15.1 Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen	52
15.2 Kehitystyönä ohjaustoimet hakeutumisvaiheessa sekä hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen	54
15.3 Esitys ja aloite TE-toimistolle hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisesta	56
15.4 Esityksen johtopäätökset	56
15.5 Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen	57
15.6 Ohjaustoimet tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa	58
15.7 Ohjaus valmentavassa koulutuksessa	59
15.8 Henkilökohtaistaminen tutkinnon suorituksessa	60
16 AIKUISOPISKELUN PALAUTTEET KONEISTAJAN AMMATTITUTKINNOSSA	63
16.1 Opal-järjestelmän käyttö	64
16.2 Opal-järjestelmän palautteet	64
17 JOHTOPÄÄTÖKSET KEHITYSTEHTÄVISTÄ	65
18 OHJEET, MÄÄRÄYKSET JA LAINSÄÄDÄNTÖ	66
19 LINKIT	68
LIITTEET	
Liite 1. Ekamin eri toimijoiden työnjako ja tehtävät ohjausprosessin aikana	
Liite 2. Koneistajan ammattitutkinnon perusteet	
Liite 3. Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys	
Liite 4. Koneistajan ammattitutkinnon järjestämissopimus vuodelle 2011	
Liite 5. Henkilökohtaistamisen kolmivaiheinen prosessi eri koulutusmuodoissa	
Liite 6. Henkilökohtaistamisen vaiheet	

Liite 7. Henkilökohtaistamisdokumenttipohja, vanha

Liite 8. Henkilökohtaistamisdokumenttipohja ,UUSI 1.10.2011

Liite 9. Case-tapaus koneistajan ammattitutkintoon johtavan koulutuksen hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisesta

Liite 10. Case-tapaus koneistajan ammattitutkintoon johtavan koulutuksen tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta

Liite 11. Case-tapaus koneistajan ammattitutkintoon johtavan koulutuksen tutkinnonsuoritusvaiheen henkilökohtaistamisesta

Liite 12. Opiskelijan henkilökohtaistamisopas

1 JOHDANTO

Henkilökohtaistaminen on nykyisessä aikuiskoulutuksessa hyvin tärkeä osa opiskelua. Sen tarkoitus on antaa opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle mahdollisimman paljon oikeanlaista tietoa opiskelusta ja tutkinnon suorittamisesta. Henkilökohtaistamisen näkökulmasta ohjauksella pyritään opiskelijan ja tutkinnon suorittajan kannalta mielekkäiden valintojen tekemiseen sekä merkitykselliseen ohjaustoimintaan. Henkilökohtaistamissuunnitelmien tekemisessä yksi tärkeimmistä osa-alueista on ohjaus. Ohjauksen tärkeimmät elementit sekä itse opiskeluprosessin aikana näyttötutkintotoiminnassa ovat tiedotus ja neuvonta. Tiedotuksesta ja neuvonnasta on kyse silloin, kun henkilöä ohjataan hänen kykyjään ja tarpeitaan vastaavaan oppilaitokseen tai koulutusalalle. Sama pätee myös koulutustason valinnoissa sekä koulutuksen rahoitusmuodoissa.

Koko koneistajan ammattitutkinnon koulutuksen pituuden ja opiskeluisällön määrittelee suurelta osin non-stop opiskelussa tarkasti ja huolellisesti tehty opiskelijan henkilökohtaistamissuunnitelma.

Vuonna 1998 voimaan tulleen henkilökohtaistamismääräyksen käytännön toteutus ja sen tarkoitus on edelleen vielä tänä päivänä varsin kirjavaa eri oppilaitoksissa (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998)). Henkilökohtaistamisen tarkoituksena ja sen merkitystä opiskelijan koulutukseen ei ole ymmärretty oikein. Sen toteutus ei tapahdu lain ja tarkoituksen mukaisella tavalla. Sen huomaa olevan vain pakollisten lomakkeiden ja dokumenttien täyttämistä sekä niiden arkistointia. Opiskelijat eivät saa henkilökohtaistamisen tarkoituksena suomaa hyötyä, josta koko opiskelijajen henkilökohtaistamisessa on kokonaisuudessaan kyse.

Henkilökohtaistamista suunniteltaessa ei vielä ole tiedossa opiskelijan tutkintopäivät, opiskeluaikataulut tai koko opiskeluun liittyvä opetus ja sen sisältö. Opiskelijan etenemisen tahdin sekä koulutuksen pituuden määrää täysin opiskelijan aktiivisuus, halu oppimiseen ja tutkinnon suorittamiseen. Lopuksi tutkinnon suorittamisen esteenä voi jopa ääritapauksessa olla työvoimatoimiston opiskelijalle ostamien koulutuspäivien loppuminen. Myös eteen tulee tilanteita, jossa opiskelija voi jopa menettää mahdollisuutensa koko tutkinnon suorittamiseen hitauden, huolimattomuusvirheen tai oman tutkintotilanteesta johtuvan hermoilunsa tähden. Tästä syystä koulutusajanjaksoksi os-

tettu ja sovittu opiskeluaika suunnitelmiseen voi muuttua oleellisesti lisäharjoittelun ja -opintojen tähden. Nämä ongelmat tulevat esiin lähinnä non-stop-opiskelussa.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kartoittaa mahdollisimman laajamittaisesti Ekamin ohjauksen mahdollisuudet, menetelmät ja siinä käytettävät tukitoimet. Työllä kartoitetaan myös, miten kukin työntekijä on sitoutunut omaan osa-alueeseensa. Toisena kehityskohteena oli henkilökohtaistamisasiakirjan dokumenttipohjan uusiminen. Henkilökohtaistamisdokumentteja on ollut oppilaitoksen käytössä viittä (5) eri versiota. 1.10.2011 otettiin Ekamilla käyttöön uusi henkilökohtaistamis dokumentti-pohja, joka korvaa kaikki edelliset versiot. Tämä on koko kolmivaiheisen henkilökohtaistamiskäytännön tärkein osa-alue. Ja sen tarkoituksena on yhtenäistää koko Ekamin aikuis-koulutuksen kolmiportainen henkilökohtaistamisdokumentointi. Myös opinnäytetyöhön liittyen, tekijä laati koneistajan ammattitutkinnon järjestämissopimuksen. Työn tarkoituksena on laatia hakemus, josta selviää oppilaitoksen resurssit koneistajan ammattitutkinnon järjestämiseksi. Lupa haetaan näyttötutkintotoimikunnalta. Lopuksi opinnäytetyön ulkopuolelta ja samoista opinnäytetyömateriaaleista sain laadittua opiskelijan henkilökohtaistamisoppaan, jonka tarkoituksena on selvittää henkilökohtaistamisen perustietoja ja opiskelujen rahoitusta. Oppaan on tarkoitus tulla yleiseen jake-luun Ekamin aikuisopiskelijoille.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Alla olevat käsitteet ovat poimintoja Opetushallituksen näyttötutkinto-oppaasta. Opas on tarkoitettu työvälineeksi tutkinnon järjestäjille, tutkintotoimikunnille sekä muille näyttötutkintotoiminnoissa mukana olevien henkilöiden käyttöön. Sen tarkoituksena on kehittää näyttötutkintotoiminnan laatua, ohjata tutkintojen järjestämistä sekä yhdenmukaistaa tutkintotoimintaa.

ALVAR: Työmarkkinajärjestöjen ja opetusviranomaisten perustama työelämän näyttötutkintojen vaikuttaja: näyttötutkintoaineistoja, näyttötutkintoihin liittyvä koulutus-, kehitys- ja tiedotustyö. ALVARiin kuuluu tutkintoja yli 10 alalta. Lisätietoja osoitteesta www.alvar.fi.

Ammattiosaamisen näytöt: Koulutuksen järjestäjän ja työelämän yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtilanne tai työprosessi. Koko koulutuksen ajalle sijoittuvat ammattiosaamisen näytöt ovat ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa osa opiskelija-arviointia. Opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut opetussuunnitelman perusteiden ammatillisten opintojen tavoitteissa määritellyn työelämän edellyttämän ammattitaidon. Opiskelija-arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteissa annettuihin määräyksiin.

Ammattitaidon arviointi: Prosessi, jossa arviointitiedon tuottamisella ja kirjaamisella on keskeinen merkitys. Käytössä ovat ensisijaisesti laadulliset arviointimenetelmät kuten havainnointi, haastattelut, kyselyt, aikaisemmin dokumentoidut näytöt sekä itse- ja ryhmäarviointi.

Ammattitaito: Käsitelmä ammattitaidosta on perusta sille, millaisilla ammattiin liittyvillä työtehtävillä tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito pystytään arvioimaan. Tutkinnon perusteissa ammattitaito on määritelty työmarkkinoiden ilmaisemina pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksina.

Ammattitutkinto: Ammattitutkinnossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito. Ammattitaitovaatimukset on määritelty tasollisesti siten, että henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja lisäksi täydentäviä ja syventäviä opintoja ja noin kolmen vuoden työkokemus, pystyy todennäköisesti suo-

riutumaan ko. ammattitutkinnosta. Tutkinnon laajuutta ei ole määritelty opintoviikkoina.

Arvioija: Ammattitaidon osoittamista eli tutkinnon suoritusta arvioiva henkilö.

Arvioinnin kohde: Ne osaamisen alueet, joihin tutkinnon suorituksessa kiinnitetään erityisesti huomiota.

Arvioinnin oikaisumenettely: Prosessi, jossa tutkinnon suorituksensa arviointiin tyytymätön henkilö pyytää oikaisua arviointiin tutkintotoimikunnalta.

Arviointiaineisto: Kaikki se havainnoitu, kerätty ja dokumentoitu materiaali, jonka pohjalta tutkinnon suorittajan tutkinnon suoritus arvioidaan suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin.

Arviointikriteeri: Arviointikriteerit perustuvat arvioinnin kohteisiin. Arviointikriteerien avulla kuvataan ja täsmennetään kynnykset, joiden perusteella erotellaan eritasoiset suoritukset.

Erikoisammattitutkinto: Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Erikoisammattitutkinnoissa ammattitaitovaatimukset on määritelty tasollisesti siten, että henkilö, jolla on alan peruskoulutus tai sitä vastaavat tiedot ja lisäksi täydentäviä ja syventäviä opintoja ja noin viiden vuoden työkokemus, pystyy todennäköisesti suoriutumaan ko. erikoisammattitutkinnosta. Tutkinnon laajuutta ei ole määritelty opintoviikkoina.

Hakeutumisvaihe: Henkilön osoittaman ja saavuttaman osaamisen ja muiden lähtökohtien tunnistaminen soveltuvan tutkinnon ja tutkintotason löytämiseksi. Osaaminen tunnistetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä. Hakeutumisvaiheessa selvitetään myös ohjauksen ja mahdollisten tukitoimien tarve.

Henkilökohtainen tutkinnon suorittamisen suunnitelma: Suunnitelma, jossa kuvataan, miten tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon suorituksen (tutkintotilaisuus) aikana tutkinnon perusteissa edellytetyn osaamisen. Suunnitelma perustuu ammattitaidon lähtötason kartoittamiseen.

Henkilökohtainen oppimissuunnitelma: Suunnitelma, jossa kuvataan tutkinnon suorittamiseen tarvittavan ammattitaidon hankkimisen sisältöalueet, oppimisympäristöt, opiskelumenetelmät sekä opintojen aikataulu. Suunnitelma perustuu ammattitaidon lähtötason kartoittamiseen.

Henkilökohtaistaminen: Näyttötutkintojärjestelmässä tutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjaus- neuvonta-, opetus- ja tukitoimien asiakaslähtöinen suunnittelu ja toteuttaminen erilaisin menetelmin ja välinein.

Henkilökohtaistamissuunnitelma: Laaditaan näyttötutkintoa suorittamaan hakeutuvalla henkilöllä. Henkilökohtaistamissuunnitelma pitää sisällään henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen suunnitelman ja mahdollisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Henkilökohtaistuminen: Näyttötutkinnon suorittajan sisäinen prosessi oman näyttötutkinnon suorituspolkunsä vastuullisesta haltuunotosta.

Itsearviointi: Opiskelijan/tutkinnon suorittajan oma arvio opiskelunsa edistymisestä/tutkintosuorituksestaan ja tavoitteidensa saavuttamisesta.

Kokotutkinto: Kaikkien tutkintoon vaadittavien osien suoritus, josta saa tutkintotodistuksen.

Kolmikantayhteistyö: Työnantajan, työntekijän ja opettajien edustus samassa toimielimessä, esim. koulutustoimikunta, tutkintotoimikunta, näyttöjen toteutus ja arviointi.

Koulutuksen järjestäjä: Kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö tai valtion liikelaitos, jolle opetusministeriö on myöntänyt luvan koulutuksen järjestämiseen.

Näyttöaineisto: Kaikki se aineisto, jonka perusteella tutkinnon suorittaja osoittaa oman osaamisensa ja jonka perusteella arviointipäätös tutkinnon suorituksen hyväksymisestä/hylkäämisestä tehdään

Näyttöjen järjestämissopimus: Tutkintotoimikunnan tekemä sopimus koulutuksen järjestäjän tai muun yhteisön tai säätiön kanssa tutkintojen järjestämisestä.

Näyttöjen järjestämissuunnitelma: Tutkintotoimikunnalle tutkintojen (näyttöjen) järjestämisoikeutta haettaessa esitettävä suunnitelma, jossa selvitetään tutkinnon järjestäjän taustatiedot, näyttöjen sisältö, näyttöympäristöt, näyttöjen tarjonta ja näyttöjen arviointi sekä henkilökohtaistaminen.

Tutkinnon suorituksen täydentäminen: Tutkinnon suorituksesta (näytöstä) vaillinaiseksi jääneen osaamisalueen, arvioinnin kohteen, osoittaminen arvioijien kanssa sovittavalla tavalla.

Näyttötutkinto: Ammattitaidon hankkimistavasta riippumaton perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto. Tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito osoitetaan näyttöin.

Näyttötutkintomestari: Alansa tutkintojen ja näyttötutkintojärjestelmän asiantuntija, suorittanut Opetushallituksen hyväksymän 15 opintoviikon laajuisen näyttötutkintojen järjestämisen kehittämiskoulutuksen.

Näyttöympäristö ks. tutkinnon suoritusympäristö

Ohjaus: Ajan, huomion ja kunnioituksen antaminen opiskelijan opiskelu- ja oppimisprosessille, ammatilliselle kehitymiselle ja tuon vaiheen elämäntapahtumien käsitteilylle. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa löytämään ja rakentamaan hänelle itselleen sopivin näyttötutkintopolku erilaisia oppimis- ja tutkinnon suoritusympäristöjä parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntäen.

Opetussuunnitelma: Suunnitelma tutkintoon valmistavan koulutuksen organisoinnista. Opetussuunnitelma laaditaan tutkinnon perusteiden pohjalta.

Oppimispolku: Opiskelijan henkilökohtaisen oppimissuunnitelman pohjalta lähtevä yksilöllinen opintojen eteneminen.

Osaamisen tunnistaminen: Osaamisen tunnistamiseen kuuluu tutkinnon suorittajan lähtötilanteen kartoitus ja sekä aikaisemmin osoitetun osaamisen että aikaisemmin saavutetun osaamisen selvittäminen.

Osaamisen tunnustaminen: Osaamisen tunnustaminen edellyttää tutkinnon tai tutkinnon osan hyväksytyä suorittamista. Hyväksytyä suorittaminen voi olla todistuksin osoitettua osaamista tai näyttötutkintosuorituksessa hyväksytyä aiemmin saavutettua osaamista tai tarvittavan ammattitaidon hankkimisen jälkeen tutkintosuorituksessa hyväksytyä osaamista. Osaamisen tunnustaminen tapahtuu tutkintotodistuksella, jonka myöntää tutkintotoimikunta.

Osaamiskartoitus: Erilaiset menetelmät (mm. testit, työnäytteet, haastattelut) opiskelijan/tutkinnon suorittajan ammattitaidon lähtötilanteen tason selvittämiseksi.

Osatutkinto: Tutkinnon yhden tai useamman osan suoritus, ei kuitenkaan kaikkien koko tutkintoon vaadittavien osien. Osatutkinnon suorituksesta saa pyydettyä todistuksen.

Osatutkintotodistus: Todistus ammatillisen perustutkinnon (näyttötutkintomuotoisen), ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon osan tai osien suorittamisesta. Todistuksen antaa tutkintotoimikunta tutkinnon suorittajan sitä pyytäessä.

Osoitettu osaaminen: Osoitettu osaaminen tarkoittaa esimerkiksi aiemmin suoritettuja tutkintoja tai tutkinnon osia, joista on olemassa todistukset tai tutkinnon perusteissa määrättyjä suorituksia, joista on todistukset, esim. ATK-ajokortti. Arvioijat päättävät osoitetun osaamisen pätevyydestä luotettavien dokumenttien perusteella.

Perustutkinto: Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot. Perustutkinnon voi suorittaa joko opetussuunnitelmaperusteisena tai näyttötutkintomuotoisena. Perustutkintojen nimellisaika on 120 opintoviikkoa.

Saavutettu osaaminen: Saavutettu osaaminen tarkoittaa sellaista näyttötutkinnossa vaadittavaa osaamista, jonka tutkinnon suorittaja on hankkinut aikaisemmin työssä, kansalaistoiminnassa, harrastuksissa, kotona tms. oppimisympäristössä, mutta hänellä ei ole esittää siitä dokumenttia (todistusta).

Tutkintotoimikunnan nimeämät arvioijat voivat ottaa vastaan suorituksen, jonka perusteella henkilön ammattitaito arvioidaan ja hyväksytyä suoritus tunnustetaan tutkintosuorituksiksi.

Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen: Näyttötutkintojärjestelmässä tutkintoon valmistava koulutus, jossa opiskelijalle tehdään henkilökohtaistamissuunnitelma, joka sisältää henkilökohtaisen näyttösuunnitelman ja mahdollisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman. Oppimisen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, aikaisemmin hankittu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssä oppimisen mahdollisuudet. Lisäksi henkilökohtaistamisessa valitaan opiskelijalle soveltuvat koulutuksen järjestämismuodot, oppimisympäristöt, opetus- ja arviointimenetelmät ja ohjaustoimet.

Tukitoimet: Erilaiset toimenpiteet ja menetelmät tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa ja tutkinnon suorittamisessa, joiden avulla ohjataan ja avustetaan opiskelijaa/tutkinnon suorittajaa selviytymään asetetuista vaatimuksista tavoitteiden muuttumatta.

Tutkinnon järjestäjä: Koulutuksen järjestäjä tai muu yhteisö tai säätiö, joka on tehnyt tutkintotoimikunnan kanssa tiettyä tutkintoa koskevan järjestämissopimuksen.

Tutkinnon osa: Tutkinnon perusteissa oleva kokonaisuus, joka on johdettu ammattitaitovaatimuksista ja työtehtäväkokonaisuuksista. Tutkinnon osan suorituksesta on mahdollista saada osatutkintotodistus.

Tutkinnon osan suorittaja: Henkilö, joka suorittaa yhden tai useamman tutkinnon osan, mutta ei koko tutkintoa.

Tutkinnon perusteet: Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osat, ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat. Tutkinnon perusteista päättää Opetushallitus.

Tutkinnon suorittaja: Näyttötutkintoa suorittava henkilö.

Tutkinnon suorituksen uusinta: Tutkinnon suorittajan mahdollisuus uudelleen osoittaa osaamisensa tutkinnon osassa, joka on aikaisemmin arvioitu hylätyksi suoritukseksi.

Tutkintosuoritus: Näyttötutkinnon suorittajan tutkintotilaisuudessa antama osoitus tutkinnon perusteissa vaadittavasta ammattitaidosta

Tutkinnon suoritusympäristö: Toimintaympäristö, jossa tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito osoitetaan.

Tutkintotilaisuus: Tapahtuma, jossa näyttötutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon perusteissa vaadittavan ammattitaidon

Tutkintotodistus: Todistus ammatillisen perustutkinnon (näyttötutkintomuotoisen), ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittamisesta. Todistuksen antaa tutkintotoimikunta, kun kaikki tutkintoon vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Tutkintotoimikunta: Opetushallituksen enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja ammatinharjoittajia edustava luottamuselin. Tutkintotoimikunnat johtavat tutkintojen järjestämistä ja antavat tutkintotodistukset.

Työelämälähtöisyys: Valmistavan koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen lähtökohta, todellisista toimintaympäristöistä lähtevät oppimis- ja tutkinnon suoritustehtävät.

Valmistava koulutus: Näyttötutkinnon suorittamisen tukemiseksi tarvittaessa järjestettävä koulutus, tarvittavan ammattitaidon hankkiminen. Koulutuksen tarve määritellään tutkinnon suorittajan henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa. (Opetushallituksen Näyttötutkinto-opas, 2011).

3 KOTKAN-HAMINAN SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

3.1 Ekami vuonna 2011

Luvussa 3. on esitettyä Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston eri lähteistä koostuva tiivistelmä tärkeimmistä oppilaitosta koskevista perustiedoista. Tiedot pohjautuvat vuosikertomukseen, oppilaitoksen yleisiin tiedotteisiin sekä oppilaitoksen laatimaan toimintastrategiassa esitettyihin tietoihin.

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto on yli 3000 opiskelijan monialainen oppilaitos. Se järjestää ammatillista peruskoulutusta 2380 opiskelijalle Kotkassa ja Haminassa. Ammatillista aikuiskoulutusta ja oppisopimustoimintaa järjestetään työelämän tarpeiden mukaisesti. Opiskelijoita aikuiskoulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa on noin 1200. Ekamin Rannikkopajat järjestävät nuorten työpajatoimintaa seudun nuorille Kotkassa, Haminassa ja Virolahdella vuosittain noin 200 nuorelle. (Ekami, vuosikertomus, 2010).

Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston yhtenä tavoitteena on vastata mahdollisimman kattavasti seudun työelämän osaamisen kehittämiseen. Seudullisena toimijana ammattiopisto voi suunnata toimintaansa samoihin painopistealoihin, joihin alueella panostetaan alueen kehittämiseksi työvoima- ja elinkeinopolitiikassa. (Ekami intranet, 2011).

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto järjestää ammatillista peruskoulutusta 24 ammatilliseen perustutkintoon, talouskouluopetusta, ammattistarttikoulutusta, maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä erityisopetuksena järjestettävää valmentavaa ja ohjaavaa koulutusta. Aikuiskoulutuksen tarjontaa kattaa monet tekniikan ja palvelualojen ammatit, joissa voi suorittaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Oppisopimuskoulutusta voidaan järjestää myös sellaisilla aloilla, joihin ei alueella ole oppilaitosmuotoista koulutustarjontaa. (Ekamin, vuosikertomus, 2010).

3.2 Ekamin organisaatio 2011

Koulutuskuntayhtymän ja Ekamin omistajina ovat seudun viisi kuntaa, Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti. Koulutuskuntayhtymän toiminta on alkanut vuon-

na 2006. Kuntayhtymän ylintä päätäntävaltaa käyttää kuntien valitsema yhtymäkokous. Toimeenpanovaltaa käyttää yhtymähallitus, jossa on kymmenen jäsentä. Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston talousarvio vuonna 2011 on 34,8 miljoonaa euroa. Henkilöstöä on 400, joista opetus- ja työpajatoiminnan henkilöstöä on 310. Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston hallinnollinen keskus on Kotkassa.

Ekami on seudun kymmenenneksi suurin työnantaja. Ekamilla työskentelee noin 400 henkilöä. Opetus- ja työpajahenkilöstön lisäksi Ekamissa työskentelee hallinnon, kiinteistönhoidon, oppilashuollon, ruokapalvelun ja opetuksen tukipalveluhenkilöstöä. Toimipisteet sijaitsevat Kotkassa ja Haminassa. Toimintaa ohjaavat koulutuskuntayhtymän arvot: asiakaslähtöisyys, luotettavuus, yhteisöllisyys ja oikeudenmukaisuus. Asiantuntijayhteisöön tarvitaan jatkuvasti uusia, motivoituneita ammattilaisia kouluttamaan osaajia työelämän tarpeisiin, tukemaan yksilön kehittymistä sekä osallistumaan elinkeinoelämän kehittämiseen. (Ekamin intranet 2011).

3.3 Ekamin toiminta-ajatus ja visio

Ekamin toiminta-ajatuksena on kouluttaa osaajia työelämän tarpeisiin, tukea yksilön kehittymistä sekä osallista elinkeinoelämän kehittämiseen. Visiona on olla ammat-tiosaamisen innovatiivinen edelläkävijä, vahva kouluttaja sekä alueellinen vaikuttaja. Näyttötutkintotoiminnan tavoitteina oppilaitoksella ovat asiakaslähtöisyys, tehokas toiminta sekä jo käytössä olevien resurssien oikea kohdentaminen.

Ekamin toiminnan strategisia päämääriä ovat seuraavat:

- ennakoida aktiivisesti toimintaympäristön ja työelämän muutoksiin sekä kehittää toimintaansa asiakaslähtöiseksi
- taata laadukkaat nuorten ja aikuisten koulutus- ja kehittämisspalvelut, antaa valmiudet työelämään ja jatko-opintoihin
- verkottunut toiminta ja aktiivinen yhteistyö elinkeinoelämän kanssa sekä kansainvälinen yhteistyö eri sektoreilla
- panostaminen yksilöllisiin ja monipuolisiin ohjaus- ja opiskelumenetelmiin sekä elinikäisen oppimisen kannustaminen
- luoda kehittymiseen ja tuloksellisuuteen motivoiva toimintakulttuuri
- huolehtia osaamisesta, työhyvinvoinnista sekä työympäristöstä

- Ekamin yhteisen imagon ja vahvan brändin luominen
- talouden ja toimintaresurssien pitäminen tasapainossa
- osallistua aktiivisesti työelämän ja alueen kehittämiseen.

Kaikki edellä mainitut päämäärät ovat huomioitavissa myös näyttötutkintotoiminnassa osallistumalla alueellisiin ennakointihankkeisiin sekä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän toteutukseen tutkintojen järjestämisluvan mukaisesti. Toimintakulttuuri, osaaminen, hyvinvointi, imago ja vahvan brändin kehittäminen antavat uskottavuutta myös näyttötutkintojen toteuttamisessa niin henkilöstön kuin asiakkaidenkin suuntaan. (Ekamin intranet, 2011).

3.4 Ekamin periaatteet ja toiminnan lähtökohdat

Onnistumisen sekä vision ja päämäärien saavuttamisen mahdollistaa vain pätevä, osaava, sitoutunut, motivoitunut ja vastuuntuntoinen henkilöstö. Edellä olevassa Ekamin strategiassa on mainittu henkilöstöjohtamiseen ja henkilöstöasioihin liittyvät päämäärät. Niistä tärkeimpiä ovat luoda kehittymiseen ja tuloksellisuuteen motivoiva yhtenäinen johtamis- ja toimintakulttuuri, talouden ja toimintaresurssien tasapainossa pitäminen sekä henkilöstön osaamisesta, työhyvinvoinnista sekä koko Ekamin työympäristöstä huolehtiminen.

Ekamin koko henkilöstö osallistui vuosina 2010–2011 aktiivisesti Samaa veneessä henkilöstöohjelman laatimiseen. Ohjelmaan on kirjattu ne Ekamin keskeiset henkilöstöpoliittiset ja -strategiset linjaukset sekä toimenpiteet, joilla tuetaan yhteisen vision ja perustehtävän toteuttamista. Niitä ovat seuraavat:

- asiakaslähtöisyys
- luotettavuus
- oikeudenmukaisuus
- yhteisöllisyys

Henkilöstöohjelman toimenpiteet liittyvät tärkeänä osana laatutyöhön, jolla luodaan ja määritellään yhteisiä toimintatapoja. Jatkuvan oman toiminnan arvioinnin avulla edistetään avoimuutta sekä parannetaan käytäntöjä asiakkaiden parhaaksi. (Ekami, Samassa veneessä raportti 2011).

3.5 Ekamin nykytilan kuvaus

Alla mainittu luettelomainen kuvaus Ekamin nykytilasta on poimintoja ja lyhennelmä eri tietolähteistä, tiedotteista ja Ekamin toimintaa kuvaavista oppaista ja ohjeista.

3.5.1 Ekamin vahvuuksia ovat

- koulutusmyönteisyys, johon sisältyy myös näyttötutkintomestarikoulutus
- laaja koulutustarjonta
- kehittämismyönteisyys ja -hankkeet
- vahva AiHe- ja Näyttävä-osaaja -> uusin tieto talossa
- tarkoitus olla alueen ammatillisen ja valmentavan aikuiskoulutuksen määrällinen ja laadullinen edelläkävijä
- näyttötutkintojenjärjestämisoikeuksien tilanne erittäin hyvä keskeisillä koulutusaloilla
- hyvät suhteet työelämään

3.5.2 Ekamin heikkouksia ovat

- henkilöstön tietoisuus henkilökohtaistamisesta hyvin vaihtelevalla tasolla
- innostuneisuuden aste vaihtelee aloittain
- hajanaisuus toimintatavoissa, ajattelussa ja johtamisessa
- ohjausosaamisen vähäisyys
- kehittämishankkeissa mukana aina samat henkilöt
- apulaisrehtorit ja aikuiskoulutuksessa opettavat sijaiset tietämättömiä henkilökohtaistamisesta ja näyttötutkinnoista
- oppilaitoksessa vallitsee hyvin oppilaitosmainen ajattelu
- kehityshankkeiden tuloksien hyödyntämättömyys
- tulosseuranta
- palautejärjestelmien toimimattomuus
- opetuksen ja tilanteiden suunnittelemattomuus, vastuunotto ja sen kantaminen
- tukipalvelut hajallaan sekä tietoisuuden taso vaihtelee henkilökohtaistamisesta
- opiskelijahallinnon toimimattomuus

- tilojen käytössä suunnittelemattomuutta sekä tilojen laatuason heikkous

3.5.3 Ekamin mahdollisuuksia ovat

- uuden organisaation yhteiset kehittämistoimenpiteet
- työelämän ymmärrys tutkintojärjestelmästä kasvaa koko ajan
- aikuiskoulutus panopisteeksi ja eri rahoitusmuotojen hyödyntäminen
- kustannussäästöjä päällekkäisiä toimintoja poistamalla
- uudet koulutustuotteet
- asiakaslähtöisempi toimintatapa
 - koko henkilöstön ymmärrettävä sen merkitys
 - todelliset yksilölliset polut tutkinnon suorittamisessa
 - markkinoinnin lisääminen tutkintojen suunnittelemisessa
- brändin vahvistuminen
- sisäinen ja ulkoinen kumppanuus ja verkostoituminen
- suunnitelmallisuus -> tehokkuus ja tuloksellisuus
- tukipalvelujen kehittäminen
- ammatillisen työvoiman tarve

3.5.4 Ekamin uhkia ovat

- suuret hallinto- ja kiinteistökulut
- työelämän kuormittuminen näytötutkinnoista
- työpaikkaohjaajien saaminen mukaan kehitystoimintaan
- yleensäkin työelämän sitouttaminen opintojen yhteistyöhön
- toiminnan selkiytymättömyys, eri käytännöt eri yksiköissä
- henkilöstön ikääntyminen, henkilöstö ei enää jaksaa kehittää itseään
- yleinen sitoutumattomuus työhön
- keinot, miten pidetään nuoret kouluttajat talossa
- aikuiskoulutuksen arvostus ja rooli Ekamin toiminnassa

(Ekamin intranet, 2011).

4 MITÄ ON AIKUISOPISKELU

Aikuisena opiskelu on hyvin erilainen kokemus kuin koulunkäynti nuoruudessa. Opiskelu- ja opetustavoissa otetaan huomioon aikuisopiskelijan vahvuudet sekä perheen ja työelämän asettamat vaatimukset (henkilökohtaistaminen). Opiskeleminen on käytännönläheistä ja opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden kokemusta ja asiantuntemusta.

Aikuisopiskelussa on mahdollista yhdistää opiskelu ja työ, mutta se vaatii ajankäytön tarkkaa suunnittelua. On hyvä pyytää apua ja neuvoja jo hakeuduttaessa opiskelemaan, jotta voi järkevästi hyödyntää erilaisia opiskelumuotoja. Opiskelijan itsensä on tärkeää pystyä arvioimaan realistisesti, kuinka paljon pystyy tekemään ja käyttämään aikaa opiskeluun.

Opintojen alkuvaiheessa on syytä valmistautua siihen, että opiskelemaan täytyy opetella, etenkin jos edellisistä opinnoista on kulunut aikaa. Tällä tavalla löytyy oma tapa oppia. Tarvetta korostaa se, että opetusmenetelmät ovat kehittyneet ja muuttuneet kaikilla koulutustasoilla.

Aikuisopiskelussa korostuvat opiskelijan henkilökohtaiset tarpeet. Tämä tarkoittaa tutkintoon valmistavissa koulutuksissa sitä, että aikaisemmin hankittu osaaminen ja suoritettut tutkinnot otetaan huomioon. Samoja asioita ei tarvitse opiskella useaan kertaan. Opintojen korvaavuudet selvitetään tapauskohtaisesti. Eroja niissäkin on huomattavasti eri koulutustasojen ja oppilaitosten välillä.

Aikuiskoulutuksen tehtävänä on tuottaa osaajia työelämän tarpeisiin, kehittää työelämää ja tukea yksilön jatkuvaa ammatillista kehitystä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen rooli alueellisena ja valtakunnallisena toimijana tulee vahvistumaan, koska sen on pystyttävä omalta osaltaan vastaamaan osaavan työvoiman saatavuusongelmaan. Tämä edellyttää voimakasta panostusta tutkintojen ja koulutusohjelmien kehittämiseen, uusiin oppimismenetelmiin ja –ympäristöihin sekä yksilöllisiä valintoja ja ratkaisuja tukevaan ohjaukseen. Henkilöstön osaamisen kehittymistä tuetaan sekä sisäisillä että ulkoisilla koulutushankkeilla ja –tilaisuuksilla.

Ohjaussuunnitelman tarkoituksena on kuvata aikuisopiskelijoiden ohjaustoiminnan periaatteet ja ohjauksen työkäytännöt osana asiakaslähtöistä tutkinnon suorittamista ja

oppimista. Laadukkaan ja oppijälähtöisen ohjauksen toteutuminen edellyttää organisaation kaikkien tasojen toimimista yhteisen tavoitteen suunnassa. Aikuisopiskelu ammatillisessa koulutuksessa on yleensä hyvin käytännönläheistä ja opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden asiantuntemusta ja kokemusta. Keskustelu, yhteistyö, ajatusten vaihto ja yhdessä oppiminen ovat tärkeä osa opiskelua.

Aikuiskoulutus on aikuisille järjestettyä ja suunniteltua koulutusta. Koulutus voi olla omaehtoista-, oppisopimus-, henkilöstö- tai työvoimapolitiittista koulutusta. Tutkintotavoitteisessa aikuiskoulutuksessa opinnot johtavat samoihin tutkintoihin kuin vastaavassa nuorten koulutuksessa. Opiskella voi niin työssä, työn ohella tai omalla ajalla. Koulutusta järjestetään päivisin, iltaisin sekä viikonloppuisin. Aikuiset voivat hakeutua myös nuorten koulutukseen. Aikuisille järjestetään koulutusta kaikilla koulutusasteilla. Noin 1,7 miljoonaa suomalaista osallistuu vuosittain aikuiskoulutukseen.

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina suoritettavia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja, samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa lisäkoulutusta.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta, laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta sekä Opetushallituksen määräys henkilökohtaistamisesta edellyttävät, että koulutuksen järjestäjä huolehtii tutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjauksesta tutkinnon suorittamisen sekä opintojen eri vaiheissa. (OKM – Aikuiskoulutus) ja (Opin Ovi Kymi-esite).

5 NON-STOP - OPISKELU

Non-stop eli tauoton koulutus on työvoimapolitiittista koulutusta, johon voi hakea jatkuvasti. Tutkinnon suorittajat valitaan joko yksitellen tai ryhminä, koulutuksen tilaajan ja järjestäjän ennalta sopimina ajankohtina joustavasti. Kukin opiskelija noudattaa henkilökohtaista opiskeluohjelmaa ja suorittaa vain ne opinnot, jotka hän tarvitsee koulutuksen tavoitteen saavuttaakseen.

Ongelmana on usein, että henkilökohtaiset opiskeluohjelmat eivät toteudu ja koulutuksen anti ei useinkaan vastaa sitä, mitä opiskelijat ovat koulutukseen tullessaan halunneet opiskella.

Non-stop-koulutuksen opiskelijoina saattaa olla ryhmällinen aivan eri työkokemus- ja koulutuspuhjan omaavia henkilöitä. Tällöin opetus täytyy suunnitella sellaiseksi, että kaikkien henkilökohtaiset opinto-ohjelmat tulisivat mahdollisimman hyvin katetuiksi. Opiskelijoille on selvitetty koko non-stop-koulutuksen koulutusprosessi aina koulutukseen hakeutumisesta jälkimarkkinointiin, syventyen tarkemmin arviointiin, näyttötutkintojen järjestämiseen ja opetusmenetelmiin. Arviointiosuus on jaettu kahteen osaan, tutkintoon valmentavan koulutuksen arviointiin ja näyttötutkintojen arviointiin. Näyttötutkintojen järjestämisosuudessa käydään läpi näyttötutkinto-prosessi.

6 OPISKELUN ERI RAHOITUSMUODOT

Koneistajan ammattitutkinto on ammatillista lisäkoulutusta. Rahoitus ei tunne lakisääteistä kuntaosuutta sekä lisäksi opiskelijalta voidaan periä kohtuullisia opiskelijamaksuja. Alla on esitettyä tärkeimmät aikuisopiskelua koskevat koulutuksen rahoitusmuodot. Aikuisopiskeluun ja sen kehittämiseen on tarjolla monia vaihtoehtoja. Luvun 6. rahoitusmuodot ovat tiivistelmä eri lähteistä, joita on saatavilla Opetus- ja kulttuuriministeriön, opetushallituksen näyttötutkinnot, työvoimatoimistojen sekä Ekamin nettisivuilta.

6.1 Omaehtoinen opiskelu

Suurin osa suomalaisesta aikuiskoulutuksesta rahoitetaan julkisista eli valtion ja kuntien varoista. Rahoituksen saaminen edellyttää, että koulutuksen järjestäjällä tai oppilaitoksen ylläpitäjällä on opetusministeriön myöntämä lupa. Tällöin puhutaan julkisen valvonnan alaisista oppilaitoksista. Opiskelija osallistuu rahoitukseen omalla rahoitusosuudellaan, joka määräytyy koulutusmaksuina.

Valtio säätelee aikuiskoulutuksen laajuutta pitkälle rahoituksella. Ammatillisessa peruskoulutuksessa kokonaisopiskelijamäärät on mitoitettu, mutta koulutuksen järjestäjä itse päättää paikkojen jaosta nuorten ja aikuisten koulutukseen.

Valtionosuusmalli on järjestelmä, jossa rahoitus myönnetään laskennallisista perusteista kertomalla opiskelija-, opetustunti- tai muulla sovitulla yksikköjen määrällä näitä laskentayksiköjä varten vahvistettu yksikköhinta. Hinta voi olla kaikelle koulutukselle sama tai koulutuksen kustannuserojen mukaan porrastettu. Näin muodostuvaan summaan myönnetään valtion rahoitus valtionosuutena.

Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjälle myönnetään lisäkoulutuksen käyttökustannuksia varten rahoitusta 90 prosenttia euromäärästä, joka saadaan laskemalla yhteen valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistettujen opiskelijatyövuosien määrien ja opiskelijatyövuotta kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot. Henkilöstökoulutukseen rahoitus on kuitenkin 50 % mainitulla tavalla lasketusta euromäärästä.

6.2 Työvoimakoulutus

Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti työttömät ja työttömyysuhan alaiset kansalaiset. TE-keskukset vastaavat työvoimapolitiittisen koulutuksen hankinnasta työministeriön ohjeiden mukaisesti. Rahoitukseen voi saada myös EU-rahoitusta. TE-keskus voi rahoittaa myös yritysten, yhteisöjen ja organisaatioiden henkilöstön koulutusta, jos sillä on työvoimapolitiittinen motiivi.

Työministeriö hankkii pääasiassa opetusministeriön vastuulla olevista oppilaitoksista tarvitsemaansa koulutusta. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti työttömät ja työttömyysuhan alaiset kansalaiset. TE-keskukset vastaavat työvoimapolitiittisen koulutuksen hankinnasta työministeriön ohjeiden mukaisesti. Rahoitukseen saattaa saada myös EU-rahoitusta. TE-keskus voi rahoittaa myös yritysten, yhteisöjen ja organisaatioiden henkilöstön koulutusta, jos sillä on työvoimapolitiittinen motiivi.

Työministeriön työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen kohdennettu rahoitus vaihtelee työmarkkinoiden ja työllisyystilanteen mukaisesti.

6.3 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus on mainio tapa hankkia aikuisena ammatillinen lisäkoulutus tai opiskella itselleen ammattitaito. Oppisopimuskoulutus soveltuu myös yritysten henkilöstökoulutukseen. Koulutusohjelma laaditaan aina opiskelijan ja työpaikan tarpeiden mukaan. Tavoitteena voi olla perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai muu laajan ammatillisen osaamisen kehittäminen.

Yrityksen tarpeisiin koulutettua työvoimaa:

Oppisopimus on edullinen mahdollisuus kouluttaa työvoimaa yrityksen tarpeisiin. Uudistettu koulutus ottaa huomioon entistä paremmin yrityksen tarpeet. Oppisopimus on tehokas tapa laajentaa henkilöstön peruskoulutusta, kouluttaa henkilöstöä uusiin tehtäviin tai hankkia työntekijöille erikoistavaa koulutusta hankkia tarpeiden mukaista työvoimaa.

Taloudelliset edut

Työnantaja saa valtion varoista koulutuskorvausta työpaikalla annettavan koulutuksen järjestämisestä. Koulutuskorvauksen määrä sovitaan erikseen jokaista oppisopimusta varten ennen sopimuksen hyväksymistä. Korvauksen suuruuteen vaikuttaa koulutusala sekä opiskelijan kokemus- ja koulutustaso. Työnantaja voi lisäksi hakea työllistämistä tai yhdistelmätukea silloin, kun tarkoituksena on tehdä oppisopimus työttömän työnhakijan kanssa. Työvoimatoimisto harkitsee työllistämistuen euromäärän. Tuen määrään vaikuttaa työnhakijan työttömyyden kesto sekä ammattitaidon ja työkokemuksen puutteet. Yksityiskohtaisempia tietoja työllistämistä- ja yhdistelmätuesta saa työvoimatoimistoista.

Opiskelijan opintososiaaliset edut:

Opiskelijalla on oikeus saada opintososiaalisia etuja tietopuolisen opetukseen ja tutkinnon suorittamiseen osallistumisen ajalta seuraavasti:

- ansionmenetyksen korvauksena päivärahaa 14 euroa opetuspäivältä
- perheavustuksena päivärahaa 16 euroa opetuspäivältä, jos opiskelijalla on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi
- matkakustannusten korvausta opiskelijan matkasta koti- ja oppisopimuspaikkakunnalta opetuksen järjestämispaikkaan ja takaisin halvimman matkustustavan mukaan tietopuolisen opintojakson alkaessa ja päättyessä
- majoituskorvausta 5 euroa opetuspäivältä, jos tietopuolinen koulutus järjestetään opiskelijan koti- tai oppisopimuspaikkakunnan ulkopuolella.

Huomioitavaa:

- jos opiskelijalle maksetaan samalta ajalta palkkaa tai hänellä on oikeus muihin kuin ammatillisessa koulutuksesta annetuissa laissa (630/1998) tarkoitettuihin lakisääteisiin etuihin, hänellä on oikeus saada ainoastaan korvausta matka- ja majoittumiskorvauksista
- opintososiaaliset edut myöntää ja maksaa koulutuksen järjestäjä opintososiaaliset edut ovat verottomia.

6.4 Henkilöstökoulutus

Opetusministeriö voi rahoittaa yritysten henkilöstökoulutusta, jos koulutus vastaa työelämän ajankohtaisia tarpeita. Opetusministeriö tukee yritysکوhtaisia ammatti- tai erikoisammattitutkintoon valmistavia koulutusohjelmia korkeintaan 50 % rahoitusosuudella. Loppurahoituksesta vastaa yritys.

Koulutusprojektin toteuttaminen on hyvin samanlainen oppisopimusprojektin kulun kanssa. Pääasiallisena erona on, että oppisopimuskoulutus on yritykselle ilmaista, ammatillisen aikuiskoulutuksen toteutuksessa yrityksen on aina osallistuttava koulutuksen kustannuksiin.

6.5 Työnantajapalvelut

TE-keskus auttaa työnantajia henkilöstön rekrytoinnissa ja koulutuksessa. Se neuvoo asiakasta eri tilanteissa, sekä työntekijöiden lisäys- että vähentämistarpeiden yhteydessä. Paikalliset työvoimatoimistot toteuttavat käytännössä pääosan palveluista. Peruspalvelut ovat maksuttomia. Ne tarjoavat lisäksi niitä täydentäviä, erikseen sovittavia maksullisia palveluja.

Työvoimakoulutus rahoitetaan ostojärjestelmän kautta, jolloin työvoimaviranomaiset ostavat oppilaitoksilta koulutuksen tarjousten perusteella. Näin TE-keskukset ja työvoimatoimistot seuraavat elinkeinoelämän koulutus- ja rekryointitarpeita sekä pyrkivät vastaamaan järjestämällä ammattialan koulutusta.

6.6 Työvoimatoimistojen työnantajapalvelut

Paikalliset työvoimatoimistot ovat henkilöstön hankinnan ammattilaisia ja osallistuvat myös yrityksen henkilökunnan kouluttamiseen. Pääosa palveluista on työnantajille maksuttomia.

Rekryointipalveluja ovat neuvonta, rekryointi, yhteishankintakoulutus, kansainvälinen harjoittelu ja EURES-työnvälitys. Maksullisia palveluja ovat haku- ja haastattelupalvelut, soveltuvuusarviot ja henkilöstövuokraus.

Henkilöstön ja työyhteisön kehittämispalveluja ovat mm. vaihtovalmennus, KEKO-koulutuksen tarkoitus on löytää ja perehdyttää henkilöitä työvoimakoulutuksen keinoin pk-yritysten kehittämistehtäviin. Koulutettavat ovat työtä vailla olevia erityiskoulutettuja jotka toteuttavat yritysten kehittämishankkeita ja ovat samalla täydennyskoulutuksessa. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) toimii usein kustannusten rahoittajana. (Opintojen rahoitus).

7 ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN OPISKELIJOIDEN OHJAUS EKAMISSA

7.1 Oppimisvaikeudet

Arvioiden mukaan n. 20 prosentilla väestöstä on oppimisvaikeuksia. Arviot tosin vaihtelevat. Erityistä tukea tarvitsevien ohjauksessa keskeisenä ajatuksena on, että jokainen aikuinen on oppimiskykyinen ja kykenee lisäämään ammatillista osaamistaan koulutuksen avulla. Aikuinen oppija voi kuitenkin tarvita tukea tavallista enemmän saavuttaakseen koulutuksen tavoitteet.

Aikuisella oppimisen vaikeudet saattavat ilmetä hyvinkin monella tavalla. Paitsi lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattiset vaikeudet, syynä saattaa olla mm. harjaantumattomuus opiskeluun, motivaatio-ongelmat, vaikeudet vuorovaikutuksessa ja kommunikaatiossa, sosiaaliset ongelmat, mielenterveyden ongelmat, emotionaaliset ongelmat, päihteiden käyttö ja yleiset elämänhallinnan ongelmat, motoriikan vaikeudet, hahmotusvaikeudet, tarkkaavaisuushäiriöt. Nämä ongelmat näkyvät käytännössä mm. tehtävien ymmärtämisen vaikeutena, työtehtävien sisäistämisen vaikeutena, työohjeiden noudattamisen vaikeutena, luetun ymmärtämisen vaikeutena, kirjoitusvirheinä, kömpelyytenä jne. (opetuki, nettisivut)

7.2 Tuki ja ohjaustoimet Ekamissa

Yhtenä oppinäytetyön kartoituskohteenani oli selvittää koko Ekamin aikuiskoulutuksen aikuisopiskelijoille järjestetty tuen ja ohjauksen mahdollisuudet. Suurelta osin pyrin käsittelemään aihetta henkilökohtaistamisen näkökulmasta.

Oppimiseen liittyvät vaikeudet edellyttävät, että kaikki pohtivat omia opetusmenetelmiään ja oppimisympäristön merkitystä. Koska jokainen oppija on oppimista-voiltaan ja – kyvyiltään erilainen, opetusta ei voi toteuttaa kaikille samanlaisena.

Hakeutumisvaiheessa tehdään kaikille luki-, matematiikka-, ja oppimistyylytisesti sekä tarvittaessa vieraiden kielten testi. Näiden testien tarkoitus on kartoittaa mahdollisia oppimisen ongelmia, sillä suurin osa oppimisongelmallisista aikuisista on ollut tietämättään esimerkiksi luki-häiriöinen. Lisäksi alkuvaiheessa jokaisen opiskelijan kanssa keskustellaan aikaisemmista oppimiskokemuksista ja niissä mahdollisesti ilmenneistä ongelmista. Mikäli testien ja opiskelijan omien kokemusten perusteella on tarve, voidaan järjestää tarkempia testejä sekä tuettua ja ohjattua opetusta. Aikaisempien oppimiskokemusten perusteella opiskelijalla saattaa olla opiskeluun liittyen erittäin negatiivisia kokemuksia, ja alussa on ensiarvoisen tärkeää herättää opiskelijan oma motivaatio ja sitouttaa hänet opiskeluun. Opiskelun suunnitteluun tulee varata riittävästi aikaa, jotta opiskelija voi edetä omassa tahdissaan. Esimerkiksi työssäoppimisen ja tietopuolisen opiskelun määrällinen suhde voi vaihdella, ja näin hän saa oppimiseen liittyviä onnistumisen kokemuksia ja opiskelu on tavoitteellista.

Erityisopettaja kartoittaa testien avulla oppimiseen liittyvät ongelmat ja suunnittelee yhdessä pääopettajan ja opiskelijan kanssa sopivat tukitoimet opiskelun onnistumisen takaamiseksi. Erityisopettaja voi tarvittaessa järjestää yksilöllistä tai pienryhmäopiskelua ja ohjausta. Pääopettajan tehtävänä on ohjata opiskelua siten, että opiskelijalla on mahdollisuus selviytyä opinnoistaan ja tutkinnosta.

Ohjauksen ja tukitoimien menetelminä voidaan käyttää mm.

- keskustelua
- kannustamista, onnistumisen kokemusten nostamista esille
- kertaamista ja toistamista

- selvitetään, onko opetussisältö ymmärretty
- teorian integroimista työssäoppimiseen
- suullisia tehtäviä kirjallisten sijaan
- projektiluonteisia tehtäviä
- säännöllistä työssäoppimisen ohjausta
- selkokielistä aineistoa
- opetustilanteissa erilaisia oppimismenetelmiä ja aistikanavien hyväksikäyttöä.

Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat vaativat henkilökohtaista ohjausta enemmän ja useammin kuin ns. normaalissa tahdissa etenevät. Henkilökohtaistamissuunnitelmaan tulee kirjata se, mitä on sovittu ja millaisia tukitoimia opiskelija tarvitsee. Lisäksi opiskelijalla on pääopettajan lisäksi käytössään muu ohjaukseen ja oppimiseen erikoistunut henkilökunta, joita ovat kuraattori, oppimisvalmentaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja. (Ekami intranet,2011).

7.3 Maahanmuuttajien ohjaus Ekamissa

Monikulttuurisen ohjauksen erot muuhun ohjaukseen ovat siinä, että ohjaaja ja ohjattava tulevat joko eri kulttuureista, edustavat erilaista etnistä ryhmää tai puhuvat eri kieltä äidinkielenään. Monikulttuurinen ohjaus ei kuitenkaan ole sitä, että ohjaaja tietää paljon erilaisista kulttuureista tai selvittää niiden taustoja, vaan se on ohjattavan kulttuuritaustan arvostamista ja huomioon ottamista, erilaisuuden hyväksymistä ja ymmärtämistä ohjaustilanteessa. Se, miten tulkitsemme todellisuutta, perustuu kieleen ja kulttuuriin. (Ekami intarnat, 2011).

Maahanmuuttajien ohjauksessa ovat tärkeitä seuraavat asiat:

- Jos huomaat, että ohjattava ei ymmärrä sanomaasi, tee tarvittava määrä toistoja opetettavasta asiasta.
- Puhu riittävän selkeästi, kuuluvasti ja hitaalla tahdilla.
- Jäsennä ohjaustilanteen kulku ohjattavalle etukäteen.
- Tärkeät käsitteet on hyvä kirjoittaa paperille.
- Havainnollista esityksesi.

- Ohjaustilanne ei ole opiskelijan suomen kielen puhumisen korjaamista varten järjestetty tilaisuus

Asioiden ymmärrettävyyttä ja perillemenoä lisäävät selkeä kommunikaatio ja yksiselitteiset ilmaisut. Eroja on myös eri kulttuurien sanattomassa vuorovaikutuksessa, mikä on otettava huomioon eri kulttuureista tulevien tavoissa ilmaista itseään. Ohjaustilanteessa nämäkin asiat on hyvä ottaa esille ja selittää, mitä eri käyttäytymistavat tarkoittavat. Ohjaustilanteessa pitää maahanmuuttajien kanssa edetä verkkaisemmin kuin suomalaisten kanssa. Luottamuksellisen suhteen synnyttäminen vaatii ohjauksen tavoitteiden ja ohjaukseen liittyvien asioiden selittämistä: mikä on ohjaajan rooli, mitä ohjattavalta odotetaan.

Taulukko 1. Taulukossa esittää mitä eroja on maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ohjauksessa verrattuna meidän omaan kulttuuriimme:

Kulttuurin yhteisöllisyys	yksilöllisyyden sijaan painottuu yhteisöllisyys yhteisön luoma paine eri tilanteissa ei syvällisten psyykkisten prosessien arvostusta henkilökohtaisista asioista puhuminen ei ole suotavaa
Yhteiskuntajärjestelmä	viranomaisia on saatettu pelätä ja heitä vastaan taistella ohjaaja ehkä koetaan viranomaisena
Puhumisen kulttuuri	on kulttuureja, jotka eivät ole ns. vahvoja puhe-kulttuureja kunnioitus ohjaajaa kohtaan saattaa ilmetä vaitiolona
Syy-seuraussuhteet	ohjattavalla asioiden selitysmallit voivat olla myös irrationaalisia ohjattavalla voi olla toiveena saada päätökset ohjaajalta ohjattavan otettava vastuu omista päätöksistään ohjattava saattaa kokea ohjaajan osaamattomana
Maailmankuva	tulevaisuusorientoituneisuus saattaa puuttua ohjattava saattaa uskoa, että itse ei voi vaikuttaa omaan tilanteeseen

(Ekami.monikulttuurinen opetus).

8 EKAMIN OHJAUKSEN SEURANTA, ARVIOINTI JA SEN KEHITTÄMINEN

8.1 Ohjauksen seuranta ja arviointi

Ohjauksen toimivuutta arvioidaan joko kirjallisen tai suullisen asiakas- ja opiskelijapalautteen avulla. Palauteaineisto sisältää aina kysymyksiä myös ohjauksesta ym. tukitoimista.

Ekamissa opiskelijapalautteet kerätään tällä hetkellä mm.

- valmistavan koulutuksen opiskelijoilta
- tutkinnon suorittajilta
- työpaikkaohjaajilta
- tutkinnon arvioijilta
- koulutuksen omalta ohjaajalta sekä muilta yhteistökumppaneilta
- koulutuksen ostajilta.

Pääkouluttaja käsittelee palautteet sekä esimiehensä että koulutustiimin kanssa. Palautteesta keskustellaan myös koulutuksen ostajan, esimerkiksi työvoimahallinnon ja oppisopimustoimiston kanssa. Tutkinnon suorittajan itsearviointi toimii myös palautekanavana ja -välineenä näyttöjen ohjausprosessin kehittämisessä. Työpaikkaohjaajilta saatua palautetta hyödynnetään työssäoppimisen ohjauksen kehittämisessä. Saatuja palautteita pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään välittömästi, mutta viimeistään tulevien koulutusten ja tutkintojen ohjaus- ja tukiprosesseissa.

Palautetta henkilökohtaistamisesta ja koko tutkintoprosessista keräämme Opal-palautejärjestelmällä. Järjestelmästä saadaan palautetta mm. tutkinnon suorittajan saamasta tuen ja ohjauksen onnistumisesta tutkinnon suorittamisen eri vaiheissa. Lisäksi koko kolmivaiheisen tutkintoprosessin sisällä saadaan vielä erikseen tietoa siitä, miten tuki ja ohjaus kokonaisuutena on onnistunut ja miten oppilaitos huolehtii henkilökohtaistamiseen liittyvästä kehittämisestä.

8.2 Ohjauksen kehittäminen

Yksi strategisen kehittämisen painopistealueita on koko Ekamin oppilaitoksen opinto-ohjauksen kehittäminen. Haasteena on erityisesti aikuisten ohjauksen kehittäminen, jossa ohjaustoiminta on ollut sattumanvaraista ja ”harvojen käsissä”.

Kehittämishaasteet Ekamissa vuodesta 2011 eteenpäin ovat seuraavat:

- opinto-toimisto, jossa pyritään ns. yhden luukun periaatteeseen
- opiskelijahuoltoryhmä, jonka tehtävänä olisi opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvin-

voinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävän toiminnan kehittäminen.

- yhteiset toimintatavat ohjauksessa, joita ovat esteiden tunnistaminen ja keinojen rakentaminen.
 - ohjaustyövälineiden kehittäminen
 - resurssien käytön uudelleen suuntaamista – opetuksesta ohjaukseen
 - henkilöstön koulutus
- palautetietojen kerääminen, jossa selvitetään
 - opintoaika ja – menestys
 - sijoittuminen jatko-opintoihin/työelämään
 - kyselyt ohjauspalveluiden käyttäjille
 - keskeyttämiset, eroamiset ja alan vaihdot
 - ohjauksen käyttöaste ja mihin ohjausta käytetään
 - ohjauksen saatavuus ja kattavuus
 - työnjaon onnistuneisuus
 - ohjauksen arvioinnin kehittäminen
 - prosessiarviointi, miten muutos syntyy, miten ohjaus vaikuttaa, kuvailevaa tietoa, ymmärrystä ja selitystä
 - tulosarviointi, miten tehokasta tai tuloksellista ohjaus on, tyypillisesti mittareiden käyttöä.

Tämä ohjaussuunnitelma on ensimmäinen askel kohti aikuisten opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalveluja. Tavoitteena on, että ohjaussuunnitelmassa on sekä strateginen että toiminnallinen taso. Ohjauksen lähtökohdat on kuvattu oppilaitoksen strategiassa luvussa 9 ja tarkoituksena on seuraavaksi toiminnallisesti kuvata ja täsmentää ohjaus- ja neuvontapalvelut. Olennaista kehittämistyölle on kiinteä suhde hallintoon ja oppilaitoksen kokonaiskehittämiseen.

8.3 Aikuisopiskelijan tuen ja ohjauksen muodot

Ekamissa aikuisopiskelijoiden erityisen tuen ja ohjauksen palveluita antavat yhteistyössä ryhmäohjaajan kanssa erityisopettaja, oppimisvalmentaja sekä kuraattori. Opiskelijoiden tuki- ja ohjauspalveluiden päätavoitteena on tukea opiskelijan opintojen etenemistä, tutkinnon suorittamista ja työllistymistä sekä huomioida mahdolliset oppimisvaikeudet koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tuki- ja ohjauspalveluiden sisällöt räätälöidään kunkin opiskelijan tarpeita vastaaviksi. Ohjausmenetelminä käytetään ryhmäohjausta ja yksilöohjausta. (Ekami intranet, 2011).

9 OHJAUKSEN LÄHTÖKOHTIA

Ohjaus on opiskelijan tukemista ja auttamista hänen opiskeluprosessissaan, ammatillisessa kehitymisessään ja elämäntilanteissaan. Se ei ole terapiaa eikä opetusta. Ohjaus on hyvin lähellä konsultointia, joka aikuiskoulutuksessa alkaa hakeutumisvaiheessa tapahtuvasta informaation jakamisesta ja osaamiskartoituksesta jatkuen läpi koko koulutuksen.

Ohjausprosessi on luonteeltaan ohjaajan ja ohjattavan keskinäistä neuvottelua. Jokainen ohjausprosessi on ainutkertainen ja osallistujilleen luova prosessi. Ohjauksessa ei ole kyse todellisuuden löytämisestä, vaan sen kehittämistä ja rakentamisesta, konstruoinnista. Ohjauksessa ei kerrota ohjattavalle, mitä hänen pitäisi tehdä, vaan siinä etsitään ja tulkitaan eri vaihtoehtoja. Ohjaus on oman toiminnan suunnittelua ja arviointia dialogissa ohjaajan kanssa.

Ohjauksessa huomioidaan yksilölliset ratkaisut ja vaihtoehdot. Ohjaus on koko tutkinnon suorittamisen sekä opintojen aikainen prosessi, jossa keskeistä on tunnistaa oppijan tarpeet, ennakoida niitä sekä tarjota ohjausta ja tukea aina jatko-opintojen tai työhön sijoittumisen suunnitteluun asti.

Ohjauskäsitys on, että ohjattava on oman elämänsä paras asiantuntija. Hänellä on vastuu omasta oppimisestaan ja tarvitsemansa ohjauksen tarpeesta. Ohjattavan on itse asetettava tavoitteensa, jotta hän sitoutuisi niihin. Ohjaajan tärkein tehtävä on kuunnella ja antaa tilaa ohjattavalle sekä auttaa tavoitteiden täsmentämisessä. Ohjausdialo-

gi rakentuu tasavertaiselle suhteelle; ohjaaja vie keskustelua eteenpäin oikeilla kysymyksillä, mutta ei ratkaise asioita ohjattavan puolesta, koska jokainen ohjaustilanne on erilainen ja vasta oppijan perustelujen kuuleminen kertoo tilanteesta. Ohjauksen tulee olla ratkaisukeskeistä, mikä tarkoittaa sitä, että ohjattavan ongelmat tai esteet todetaan, mutta puutteiden sijaan haetaan ohjattavasta vahvuuksia ja taitoja, joilla ongelmat ratkeavat. (Heikkinen, E. 2006).

9.1 Ohjauksen keskeiset periaatteet Ekamissa

- jokainen ohjaussuhde on ainutlaatuinen – ihmisen kohtaaminen
- jokaisella on oikeus yksilöllisyyteen
- aika, kyky keskittyä tässä ja nyt -tilanteeseen
- avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus
- yhteisöllisyydestä saa tukea - ryhmäohjaus
- ohjaus on prosessi, jonka aikaansaaminen on ohjaajan vastuulla
- ohjaajan ja ohjattavan yhteinen ymmärrys ohjausprosessista
- kokonaisvaltaisuus – ihminen on kokonaisuus
- erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen
- kokemuksellisuus, kokemusten kautta oppiminen

(Ekami intranet 2011).

Hakeutumisvaiheen alussa opiskelijoille ja myös suoraan näyttöön ohjattaville tutkin nonsuorittajille järjestetään mahdollisuus osallistua oppimisvalmiuksien kartoitukseen. Tuloksista opiskelija tai tutkin nonsuorittaja saa henkilökohtaisen palautteen. Lukivaikeuden kartoituksessa käytetään Niilo Mäki Instituutin (NMI) -lukiseulaa. Mikäli yksilötestaus nähdään tarpeelliseksi, käytetään testinä NMI:n yksilötestiä muilla soveltuvilla testeillä täydennettynä. Koettuja oppimisvaikeuksia, opiskelumotivaatiota ja -tottumuksia kartoitetaan kyselylomakkeella, jonka yhteydessä on tehtäväosio tutkin non suorittajan kirjallisessa tuottamisessa mahdollisesti ilmenevien oppimisvaikeuksien kartoittamiseksi. Tarpeen mukaan kartoitetaan myös matematiikan osaaminen NMI:n KTLT-testillä.

Kartoitusten tulokset ovat apuväline arvioitaessa ohjauksen ja tuen tarvetta. Tulokset auttavat myös testeihin osallistuneita ymmärtämään aiempaa opiskeluhistoriaansa ja

opiskelussa mahdollisesti kokemiaan vaikeuksia. Kartoitusten tulokset ovat ryhmänohjaajan käytettävissä, kun hän laatii yhteistyössä tutkinnonsuorittajan kanssa henkilökohtaistamissuunnitelman.

Henkilökohtaistaminen ei rajoitu hakeutumisvaiheeseen, vaan jatkuu koko koulutuksen ja tutkinnonsuorittamisen ajan. Kartoitus- ym. tietoa hyödynnetään opiskelijan kanssa yhteistyössä laadittavassa jatkosuunnitelmassa.

Jatkosuunnitelma laaditaan opintonsa syystä tai toisesta keskeyttäville, vaille työpaikkaa jääville tutkinnon tai osatutkinnon suorittajille sekä alkukartoitusjaksoilta karsiutuville koulutukseen hakeutujille. Tavoitteena on parantaa työhallinnon tiedonsaantia ja sitä kautta edistää asiakkaan pääsyä mahdollisimman pikaisesti hänelle soveltuviin tai hänen tarvitsemiinsa koulutus- ym. palveluihin.

Koulutuksen päättyessä ryhmänohjaaja toimittaa opiskelijakohtaiset tiedot tutkintosuorituksista sekä ammattitaidon arvioinnit työ- ja elinkeinotoimistoon, joilla täydennetään työvoimapalvelujen tietojärjestelmän (URA) koulutus- ja työnhakuprofiilin tietoja.

Oppimistavoitteiden saavuttamiseksi ja positiivisten oppimiskokemusten varmistamiseksi ohjauksen verkostoon liittyy myös toimijoita, jotka eivät varsinaisesti ole opiskelijan oppimisen ohjaajia. Heidän roolinsa on luoda opiskelijalle sellaiset olosuhteet, joissa oppiminen on mahdollista. Tällaisia toimijoita ovat mm. alueen sosiaalihuollot, a-klinikat, mielenterveystoimistot, maahanmuuttotoimisto sekä tulkkikeskus ja vastaanottokeskus. (Ekami intranet 2011).

9.2 Ohjauksen työnjako Ekamissa

Liitteessä 1 oleva taulukko esittää Ekamin eri toimijoiden työnjakoa ja tehtäviä ohjausprosessin aikana.

10 OHJAUKSEN YLEISIMMÄT MENETELMÄT

Seuraavassa esitetty tieto pohjautuu ohjauksen yleisiin menetelmiin. Luvun 10 tieto on tiivistelmä Hämeenlinnan opettajakorkeakoulun oppiminen ja ohjausmenetelmät -kurssi aineistosta. Aineisto on monisteena opetuskäyttöön jaettava oppimateriaalia.

Ohjauksen menetelmissä voidaan karkeasti erottaa lähi- ja etäohjaus sekä verkko-ohjaus. Ohjausta annetaan yksittäisille opiskelijoille ja opiskelijaryhmille, mutta se voi olla myös opiskelijoiden keskenään toteuttamaa vertaisohjausta. Ohjaajia voi samanaikaisesti olla yksi tai useampia. Ohjaajan on hyvä hyödyntää eri menetelmiä ja pyrkiä perustamaan oppimisen ohjaus aikuisopiskelijoiden tietojen, taitojen ja kokemusten varaan aina kun se on mahdollista.

10.1 Lähiohjaus

Se on joko yksilöohjausta tai ryhmäohjausta. Olennaista on miettiä, millaisten asioiden oppiminen edellyttää lähiohjausta ja kuinka se järjestetään. Ohjauksen ja opetuksen suunnittelun lähtökohdaksi tulee ottaa kysymys, miten oppiminen voi parhaiten toteutua. Lähiohjauksessa aikaa kannattaa käyttää oppimisprosessin käynnistämiseen, oppimisen solmukohtien avaamiseen ja oppimisen sosiaalisuuden korostamiseen. Lähiohjauksen hyvällä suunnittelulla voidaan tuoda opiskeluun ja oppimiseen sosiaalinen ja yhteisöllinen elementti oman oppimisryhmän piirissä.

On hyvä muistaa, että opetuksen, ohjauksen ja teknologian suhde ei kosketa vain etäopetusta tai etäohjausta. Myös lähiohjauksessa on hyvä ottaa käyttöön uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

10.2 Yksilöohjaus

Yksilöohjauksen vuorovaikutus rakentuu tavallisesti kahdenkeskisen keskustelun varaan, mikä edellyttää ohjaajilta valmiuksia vastavuoroiseen kommunikointiin. Yksilöohjauksen peruspilari on, että opiskelijaa kuunnellaan huolellisesti ja hänelle tarjotaan riittävästi aikaa itsensä ilmaiseemiseen. Opiskelijan kysymykset toimivat lähtökohtana hänelle tarjottaville vastauksille, tiedoille ja neuvoille. Ohjaajan on myös huomioitava ne kulttuuriset, psykologiset ja sosiaaliset arkielämään ja oppimiseen liittyvät tekijät, jotka vaikuttavat opiskelijan käyttäytymisen, tapojen ja tottumusten taustalla.

Ohjaus voidaan räätälöidä opiskelijan tarpeiden, tietojen, taitojen ja mielenkiinnon mukaan. Kahdenkeskinen tilanne saattaa helpottaa opiskelijan avautumista ja kommunikointia, ja vuorovaikutus mahdollistaa välittömän palautteen antamisen ja vastaanot-

tamisen. Yksilöohjaus edellyttää onnistuakseen luottamuksellista suhdetta ohjaajan ja opiskelijan välillä.

10.3 Ryhmäohjaus

On hyvä rakentaa kokemusperäisen oppimisen varaan, jolloin opiskelijoiden omakohtainen kokemus toimii oppimisen perustana ja lähtökohtana. Ohjaajan tehtävänä on tukea tätä prosessia suunnittelemalla erilaisia jäsentäviä oppimistehtäviä, joiden perustana ovat ryhmän jäsenten aikaisemmat tiedot ja taidot. Keskustelu lähtee kuitenkin pitkälti opiskelijoiden omista kysymyksistä.

Ryhmässä voidaan keskustella esimerkiksi aikuisopiskelusta ja opiskelujärjestelyistä, tutkinnon perusteista, tietopuolisista opinnoista ja työssä oppimisesta, ammattitaitovaatimuksista sekä muista opiskelijoita askarruttavista asioista. Ohjaajan erilaiset lähestymistavat ovat aktiivinen ohjaaminen, vaikuttaminen, helpottaminen ja delegointi. Ohjaaja tukee opiskelijoiden osaamista ja rohkaisee heitä ottamaan vastuuta työskentelystä. Ryhmäohjauksen etuja opiskelijan näkökulmasta ovat mm. se, että ryhmässä saa vertaistukea ja voi vaihtaa kokemuksia ja se, että ryhmä tarjoaa tilaisuuden luoda uusia sosiaalisia suhteita. Jotkut opiskelijat saattavat voivat jatkossa vielä yksilöohjaukseen, verkostoyhteistyötä tai muita ohjauspalveluja.

10.4 Vertaisohjaus

Vertaisohjausta toteuttavat opiskelijat keskenään. Vertaisohjaus tuo ohjaukseen oman arvokkaan lisänsä, jota on vaikea korvata muulla ohjauksella. Opiskelijat voivat esimerkiksi perustaa opintopiirejä. Lähtökohtana on opiskelijoissa syntyvä halu muodostaa ryhmä, jossa opiskellaan ja keskustellaan pienryhmissä opiskeluun liittyvistä teemoista omien toiveiden ja intressien pohjalta. Opintopiirit ovat parhaimmillaan itseohjautuvia ilman opettajan tai ohjaajan mukanaoloa.

Vertaisohjaus voi olla myös oppilaitoksen organisoimaa tutortoimintaa. Opiskelijatutorit ovat näkyvimmin ja aktiivisimmin mukana juuri alkuvaiheen ohjauksessa. He vastaanottavat uusia opiskelijoita, pyrkivät edistämään ryhmäytymistä ensimmäisten viikkojen aikana sekä tuovat opiskelijan näkökulmaa opiskeluun, koulutusalaan ja opiskelijaelämään.

10.5 Etäohjaus

Etäohjaus on jonkin materiaalin tai välineen kautta tapahtuvaa ohjausta. Se on suunniteltua ohjausta, jossa ohjaaja ja opiskelija eivät yleensä ole samassa paikassa samaan aikaan. Onnistuakseen etäohjaus vaatii taakseen laadukkaan laitteiston ja huolellisen ennakkosuunnittelun. Etäohjauksesta puhuttaessa olisi pohdittava kysymystä, milloin ohjaajan fyysinen läsnäolo on välttämätöntä?

Etäohjauksessa käytettävät kanavat ja menetelmät riippuvat oppilaitoksen, ohjaajan ja opiskelijoiden resursseista sekä ohjaustarpeesta ja -tavoitteista. Etäohjauksen välineitä voivat olla puhelin, radio, tv, video, internet, sähköposti ja erilaiset oppimisalustat. Menetelmät vaihtelevat vuorovaikutteisuukseltaan, käyttökustannuksiltaan, käytön helppoudeltaan sekä mukavuudeltaan että tehokkuudeltaan. Välineiden valinnassa ja käytössä on kiinnitettävä erityisesti huomiota opiskelijoiden autonomisuuden takaamiseen ja riittävän vuorovaikutteisen dialogin toteutumiseen.

10.6 Verkkoohjaus

Verkko-ohjauksessa erilaiset strukturoidut ratkaisut mahdollistavat välineellisen ohjauksen. Tietokonevälitteinen opetus lisää opiskelijoiden ja ohjaajan autonomisuutta suhteessa aikaan ja paikkaan. Opiskelijoiden yksilöllisyyttä ei välttämättä huomioida, vaan ohjaustoiminta rakennetaan käsiteltävän materiaalin ja siihen liittyvien tehtävien pohjalta teknisesti. Toisaalta taas vuorovaikutukselliset ratkaisut mahdollistavat myös suoran ohjauksen, jossa voidaan huomioida tilannekohtaisesti sekä ryhmän että yksittäisten opiskelijoiden toiminta.

Verkkokeskusteluissa opiskelijoille tulee luonnostaan aktiivinen rooli. Ohjaaja on oppimisen helpottaja ja verkkokeskustelun ohjaaja – mahdollisesti myös yksi keskustelijoista. Parhaimmillaan opiskelijoiden elämäkokemus saadaan täysipainoisesti huomioitua ja hyödyntämään koko ryhmää. Ohjaajan haasteena on saada luotua tasa-arvoinen ympäristö, jossa myös aremmilla keskustelijoilla on tilaisuus tuoda ajatuk-sensa julki. (Hamk, opetusmateriaali 2010).

11 MIKÄ ON NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄ

Suomessa otettiin vuonna 1994 käyttöön näyttötutkintojärjestelmä. Järjestelmä tarkoittaa sitä, että oman alan ammatinhallinta osoitetaan ja näytetään tutkintotilaisuuksissa. Ammattitaidon hankintatapa ei ole tärkeää vaan miten sen on hankkinut. Ammattitaidon on oltava sillä tasolla, mitä tutkinnon perusteissa vaaditaan. Näyttötutkinto ja sen arviointi ovat aina oma kokonaisuutensa, vaikka tutkinnon suorittaisikin näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen aikana. Valmistavan koulutuksen aikana saavutetun osaamisen arviointi ja arvosanat eivät vaikuta tutkintosuorituksen arviointiin. Koneistajan ammattitutkinnon perusteet on

Näyttötutkintojärjestelmässä perustana on työelämälähtöisyys, mikä tarkoittaa sitä, että tutkintojen suunnittelussa, järjestämisessä ja arvioinnissa on koko ajan mukana sekä työelämän että opetusalan edustajat. Näyttötutkinnot ovat joustava tapa osoittaa oma ammattitaitonsa. Näyttötutkinnon perusteista päättää Opetushallitus. Näyttötutkinto voi olla ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto. Amatillisessa perustutkinnossa osoitetaan osaaminen, mitä tarvitsee, kun aloittaa työskentelyn alalla. Ammattitutkinnossa osaamisen on oltava ammattityöntekijän tasolla. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Kun miettii, minkä tason näyttötutkintoon osallistuu, on hyvä muistaa, että:

11.1 Perustutkinto

Täytyy osata alan ja ammatin perustyöt sekä osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot

Esimerkkejä perustutkinnoista:

- toimitilahuoltajan perustutkinto
- kone- ja metallialan perustutkinto
- liiketalouden perustutkinto
- merkonomi

11.2 Ammattitutkinto

On hyvä olla alan työkokemusta ennen kuin lähtee suorittamaan ammattitutkintoa. Alan työtehtävät on osattava laajalti sekä osoitetaan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito

Esimerkkejä ammattitutkinnoista:

- laitoshuoltajan ammattitutkinto
- koneistajan ammattitutkinto
- taloushallinnon ammattitutkinto

11.3 Erikoisammattitutkinto

On hyvin vaativa sekä osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Täytyy osata myös alan käytännön työt. Erikoisammattitutkinnon jälkeen voi yleensä toimia ryhmän esimiehenä työpaikalla.

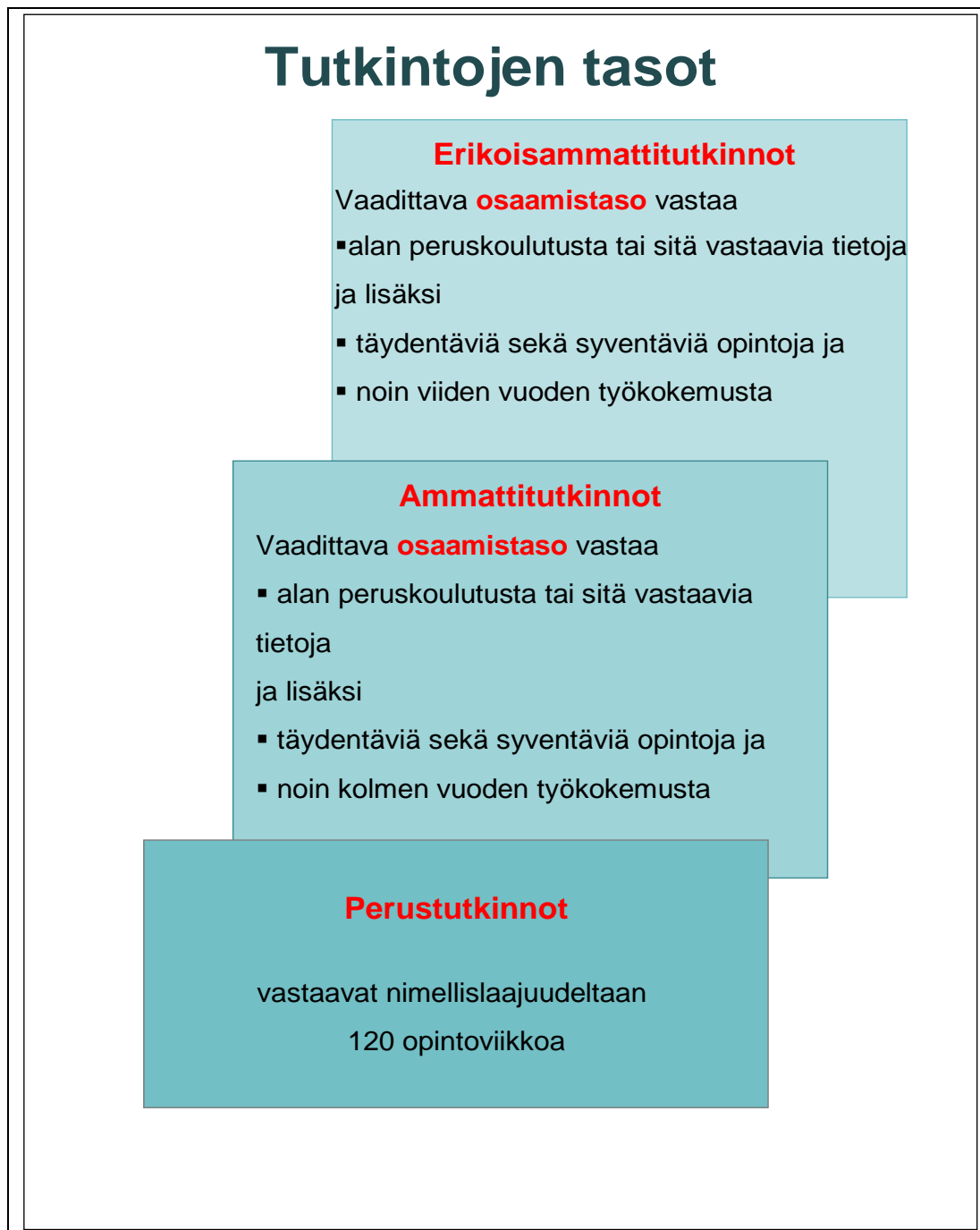
Esimerkkejä erikoisammattitutkinnosta:

- siivoustyönohjaajan erikoisammattitutkinto
- koneistajamestarin erikoisammattitutkinto
- taloushallinnon erikoisammattitutkinto

Ammatillisen perustutkinnon voi suorittaa myös ns. opetussuunnitelma perusteisena, joka tarkoittaa sitä, että osaaminen näytetään osana työssäoppimista. Silloin puhutaan ammattiosaamisen näytöistä, ei näyttötutkinnosta. Aikuiset, joilla on työelämäkokemusta, yleensä suorittavat ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona.

Tärkeä osa näyttötutkintojärjestelmää on kolmikanta, jolla tarkoitetaan työnantaja-, työntekijä- ja opettajaedustusta tutkintojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. (OPH:n [www-sivut](http://www.oph.fi))

Tutkintojen tasot on kuvattu taulukossa 2.

(Ekami.intranet,2011)

12 OHJAAVAT KESKEISIMMÄT SÄÄDÖKSET, MÄÄRÄYKSET, OHJEET JA SOPIMUKSET

Tässä jaksossa esitetty tieto on lyhennelmä Opetushallituksen näyttötutkinto-oppaasta.

- lait ja asetukset, esim. laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (21.8.1998/631 ja 6.11.1998/812)
- tutkintojen perusteet, laki määräyksestä on esitetty liitteessä 2.
- Opetushallituksen henkilökohtaistamismääräys, joka on esitetty liitteessä 3.
- Opetushallituksen näyttötutkinto-opas
- näyttötutkintojen järjestämissopimukset ja –suunnitelmat näyttötutkinnon järjestäjille ja tutkintotoimikunnille. (OPH:n säädökset ja ohjeet)

Näyttötutkintojärjestelmän toimijoita ovat seuraavat:

- opetusministeriö
- opetushallitus
- koulutustoimikunnat
- tutkintotoimikunnat
- näyttötutkinnon järjestäjät
- työelämän edustajat
- tutkinnon suorittajat
- näyttötutkintomestari koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut.

Näyttötutkintotoimintajärjestelmän rakenne on seuraavanlainen:

- kolmikantayhteistyö
- tutkinnot riippumattomia ammattitaidon hankkimistavasta
- tutkinto suoritetaan osoittamalla ammattitaito tutkintotilaisuuksissa
- henkilökohtaistaminen

Kolmikannan yhteistyösapuolet näyttötutkinnoissa ovat

- työnantaja tai hänen edustajansa
- työntekijä
- näyttötutkinnon järjestäjän edustaja: yleensä opettaja

Kolmikanta on mukana näyttötutkintotoiminnassa seuraavasti:

- tutkinnon perusteiden laatimisessa
- tutkintotoimikunnissa
- näyttötutkinnon järjestämissuunnitelman laatimisessa
- tutkintotilaisuuksien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa
- näyttötutkintojen laadunvarmistuksessa (palautetieto)

Tutkinnon suorittamisessa toiminta tapahtuu tutkinnon perusteissa kuvatun ammattitaidon osoittamisena tutkintotilaisuuksissa. Suoritukset koostuvat aidoista työelämän toimintakokonaisuuksista ja ne järjestetään pääasiassa alan työpaikoilla

Henkilökohtaistaminen perustuu aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja osoitetun osaamisen tunnustamiseen sekä tuki- ja ohjaustarpeiden määrittelyyn.

Järjestelyt suoritettaessa näyttötutkintoa ovat seuraavat:

- suunnittelu on kuvattu näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa
- toteutus tapahtuu ammattitaidon osoittamisella aidoissa työtehtävissä
- arviointi ja palaute
- dokumentointi ja arkistointi
- oikaisumenettely
- kehittämisellä varmistetaan ja taataan toiminnan laatu

(Opetushallitus, näyttötutkinto-opas)

13 JÄRJESTÄMISSOPIMUKSET JA LAINSÄÄDÄNTÖ SOPIMUKSISTA

Järjestämissopimus on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998)7§ ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen (812/1998)4. ja 5.§:ssä tarkoitettu sopimus näyttötutkintojen järjestämisestä. Järjestämissopimusten sisällöstä on päättänyt Opetushallitus 1.8.2001 voimaan tullessa määräyksessä.

Mikäli tutkinnon järjestäjäksi pyrkivän toimintaedellytykset on Opetushallitus arvioinut tutkintojen järjestämisen osa-alueella vähintään hyväksi on tutkintotoimikunnan tehtävä järjestämissopimus. Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tai poiketa tästä määräyksestä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tai poiketa tästä määräyksestä.

Liitteessä 4 on esitettyinä laatimani Ekamin koneistajan ammattitutkinnon järjestämissopimus vuodelle 2011.

13.1 Sopiminen

Aloitteen järjestämissopimuksen solmimisesta tekee näyttötutkintojen järjestäjä. Tutkintotoimikunnalta on selvitettävä seuraavat seikat:

- sihteeri
- puheenjohtaja
- tutkintotoimikunnan kotisivut
- miten kyseinen tutkintotoimikunta on ohjeistanut järjestämissopimuksen hakumenettelyyn.

Sopimuksen allekirjoittavat näyttötutkinnon järjestävä oppilaitos ja tutkintotoimikunta. Näyttötutkintojen järjestämistä suunniteltaessa oppilaitos valmistelee esityksen tutkintotoimikunnalle.

Esitys pitää sisällään seuraavat seikat:

- esitetyt näyttötutkintojen järjestämissopimuksen
- tutkintokohtaisen järjestämissuunnitelman
- tiedot arvioijista tutkintotoimikunnan ohjeistuksen mukaan
- OPH:n arvion järjestämisedellytyksistä, jos tutkintotoimikunta sitä edellyttää.

13.2 Opetushallituksen arviointi

Opetushallituksen arvio järjestämisedellytyksistä tehdään näyttötutkintojen järjestämistä suunnittelevan tahon pyynnöstä (esim.oppilaitos). Arvio perustuu näyttötutkinnon järjestäjän itsearviointiin.

Arvioinnin tarkoituksena on tukea hakijan näyttötutkintotoimintaa ja edistää koulutuksen opetuksen suunnittelua sekä avustaa tutkintotoimikuntia arvioitaessa hakijoiden edellytyksiä järjestää näyttötutkintoja.

13.3 Tiedotusvastuu

Näyttötutkinnon järjestämissopimuksessa sovitaan seuraavista asioista:

- missä laajuudessa ja miten järjestäjä huolehtii tutkinnon suorittamista koske-
vasta tiedottamisesta, neuvonnasta ja mahdollisesta markkinoinnista
- asiantuntevasta ohjauksesta näyttötutkinnon suorittamisesta kiinnostuneille
- tutkintotoimikunnan ja järjestäjän välisestä yhteydenpidosta sovitulla tavalla,
esim. tutkintotilaisuuksien ajankohdasta tiedottaminen (Ekami intranet,2011).

14 EKAMIN NÄYTTÖTUTKINTOSTRATEGIA

Tässä jaksossa esitetty tieto perustuu tiivistelmänä Ekamin intranetistä löytyvään op-
pilaitosta koskevaan strategiaan ja sen tavoitteisiin.

Ekamin peruslinjaukset ja toimintatavat perustuvat kolmeen pääryhmään, joita ovat
missio, visio ja strategia. Ne ovat jaoteltu seuraavasti:

- Missiona on toteuttaa henkilökohtaistettuja työelämän ja yksilön tarpeiden
mukaisia palveluita. Tavoitteena on tutkinnon suorittanut ammattitaitoinen
työntekijä, joka omaa kilpailukyvyn työmarkkinoilla.
- Visiona on tuottaa laadukkaita, osaamisensa näyttäneitä ammattilaisia työelä-
män tarpeisiin
- Strategia sisältää peruslinjaukset ja toimintatavat, joilla asetettu visio saavute-
taan. Strategiaan voidaan sisällyttää vastuunjako.

Yleisesti näyttötutkintotoimintaa ohjaavat asiakirjat

- laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L 631/1998, A 812/1998)
- laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, A 811/1998)
- näyttötutkintojen perusteet
- näyttötutkintojen järjestämissopimukset ja sopimusten tekeminen, OPH:n mää-
räys 70/011/2000
- määräys henkilökohtaisen opiskeluohjelmien laatimisen perusteista (luonnos
2005)

- todistukset näyttötutkinnoista, tutkintoihin valmistavasta koulutuksesta ja opisopimuskoulutuksesta (OPH:n määräykset 37/011/1999 ja 38/011/1999)
- tutkintotoimikuntien antamat ohjeet
- ammatillisen koulutuksen maakunnallisen ops:n linjaukset

Näyttötutkintostrategia

Sen tulee sisältää peruslinjaukset ja toimintatavat, jonka tavoitteena on koulutuksen järjestäjien tapojen ja laadun yhtenäistäminen. Strategia sisältää myös vision jonka tarkoituksena on tuottaa laadukkaita ammattilaisia, jotka saavat näyttää laadukkaasti osaamisensa tutkintotilaisuuksissa

Työpaikkakouluttajan merkitys opiskelijan ohjauksessa

- työpaikkakouluttajan ohjaus ja tuki työssäoppimispaikoilla on erittäin tärkeää.
- työpaikkakouluttajan tulee olla selvillä tutkintojen järjestämisperiaatteista.
- tutkinnot suunnitellaan yleisesti yhteistyössä työelämän kanssa ja jos mahdollisimman aidoissa toimintaympäristöissä
- työpaikkakouluttajilla on omat koulutuksensa joissa arviointia, tutkintotilaisuuksien toteuttamisperiaatteita ja ohjattavan tukemista korostetaan.

Työelämäyhteydet ja sidosryhmät

- Mitä lisäarvoa näyttötutkintotoiminta tuottaa työelämälle?
- Ketkä ovat oppilaitoksen työelämäkumppaneita?
- Tavoitteena tutkinnoista entistä enemmän työelämälähtöisiä

Henkilöstön koulutustarpeet

- Opettajien ja kouluttajien työelämäjaksot kehittävät henkilökohtaista ammattiosaamista.
- Henkilökohtainen kehityssuunnitelma oman osaamisen kehittämiseksi.
- Henkilöstön sisäiset ja ulkoiset koulutukset
- Benchmarking

- Etsitään hyviä käytäntöjä
- Opitaan toisten kehitystyöstä
- Avoin tieto-aidon jakaminen

Laadun arviointi

- Miten näyttötutkintostrategioissa huomioidaan näyttötutkintotoiminnan jatkuva parantaminen?
- Millä toimenpiteillä näyttötutkintotoiminnan kehittäminen varmistetaan?
- Millä toimenpiteillä näyttötutkintotoiminnan yhtenäinen arviointi taataan?
- Miten tutkinnon suorittamisen vaikuttavuus huomioidaan toiminnan kehittämisessä?
- Mitä määrällisiä ja laadullisia mittareita käytetään toiminnan parantamisessa?
- Kuinka mittarit tukevat toiminnan kehittämistä?

Tutkintotilaisuuksien järjestäminen Ekamissa

- Tutkinto suoritetaan tutkinnon suorittajan henkilökohtaistamissuunnitelman mukaisesti.
- Tutkinnon suorittaja osoittaa oman henkilökohtaisen osaamisensa tutkinnon vaatimukseen ja perusteisiin nähden arvioituna.
- Näyttötutkinnossa vaadittava ammattitaito osoitetaan työelämän kohteissa ja ympäristössä mahdollisimman todellisissa tilanteissa.
- tutkintosuorituksen on oltava toiminnallinen ja käytännössä toteutettu suoritus

Tutkintotilaisuuksien johtaminen Ekamissa

- näyttötutkintotoiminnan organisoinnin ja johtamisen tarkoitus on varmistaa, että asetetut päämäärät saavutetaan lakeja, asetuksia ja erilaisia noudattaen
- Ekamin näyttötutkintostrategiassa kerrotaan miten tässä toimitaan

Tutkintotilaisuuksien ympäristön valinta

- Mahdollisimman todellinen ja aito työympäristö
- Mahdollistaa tutkinnossa osaamisen näyttämisen monipuolisesti
- Tutkinnon suorituksessa on mukana osa arkielämää työympäristönä
- Työelämälähtöinen ajattelutapa
- Rakentaa yhteistyötä työpaikkojen ja oppilaitosten kanssa
- Osa tutkintotilaisuuksien näyttöympäristöistä on kuvitteellisia ja järjestettyjä

Miten näyttötutkintotoimintaa viestitään, markkinoidaan ja rahoitetaan.

- TE –keskus
- Työvoimatoimisto
- Oppisopimustoimisto
- Työnantajat

Miksi näyttötutkintostrategia pitäisi olla?

- Jalkauttaa/maastouttaa organisaation yleisessä strategiassa kirjattu asiakaslähtöisyys
- Tehostaa resurssien käyttöä
- Varmistaa lakien, asetusten ja määräysten sekä velvoitteiden täyttämistä
- Yhtenäistää toimintaa ja ohjata opettajien työtä
- Nostaa toiminnan laatua, kehittää toimintaa
- Selventää vastuuta ja tehdä toimintaa läpinäkyvämmäksi
- Pystytään asemoitumaan kilpailukentässä, toimimaan tuloksellisesti ja laadukkaasti sekä kohdistaa resursseja henkilökohtaistamiseen (Ekami intranet 2011)

15 MITÄ ON HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Alla olevat tiedot pohjautuvat Hämeenlinnan opettajakorkeakoulun, Hämeenlinnan näyttötutkintomestarikoulutuksen sekä Etelä- Kymenlaakson ammattiopiston henkilökohtaistamistyöpajojen koulutus- ja oppimateriaaliin.

Henkilökohtaistamisella tarkoitetaan näyttötutkintojärjestelmässä tutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjaus- neuvonta-, opetus- ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteuttamista.

Henkilökohtaistaminen sisältyy tutkinnon suorittamiseen tai koulutukseen hakeutumiseen, näyttötutkinnon suorittamiseen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen. Henkilökohtaistamisessa otetaan huomioon myös erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tai muusta syystä, kuten luki- ja kirjoitushäiriöistä, mahdollisesti johtuvat erityistarpeet.

Henkilökohtaistamisen kolme vaihetta ovat:

1. Koulutukseen hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen
2. Tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen
3. Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen.

Henkilökohtaistaminen eri koulutusmuodoissa on esitelty liitteissä 5 ja 6. Liittet ovat Ekamin henkilökohtaistamistyöpajojen opintomateriaalia.

Yksi kehityskohteeni oli toteuttaa oppilaitoksen henkilökohtaistamiskaavakkeen yhdenmukaistamisesta. 1.10.2011 Ekamissa on otettu käyttöön uusi ja virallisesti hyväksytty käyttöön tarkoitettu henkilökohtaistamisdokumenttipohja. Se on hyvä työkalu käytettäväksi TE-toimistossa tehtäessä opiskelijan hakeutumisvaiheen haastattelua ja henkilökohtaistamista.

Henkilökohtaistamisprosessi kirjataan näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisessa, tutkinnon suorittamisessa ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa. Tutkinnon suorittaja sekä tutkinnon ja koulutuksen järjestäjä ja tarvittaessa tutkinnon hankkija allekirjoittavat tämän asiakirjan ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset.

Henkilökohtaistamisen toteutumista arvioidaan tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen edetessä osapuolten keskenään sopimalla tavalla. Dokumentaatioon liittyviin asiakirjoihin ei saa sisällyttää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (L 621/1999) tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen kannalta henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. Laatimisesta sovitaan pitkäkestoisessa koulutuksessa yleensä koulutuksen hankintasopimuksessa. Koulutuksen järjestäjä vastaa HOPS:n laadinnasta. Lyhytaikaisessa koulutuksessa, mikäli koulutuksen hankintasopimus tai koulutuksen rahoittaja ei HOPS:aa edellytä, HOPS laaditaan, mikäli vastuukouluttaja tai opiskelija katsoo sen tarpeelliseksi opintojen tai opiskelun ohjauksen kannalta.

Liitteessä 6 on esitettyä koneistajan ammattitutkintoon laatimani ”vanha” henkilökohtaistamisdokumentointipohja

Liitteessä 7 on esitettyä koneistajan ammattitutkinnon uusi juuri voimaan tullut (1.10.2011) henkilökohtaistamisdokumentointipohja

HOPS:n keskeiset osat ovat

- Oppimissuunnitelma, johon kirjataan, mihin tutkintoon tai tutkinnon osan suorittamiseen opiskelija pyrkii
- Tutkintoon valmistavassa koulutuksessa näyttösuunnitelma – kirjataan, mitä tutkintoon tai tutkinnon osaan liittyviä näyttökokeita opiskelija suorittaa sekä missä, milloin ja millä tavalla.

Oppimissuunnitelman ja näyttösuunnitelman toteutumista seurataan ja tehdään tarvittaessa tarkennuksia. HOPS:n allekirjoittavat opiskelija ja opettaja/kouluttaja ja tarvittaessa viranomaistaho tai maksullisessa palvelutoiminnassa tilaajataho. Allekirjoitukset tulee laittaa myös päivitettyihin HOPS:iin

Lisäksi HOPS:ssa kartoitetaan opiskelijan sen hetkinen osaaminen ja selvitetään, miltä osin osaaminen voidaan lukea hyväksi opinnoissa ja miltä osin opintoja on syytä täydentää työelämän vaatimuksia vastaaviksi.

15.1 Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistamisen ensimmäisen vaiheen, hakeutumisvaiheen, tarkoitus on, että opiskelija ja tutkinnon suorittaja saa mahdollisimman paljon oikeaa tietoa, mitä opiskelu ja tutkinnon suorittaminen tarkoittaa. Hänen kanssaan tutustutaan näyttötutkintojärjestelmään ja selvitetään, mitä osoitettu ja saavutettu osaaminen ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tarkoittavat. Hän saa ohjausta opiskelumuodoissa ja opiskelun rahoituksessa, oppimiseen liittyvissä kysymyksissä, kuten opiskelu Suomessa, oppimistyyli, suomalaisen yhteiskunnan ja työkuulttuurin tuntemus, työkokemus omassa maassa ja Suomessa. Lisäksi hänen kanssaan kartoitetaan mahdolliset oppimiseen liittyvät ongelmat ja tehdään suunnitelma, miten ongelmat saadaan ratkaistua.

Opiskelijan ja tutkinnon suorittajan kanssa käydyt keskustelut dokumentoidaan ja dokumentit allekirjoitetaan. Dokumentteihin ei saa kirjoittaa sellaisia tietoja, jotka täytyy pitää salassa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi henkilön terveydentila ja palkka. Opiskelija ja tutkinnon suorittaja voi kuitenkin antaa luvan kirjoittaa dokumentteihin myös noita tietoja.

Opetushallitus tekee päätöksiä ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä antaa lausuntoja tutkinnoista, jotka on suoritettu ulkomailla. Jos maahanmuuttaja on suorittanut ulkomaisen korkeakoulututkinnon, hän voi hakea tutkintonsa tunnustamista tai rinnastamista suomalaiseen korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkintoon pääasiassa Opetushallitukselta. Toisen asteen ammatillisista tutkinnoista pitää olla tunnustamispäätös. Joissakin tapauksissa tutkinnon tunnustamisen hoitaa joku muu viranomainen, yleensä sama, joka myöntää luvan toimia Suomessa kyseisessä ammatissa.

Jos EU-kansalaisella on sellainen ammatillinen tutkinto, joka on suoritettu Euroopan unionin alueella (EU) tai Euroopan talousalueella (ETA-alueella) ja jonka koulutus Suomessa ylioppilastutkinnon jälkeen kestää vähintään kolme vuotta, hän voi saada tutkinnostaan tunnustamispäätöksen.

Muiden tutkintojen osalta voi pyytää, että Opetushallitus antaa lausunnon, miten tutkinto vastaa suomalaisia tutkintoja. Sekä rinnastuspäätökset että vertailulausunnot

ovat maksullisia. Jos maahanmuuttaja haluaa täydentää tutkintoaan vastaamaan suomalaista tutkintoa, hänen täytyy pyrkiä opiskelijaksi oppilaitokseen, jossa järjestetään alan opetusta. Muiden opintojen, jotka on suoritettu ulkomailla, hyväksilukemisesta jatko-opinnoissa ja tutkinnoissa päättävät korkeakoulut ja oppilaitokset itse.

Hakeutumisvaiheen ohjauksessa opiskelijaa ja tutkinnon suorittajaa ohjataan sellaisissa asioissa, jotka on hyvä tietää heti alusta lähtien. Häntä autetaan löytämään ja ymmärtämään opiskelua koskevia tietoja. Kerrotaan erilaisista mahdollisuuksista opiskella. Ohjataan tuntemaan paremmin itseään opiskelijana. Hänen aikaisempaa alan osaamistaan selvitetään osaamiskartoituksella ja kerrotaan tutkinnon suorittamisen prosessista. On tärkeää muistaa, että molemminpuolisen luottamuksen syntyminen on tärkeää - ohjaus ei ole kuulustelu. Ohjauskeskustelun aikana esiin tulleita tietoja ei kerrota kenellekään ulkopuoliselle, joten opiskelijalla ja tutkinnon suorittajalla on tilaisuus kertoa mahdollisista tutkinnon suorittamiseen vaikuttavista, ehkä vaikeistakin asioista. Ohjaustilanteessa opiskelija ja tutkinnon suorittaja on tasavertainen kumppani ohjaajan kanssa.

Neuvontaan ja ohjaukseen voivat lisäksi osallistua esim. työvoimatoimiston kummivirkailija ja oppilaitoksen kuraattori, erityisopettaja ja terveydenhoitaja.

Ammatillisessa aikuisopiskelussa korostuvat aikuisopiskelijan henkilökohtaiset tarpeet. Tämä toteutuu sekä suoritettaessa yksittäisiä opintoja että laajempia kokonaisuuksia.

Erityistä huomiota opintojen henkilökohtaistamiseen on kiinnitetty ammatilliseen tutkintoon valmistavissa koulutuksissa. Opiskelija saa ohjausta ja tukea sekä tutkinnon suorittamiseen että ammattitaidon hankkimiseen. Jokaiselle tutkinnon suorittajalle laaditaan yhdessä hänen kanssaan juuri hänelle sopiva henkilökohtainen suunnitelma sekä tutkinnon suorittamisen tavoista että tarvittavista opinnoista ja ammattitaidon hankkimisen tavoista.

Suunnitelman lähtökohtana on aikaisemmin hankitun ammattitaidon ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Tutkinnon suorittaja osallistuu esimerkiksi valmistavaan koulutukseen vain siltä osin kuin hän tarvitsee täydennystä omaan osaamiseensa suhteessa suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimukseen. Mikäli aikuisopiskelijalla on jo tutkintoa varten riittävä ammattitaito, hän voi suorittaa tutkinnon myös ilman koulutusta.

Aikuiskoulutuksessa otetaan huomioon aikaisempi koulutus, työkokemus ja ammattitaitoon liittyvät harrastukset. Tarkoitus on, että opiskelija voi keskittyä opiskelemaan vain tarpeellisia ja ammattitaidon edellyttämiä asioita.

Opiskelija hyötyy tästä kahdella tavalla. Aikaisempi osaaminen saattaa vaikuttaa ammatilliseen tutkintoon valmistavan koulutuksen sisältöön ja kestoan (saavutettu osaaminen). Aikaisemmin osoitettu ja arvioijien hyväksymä osaaminen puolestaan on mahdollista tunnustaa suoraan tutkintosuorituksiksi tai sen osaksi (osoitettu osaaminen).

Jokaisen aikuisopiskelijan olemassa oleva ammattitaito ja osaaminen selvitetään jo opiskelemaan hakeutumisen yhteydessä mahdollisimman tarkasti mm. osaamiskartoituksen avulla. Samalla ohjaaja selvittää opiskelijan kanssa, miten aiemmin hankittua ammattitaitoa ja osaamista voidaan hyödyntää parhaiten tutkinnon suorittamisessa ja/tai koulutuksessa vertaamalla niitä tutkinnon perusteisiin.

Selvityksen perusteella opiskelija voidaan ohjata suoraan tutkinnon osan tai osien suorittamiseen tai ammattitaidon hankkimiseen koulutuksen avulla. (Hank, opetusmateriaali, 2010).

15.2 Kehitystyönä ohjaustoimet hakeutumisvaiheessa sekä hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Ohjaus ja tuki näyttötutkinnon hakeutumisvaiheessa tarkoittavat hakijan saamaa henkilökohtaista ja ryhmässä tapahtuvaa itsetuntemuksen selvittämiseen, osaamisen tunnistamiseen sekä tutkinto- ja opiskeluvalintoihin liittyvää ohjausammattilaisen (työvoimaneuvoja, opinto-ohjaaja, työpaikkaohjaaja, kouluttaja tms.) antamaa tiedollista ja kannustavaa "tsemppausta" niin, että hakijan on helppo valita hänelle soveltuvat järjestelyt.

Hakeutumisvaiheen tavoitteena on päätyä opiskelijan kannalta mielekkääseen ratkaisuun ja palvella häntä seuraavasti:

- selvitetään opiskelijan lähtötilanne
- suoritetaan koko tutkinto vai tutkinnon osa
- selvitetään opiskelijan koulutustarpeet ja – toiveet
- selvitetään, missä oppilaitoksessa tutkinnon suorittaminen on mahdollista
- selvitetään opiskelijan ohjauksen ja tukitoimien tarve

- selvitetään opiskelijan aikaisemmin saavuttama osaaminen
- tehdään johtopäätös ja esitys näyttötutkinnon arvioijille aikaisemmin saavutetun osaamisen perusteella tutkinnoksi tai tutkintoon kelpaavista suorituksista
- tarvittaessa järjestetään ohjausta tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen
- selvitetään tutkinnon suorittamisen tarvittava rahoitusmuoto.

Toteutus nykyisellään Ekamissa

Opiskelijan hakeutuessa koneistajan ammattitutkinnon koulutukseen nykyisin hakeutumisvaiheen ohjaus ja tukitoimet ovat olleet puutteellisia. Koulutukseen hakevat opiskelijat täyttävät hakulomakkeensa suurimmaksi osaksi internetin välityksellä. Hakijan taustatietoihin puututaan hakuprosessissa vasta siinä vaiheessa, kun TE-toimiston virkailija ilmoittaa kaikki kyseiselle linjalle hakeutuneet ja hakeneet opiskelijat koulutuksen järjestäjälle hakuajan umpeuduttua. Hakijan saama informaatio koulutuksesta on tässä vaiheessa vielä varsin puutteellinen. Hakija ei monestikaan vielä tiedä, minne on hakenut ja mitkä ovat pääsyvaatimukset kyseiseen koulutukseen.

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamista suunniteltaessa ei monestikaan ole tiedossa opiskelijan tutkintopäivät, opiskeluaikataulut tai koko opiskeluun liittyvä opetus ja sen sisältö. Opiskelijan etenemisen tahdin sekä koulutuksen pituuden määrää täysin opiskelijan aktiivisuus, halu oppimiseen ja tutkinnon suorittamiseen. Lopuksi tutkinnon suorittamisen esteenä voi jopa ääritapauksessa olla työvoimatoimiston opiskelijalle ostaman koulutuspäivien loppuminen. Myös voidaan joutua tilanteeseen, jossa opiskelija voi menettää mahdollisuutensa koko tutkinnon suorittamiseen tutkintotilaisuudessa hitauden, huolimattomuusvirheen tai oman tutkintotilanteesta johtuvan hermoilunsa tähden. Tästä syystä koulutusajanjaksoksi ostettu ja suunniteltu opiskeluaika suunnitelmiseen voi muuttua oleellisesti lisäharjoittelun ja -opintojen tähden. Nämä ongelmat tulevat esiin lähinnä nons-stop opiskelussa.

15.3 Esitys ja aloite TE-toimistolle hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisesta

Olen ollut yhteydessä TE-toimistoon ja keskustellut opiskelijoiden hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamiskäytännön muuttamisesta. TE-keskuksen edustajan tulisi toimia opiskelijan ensiohjaajana sekä hakeutumisvaiheen henkilökohtaistajana yhdessä tutkintoon valmistavan koulutuksen opettajan ja opiskelijan kanssa. Tässä vaiheessa pystyttäisiin yhdessä hahmottamaan opintojen kokonaisuus, henkilökohtaistamisen osuus opinnoissa, opetussisältö sekä tutkinnon suorituspäivä. Näin toimittaessa opiskelijalle, työvoimakoulutuksen ostajalle tai koulutukseen ohjaavalle taholle jäisi selkeät raamit, miten kunkin opiskelijan kohdalla toimitaan. Lisäksi TE-keskus saisi tarvittavat faktat opiskelijoilleen hankkimastaan ja maksamastaan koulutuksesta.

Opiskelijasta tehdään tarvittavat dokumentit, joissa hänelle selvitetään oppilaitos, opinnot, opiskelun rahoitusmuodot ja mistä ylipäätään koko opiskelussa ja tutkinnon suorittamisessa on kyse. Oppilaalle tulisi selkeämpi kuva opiskelusta, vastuusta, opiskeluaajoista, tutkinnon suorituksesta sekä yleisistä pelisäännöistä, joita koulutuksen tulisi sisältää tulevalle tutkinnonsuorittajalle ja opiskelijalle.

Pelkkä opiskeluasenne ja työaikojen noudattaminen, jotka ovat työelämän perusasioita, tuntuvat olevan nykypäivän opiskelijoilta hukassa. Mikäli perusasiat eivät ole kunnossa, mikä on ylipäätään opintojen tarkoitus? Työmarkkinat sekä työnantajat eivät edelleenkään tarvitse tämänkaltaisia tutkinnon suorittaneita henkilöitä työtehtäviinsä.

15.4 Esityksen johtopäätökset

Yhteisessä tapaamisessa TE-toimiston virkailijoiden kanssa päätettiin ja sovittiin seuraavaa. Heidän mielestään esitys olisi erittäin hyvä ja perusteltu, mutta heidän resursinsa ovat riittämättömät olemaan läsnä opiskelijan henkilökohtaistamistilanteessa. Heidän toiveensa olisi ainoastaan, että opiskelijoiden läpimenoaikoja pystyttäisiin lyhentämään ja 3 kk mittaista opiskelijan alkuvaiheen kartoitusjaksoa lyhennettäisiin 2 kk mittaiseksi. Mielestäni näin ei voida menetellä eikä toimia, sillä pelkästään koneistajan ammattitutkinnon perusteet sanelevat opetussisällön laajuuden sekä sisällön. Perusteluni on esiteltyä tarkemmin jaksossa 16.2.

Olen laatinut case-tapaukset koneistajan ammattitutkintoon johtavan koulutuksen hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisesta, ja se on esitelty liitteessä 8.

15.5 Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen

Jos ammatillinen osaaminen ei vielä riitä tutkintotilaisuuteen osallistumiseen, on ammattitaito hankittava jollakin tavalla. Tavallisin tapa on osallistua näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Koulutukseen on tehty opetussuunnitelma tutkinnon perusteiden pohjalta. Jokaiselle opiskelijalle on hakeutumisvaiheessa tehty henkilökohtaistamissuunnitelma, joka sisältää myös henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Oppimissuunnitelmaa täsmennetään ohjauskeskusteluissa yhdessä opettajan kanssa aina, kun se on tarpeellista. Ohjauskeskustelujen tarkoitus on lisäksi auttaa ja kannustaa opiskelijaa opinnoissa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Yksi tapa auttaa opiskelijaa on antaa lisäohjausta sellaisissa teemoissa, jotka opiskelijasta tuntuvat vaikeilta, esim. suomen kieli ja matematiikka.

Henkilökohtaistamissuunnitelmassa määritellään, millaisessa koulutuksessa opiskelija opiskelee. On mahdollista osallistua työvoimapoliittiseen koulutukseen, jolloin opiskelu on maksutonta ja opiskellaan tavallisesti päivisin. Oppisopimuskoulutuksessa suurin osa opiskelusta tapahtuu työpaikalla työtä tekemällä ja oppilaitoksessa opiskellaan tietopuoliset opinnot. Oppisopimuksen aikana ollaan työsuhteessa. Omaehtoinen koulutus tarkoittaa sitä, että opiskelija maksaa osallistumismaksun, jotta voi osallistua koulutukseen. Omaehtoista koulutusta järjestetään paljon iltaisin.

Suomalaisessa opiskelujärjestelmässä ajatellaan niin, että opettajan rooli on olla valmentaja ja auttaja, opiskelija huolehtii omasta oppimisestaan ja opiskelunsa etenemisestä. Opettaja ei anna valmiita vastauksia eikä välttämättä kerro ”oikeaa vastausta”, vaan opiskelijan täytyy itse oppia löytämään vastauksia ja arvioimaan oman ammattitaitonsa kehittymistä.

Tärkeä osa opiskelua on löytää paljosta informaatiosta itselleen sellainen tieto, joka auttaa ammattitaidon kehittämisessä.

Koska opettajan rooli on olla valmentaja, jo koulutuksen alusta lähtien opiskelijat tekevät työtä itsenäisesti, parin kanssa tai ryhmässä. Näitä taitoja tarvitaan myös työelämässä. Erittäin tärkeä osa opiskelua on lisäksi opiskelu kotona, kirjastossa tai muussa vastaavassa paikassa esimerkiksi tietokoneen avulla. Tätä opiskelua varten opettaja tavallisesti antaa ohjeen, mitä pitää tehdä. Tällainen opiskelu on jopa tärkeämpää kuin opiskelu koulussa, koska oppiminen voi olla nopeampaa ja tehokkaampaa tällä tavalla. Koulutuksen aikana ollaan myös työssäoppimisjaksoilla. Niiden aikana opiskellaan koko ajan samanlaisia asioita kuin koulussa, opiskelu vain tapahtuu työpaikalla. Opettaja antaa normaalisti tehtäviä myös työssäoppimisen ajaksi. Opettaja ohjaa työssäoppimista yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa. Kun opiskellaan erilaisissa paikoissa, puhutaan erilaisista oppimisympäristöistä.

Valmistavasta koulutuksesta saa osallistumistodistuksen. Todistukseen arvosanat tulevat kaikkien eri opiskelutapojen ja oppimistehtävien perusteella. Arvosanaa varten opettajat tekevät jatkuvaa arviointia, mikä tarkoittaa sitä, että seurataan opiskelijan edistymistä koko opiskelun ajan. Myös opiskelijat itse arvioivat oman ammattitaitonsa kehittymistä.

15.6 Ohjaustoimet tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa

Ohjaus on vuorovaikutteista toimintaa, jossa ohjaajan tehtävänä ja roolina on olla auttaja, tukia, kannustaja ja rohkaista ohjattavaa hänen pyrkiessään saavuttamaan itselleen asettamia tavoitteita ja päämääriä. Ohjaussuhteessa myös ohjattava itse on aktiivinen ja vastuullinen toimija.

Olennaista opiskelijalle on tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa, että hänet perehdytetään itseensä oppijana ja tarjotaan hänelle parhaiten soveltuvia ja monipuolisia koulutusmuotoja, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä sekä oppimisjärjestelyjä. Lisäksi häntä ohjataan joustavien henkilökohtaisten opintopolkujen suunnittelussa ja opiskeluvalinnoissa. Itse opiskelua myös ohjataan ja neuvotaan.

Henkilökohtaistamisen tärkein tehtävä on ohjaus, jossa opiskelijoille selvitetään koko opiskeluihin liittyvä opiskeluprosessi sekä opiskelun tukitoimet.

Valmistavassa koulutuksessa tarvittavan ammattitaidon hankkiminen toteutetaan henkilökohtaistamissuunnitelman mukaisesti. Toteutuksessa on huomioitava opiskelijan kannalta seuraavat seikat:

- opetusmenetelmät
- oppimisympäristöt
- aikataulutus
- resurssit (tilat, opettajat, laitteet, ohjaus)
- ohjauksen toteutus
- työpaikkaohjaajien koulutus
- opiskelija-arviointi
- raportointi

15.7 Ohjaus valmentavassa koulutuksessa

Valmentava koulutus voidaan jakaa tavoitteiltaan, toimintatavoiltaan ja kestoltaan kolmeen koulutustyyppiin:

- a) työn- ja koulutuksen hakuun painottuva
- b) ammatinvalintaan painottuva
- c) elämäntaitoon painottuva

Koulutuksen tavoitteet laajenevat ja syvenevät koulutustyyppi a:sta c:hien mentäessä. Koulutuksen toteutus lähtee kunkin opiskelijan yksilöllisistä tarpeista ja se toteutetaan prosessina, jossa yhteisopiskelu, työssäoppiminen ja ohjaus kytketään toisiinsa. Ohjauksen tarkoituksena on opiskelijan henkilökohtaisen elämän ja ammatillisen tilanteen selkiyttäminen ja tukeminen/ohjaaminen.

Koulutuksen alussa toteutettavan orientaatiojakson aikana selvitetään henkilökohtaisesti opiskelijan ammatilliset ja oppimistavoitteet sekä laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jonka lähtökohtana on opiskelijan oppimisprosessin suunnittelu.

Oppimissuunnitelmaa työstetään yksilö- ja ryhmäohjauksessa koulutuksen eri vaiheissa. Sen muoto on erilainen valmentavassa koulutuksessa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Tavoitteena on opiskelijan itseohjautuvuus, joka konkretisoituu opiske-

lijoiden toiminnassa (ryhmän/yksilön tiedonhankinnassa sekä oman toiminnan arvioinnissa).

Henkilökohtaisen ohjauksen sopivat ohjaava kouluttaja ja opiskelija. Sen tarkoituksena on syventää ja jäsentää opiskelua. Opiskelu- ja työharjoitteluaikana käytävät keskustelut auttavat opiskelijaa arvioimaan kokemusten merkitystä jatkosuunnitelmien kannalta.

Laatimani case-esimerkki tarvittavan ammattitaidon hankkimisvaiheen henkilökohtaistamisesta on esitelty liitteessä 9. Se sekä oppilaille tarkoitettu Ekamin henkilökohtaistamisopas syntyivät näyttötyön ohessa samoista lähdemateriaaleista.

15.8 Henkilökohtaistaminen tutkinnon suorituksessa

Henkilökohtaistaminen tutkinnon suorituksessa toteutetaan seuraavasti. Ensin tehdään tutkinnon suorittamisesta suunnitelma, kuka tekee, milloin suoritus tapahtuu, missä se tapahtuu ja millä tavalla. Suunnitelmaan merkitään aikaisemmin hankittu, tunnistettu osaaminen, suunnitelma tarvittavan ammattitaidon hankkimisesta ja tutkinnon suorittamisesta. Huolehditaan riittävästä ohjauksesta tutkintosuorituksen aikana. Katsotaan, että tutkinnon vastaanottajien perehdyttämisen sekä arvioijien koulutukset ovat kunnossa. Huolehditaan, että arviointi tapahtuu kolmikantaisesti. Ennen tutkinnon suoritusta huolehditaan myös tutkinnon suorituksen työnjaosta sekä vastuu- henkilöistä.

Henkilökohtaistamissuunnitelman osana oleva tutkinnon suorittamisen suunnitelma sisältää tutkinnon osien suorittamisen ajankohdat, näyttöympäristöt ja -menetelmät. Ennen tutkintotilaisuutta tutkinnon suorittaja laatii oman tutkinnon suorittamisen suunnitelmansa tutkintokohtaisten ohjeiden mukaan.

Henkilökohtaistamissuunnitelmassa määritellään tutkinnon suorittamiseen käytettävissä oleva aika. Aikaisemmin hankittu osaaminen voi lyhentää aikaa, toisaalta tarvittavat tukitoimet voivat pidentää tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen ja siten myös tutkinnon suorittamiseen tarvittavaa aikaa.

Tutkinnon suorituksen tarkoituksena on näyttää oma ammatillinen osaaminen oppilaitoksessa tai työelämässä. Tutkinto kannattaa suorittaa, koska sitä voidaan vaatia tai edellyttää vakituisen työpaikan saamiseksi. Lisäksi ammattitutkinnon suorittaneelle

työehtosopimukset lupaavat parempaa palkkaa. Tutkinnon suoritus antaa myös mahdollisuuden mennä jatko-opintoihin. Tutkinnon perusteissa määritellään jokaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit. Ammattitaitovaatimukset ovat samat kaikilla. Tutkinnoissa on yleensä pakollisia ja valinnaisia osia. Tutkinnon suorittaja voi itse valita valinnaisista osista ne, jotka haluaa suorittaa tutkinnossa. Tutkinnon suorittamisesta pitää maksaa tutkintomaksu, joka on 50,50 €. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen ei tarvitse osallistua, mutta melkein kaikki tutkinnon suorittajat haluavat täydentää ammatillista osaamistaan valmistavassa koulutuksessa.

Tutkintotasoa on kolme. Perustutkinnossa opiskellaan ammatin perustiedot ja -taidot. Tutkinnon suorituksen aikana arvioijat voivat ohjata tutkinnon suorittajaa, mutta se vaikuttaa arvosanaan. Perustutkinnosta annetaan numero

1-5 tai se voidaan myös hylätä. Ammattitutkinnossa pitää osata alan ammattityöntekijän tiedot ja taidot ja erikoisammattitutkinnossa pitää hallita alan vaativimmat työtehtävät. Näissä molemmissa tutkintotasoissa tutkinnon suorittaja tekee itsenäistä työtä eikä hänen osaamistaan niissä ohjata. Jokainen tutkinnon osa arvioidaan erikseen ja se on joko hyväksytty tai hylätty.

Ennen tutkintoon osallistumista tutkinnon suorittajan pitää ymmärtää, mitä tutkinnon perusteissa sanotaan siitä, mitä pitää osata. Tämän jälkeen tutkinnon suorittaja suunnittelee yhdessä työpaikan edustajan ja opettajan kanssa tutkintotilaisuuden eli tekee henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen työsuunnitelman. Tässä suunnitelmassa pitää näkyä tutkintotilaisuuden aika ja paikka, mitä tutkinnossa tehdään, miten tehdään ja ketkä osallistuvat arviointiin. Lisäksi suunnitelmassa kerrotaan, mikä tutkinnon osa tehdään kirjallisesti (niissä tutkinnoissa, missä sitä vaaditaan) ja mikä työtä tekemällä.

Maahanmuuttajalla pitää olla sellainen kielitaito, että hän ymmärtää tutkinnon suoritukseen liittyvät ohjeet ja määräykset selvästi esitettyinä. Tutkinnossa lisäaikaa voi saada tehtävien suunnitteluun ja kirjallisiin osuuksiin. Lisäksi voi käyttää apuna kuvia, piirustuksia, malleja ja kirjallisia asioita voi täydentää suullisesti. Tulkkia ei saa tutkintotilaisuudessa käyttää. Käytännön työt on tutkintotilaisuudessa tehtävä normaalityösuoritusomaisuudella, mikä tarkoittaa sitä, että ei saa olla hitaampi kuin ammattityöntekijä.

Näyttöympäristön pitää olla sellainen, että siellä on tutkinnon perusteissa vaaditut tilat ja välineet käytössä. Lisäksi työpaikalla pitää pystyä tekemään niin monipuolisia tehtäviä, että tutkinnon suorittaja voi osoittaa oman ammattitaitonsa tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Opiskelijan aloittaessa tutkinnon suorituksen, ammattitaidon on oltava sillä tasolla, kuin tutkinnon perusteet edellyttävät. Tutkintotilaisuus on usein jännittävä tapahtuma, sillä sitä seuraavat kolmikanta-arvioijat eli työntekijä-, työntäjä- ja opettajaedustaja. Arvioijana ei voi olla sukulainen, työpaikkaohjaaja, opiskelijakaveri tai oma opettaja. Tutkintotilaisuudessa ammattitaitoa voidaan arvioida seuraamalla työtä, keskustelemalla, haastattelemalla ja aineiston avulla. Kaikki nämä tavat muodostavat arviointiaineiston. Lisäksi tutkinnon suorittajan pitää osata itse arvioida omaa ammattitaitoaan, mutta päätöksen arvioinnista tekevät kolmikanta-arvioijat. Jokaisesta tutkinnon osasta tehdään arviointipöytäkirja, jonka allekirjoittavat kaikki arvioijat sekä myös tutkinnon suorittaja.

Kun kaikki tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti, tutkintotodistuksen myöntää tutkintotoimikunta. Tutkintotoimikunnassakin on kolmikantaedustus.

Myös osatutkinnosta voi saada pyydetessä todistuksen. Joillakin aloilla on käytössä myös ammattikirja eli ammattipassi, joka on samanarvoinen kuin tutkintotodistus. Siihen merkitään kaikki hyväksytyt tutkinnot, osatutkinnot, muu koulutus ja työsuhteet. Ammattikirja ei ole kaikilla aloilla käytössä.

Jos jokin tutkinnon osan suoritus on hylätty, on ensin hyvä kehittää omaa ammattitaitoaan. Tavallisin tapa on mennä työssäoppimaan. Sitten, kun tuntee olevansa valmis, voi yrittää uudelleen suorittaa tämän tutkinnon osan. Silloin puhutaan tutkintosuorituksen uusinnasta.

Jos tutkinnon suorittaja ei ole tyytyväinen arviointiin, hän voi pyytää arvioinnin oikaisua ja korjausta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tutkintotodistuksen. Tämä on sama aika, jonka opetushallitus on hyväksynyt virallisten tutkinnon suorittamisen dokumenttien viralliseksi säilytysajaksi. Kirjallinen oikaisupyyntö tehdään tutkintotoimikunnalle.

Kun on saanut tutkintotodistuksen, on yksi vuosi aikaa hakea koulutus- ja erorahastosta ammattitutkintostipendiä. Stipendin suuruus on 339 euroa. Stipendistä ei tarvitse maksaa veroa. Jotta stipendin voi saada, henkilön täytyy olla alle 64-vuotias silloin, kun hän suorittaa tutkinnon. Lisäksi hänellä täytyy olla työhistoriaa vähintään viisi vuotta suomalaisen työnantajan palveluksessa.

Olen laatinut case-tapauksen koneistajan ammattitutkintoon johtavan koulutuksen tutkinnonsuoritus vaiheen henkilökohtaistamisesta, ja se on esitelty liitteessä 10.

(Hamk, NTM koulutus 2010) sekä (Malin, P. & Rikkinen, A. 2004).

16 AIKUISOPISKELUN PALAUTTEET KONEISTAJAN AMMATTITUTKINNOSSA

OPAL -järjestelmä on työhallinnon tietokantapohjainen työvoimakoulutuksen opiskelijapalautteen hallinnoinnin ja raportoinnin atk-sovellus.

Palautetiedot antavat työvoimakoulutuksesta koulutuksen järjestäjille, hankkijoille ja opiskelijoita koulutukseen ohjaaville sekä myös muille intressitahoille tärkeää tietoa niin työvoimakoulutuksen laadusta kuin vaikuttavuudesta.

Palautteen avulla mitataan oppimisen ja opiskelun edellytyksiä, opiskelijatytyväisyyttä ja työvoimakoulutushankintojen onnistuneisuutta. Periaatteena on koulutuksen laadun jatkuva seuranta ja laadun kehittäminen asiakaslähtöisesti internet-sovellusta hyödyntäen. Palautetta kerätään kaikilta koulutuksessa olleilta kurssikohtaisesti koulutuksen loppuvaiheessa päättöpalautteella ja koulutuksen aikana välipalautteella.

Järjestelmä tuottaa ennalta sovitut valmiit taulukkopohjaiset perustulosteet, joita koulutuksen järjestäjät, ELY-keskukset, työvoima- ja elinkeinotoimistot ja TEM voivat hyödyntää koulutuksen suunnittelussa, hankintatoiminnassa ja koulutuksen toteutuksessa. Palautetta on mahdollista tarkastella varsin monipuolisesti ajankohdan, alueen, koulutuksen sisällön, koulutuksen hankkijan tai koulutuksen järjestäjän mukaan. Kouluttajalla on mahdollisuus liittää palautelomakkeeseen omia lisäkysymyksiä ja saada yhteenveto myös niistä.

16.1 Opal-järjestelmän käyttö

OPAL -järjestelmä on rakennettu vuoden 2000 aikana. Se on otettu käyttöön koko maassa 8.1.2001. Järjestelmä edellyttää käyttäjätunnusta. Vaikka siihen voi ottaa yhteyden avoimessa internet-verkossa, sen käyttömahdollisuus on varattu vain rajoitetulle käyttäjäkunnalle. Käyttöönotto edellyttää käyttäjältä internet-yhteyttä. Järjestelmän hallinnosta ja jatkokehittämisestä vastaa Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM).

16.2 Opal-järjestelmän palautteet

Välipalaute

OPAL-välipalaute kerätään kaikilta opiskelijoilta, joiden opinnot kestävät yli 3 kuukautta riippumatta siitä, ovatko he mukana rintamaryhmämuotoisessa tai non-stop koulutuksessa. Välipalaute kerätään siinä vaiheessa, kun koulutuksesta on kulunut 1/3 koulutuksen pituudesta, kuitenkin enintään 3 kuukautta. Yli 8 kuukautta kestävästä ryhmä-/rintamatyyppisistä opinnoista kerätään 2. välipalaute koulutuksen puolivälissä. Pitkistä koulutuksista voidaan tarpeen vaatiessa kerätä myös useampia välipalautteita.

Päättöpalaute

OPAL-päättöpalaute kerätään opiskelijoilta koulutuksen päättyessä. Opiskelijoiden lopettaessa koulutuksen kesken eri syistä syntyy tulkinnanvaraisuutta, milloin päättöpalaute otetaan. Yleinen periaate on se, että opiskelija voi antaa päättöpalauteen silloin, kun hän on ollut koulutuksessa riittävän kauan, että hänellä on edellytykset arvioida koulutuskokonaisuutta mahdollinen työssäoppimisjakso mukaan lukien. Selvästi koulutuksen kesken jättävät eivät anna päättöpalautea.

OPAL-raportit

OPAL -järjestelmä tuottaa eritasoisia raportteja eri käyttötarkoituksiin. Ne raportit jotka ovat sekä koulutuksen järjestäjän että viranomaisen käytössä. OPAL välipalaute antaa tietoa koulutuksen sujumisesta koulutuksen kuluessa. Välipalauteraportti on koulutuskohtainen opiskelijoiden arvio siitä, miten koulutus on heidän mielestään edennyt. Sekä kouluttaja että viranomainen voivat tarkastella välipalautetta. Mikäli

koulutuksessa tai välipalautteen keruussa ilmenee hälyttäviä ongelmia, järjestelmä lähettää sähköpostiviestin kouluttajalle ja TE -toimistolle. Hälytys edellyttää molemmilta tahoilta toimenpiteitä. Menettelyt on kuvattu yksityiskohtaisesti dokumentissa "Opal-hälytykset ja kiitokset".

OPAL -päättöpalaute on opiskelijoiden arvio koko koulutuksen sujumisesta. Päättöpalauteesta voidaan tuottaa erilaisia raporttityyppejä. Seuraavassa esitetyt ovat sekä koulutuksen järjestäjän että viranomaisen käytössä. Koulutuksen järjestäjä näkee raportteja vain järjestämästään koulutuksesta, viranomainen voi katsoa kaikkienjärjestäjien koulutusten raportteja. (Opal ohjeet).

17 JOHTOPÄÄTÖKSET KEHITYSTEHTÄVISTÄ

Opinnäytetyöni aihepiiri oli mielestäni laaja, kehitystehtäviä ja toimeksiantoja sen tiimoilta oli monia. Viitekehyksenä oli Ekamin opiskelunohjauksen tukitoimien sekä toiminnan tutkiminen ja selvittäminen. Itse pidän erityisen tärkeänä ohjausta, jossa opiskelijoille selvitetään koko opiskeluihin liittyvä opiskeluprosessi eri tukitoimeen. Keskityin työssäni eritoten tarkastelemaan Ekamin opiskelijoiden ohjausta ja toimia sen ympärillä. Henkilökohtaistamisdokumenttipohjan uudistaminen ja yhdenmukais-taminen koko Ekamin aikuiskoulutuksen käyttöön tulee selkeyttämään nykyistä käytäntöä huomattavasti. Henkilökohtaistamisen tarkastelu ohjauksen näkökulmasta, toteutus ja tehtävänjako Ekamissa antavat selkeän yleiskuvauksen, kuka tekee ja mitä tekee. Ehdotus TE-keskukselle yhteisestä käytännöstä ja yhteistyöstä tulevien opiskelijoiden hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamiskäytännössä sai myös kiitosta, vain heidän henkilöressurssinsa ovat esteenä sen tehokkaalle käyttönotolle..

Opinnäytetyöni tuotoksena syntyi myös Ekamin opiskelijoille tarkoitettu opiskelijan henkilökohtaistamisopas, joka on esitetty liitteessä 11. sekä toisena kehitystuotoksena olen tehnyt esityksen työvoimatoimistolle toimista hakijan ja opiskelijan ensiohjauksesta ja hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisessa yhdessä tutkintoon valmistavan koulutuksen opettajan kanssa. Samoin laatimani koneistajan ammattitutkinnon järjestämissopimus toimii oppilaitoksen koulutuksien hankkimisehtona anottaessa tutkinto-toimikunnalta koneistajan ammattitutkinnon järjestämisiä koskevaa sopimusta seuraavaksi määräaikaikaudeksi.

Lopuksi olen laatinut liitteeksi erilaisia case-tapauksia opiskelijan henkilökohtaistamiskäytännöstä. Sen on tarkoitus selkeyttää ja antaa yleiskuvaa siitä mitä henkilökohtaistaminen on kouluttajan näkökulmasta ja mitkä ovat kouluttajan vastuut henkilökohtaistamisasiakirjaa laadittaessa. Mielestäni työ onnistui ja opinnäytetyön aineisto on käytössä Ekamilla.

18 OHJEET, MÄÄRÄYKSET JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Ajantasainen lainsäädäntö on osoitteessa: www.finlex.fi

Asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (812/1998, muutos 1202/2005)

Asetus ammatillisesta koulutuksesta (811/1998, muutos 603/2005)

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998)

Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999 muutoksineen)

Hallintolaki (434/2003)

Henkilökohtaistaminen (43/011/2006, 28.11.2006)

Kielilaki (423/2003)

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998, muutokset 602/2005, 1013/2005)

Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998, muutos 601/2005)

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998, muutos 1014/2005)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999 muutoksineen)

Näyttötutkintojen perusteet (Opetushallituksen määräys)

Näyttötutkintojen tutkintomaksujen tilittäminen Opetushallitukselle (Opetushallituksen määräys 1/011/2006)

Näyttötutkinto-opas 2011

Opetushallituksen näyttötutkintoja koskevat yleiset määräykset, ohjeet ja lomakkeet: www.oph.fi/näyttötutkinnot.

Opetusministeriön asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta tutkintorakenteesta (annetaan vuosittain)

Opetusministeriön asetus ammatillisista perustutkinnoista (216/2001)

Opetusministeriön asetus eräiden opintojen tuottamasta kelpoisuudesta ammattikorkeakouluopintoihin (351/2003)

Todistukset näyttötutkinnoista, näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta sekä näyttötutkintoon valmistavasta oppisopimuskoulutuksesta (Opetushallituksen määräys 10/011/2006)

Tutkintotoimikuntien asiakirjojen arkistointiohje (Opetushallituksen ohje)

Yliopistolaki (645/1997, muutos 715/2004)

(OPH.n säädökset ja ohjeet)

19 LINKIT

ALVAR: www.alvar.fi

ammatinvalinta: www.mol.fi/avo/

ammattitutkintostipendi: www.koulutusrahasto.fi

henkilökohtaistamismääräys: www.oph.fi/nayttotutkinnot -> ohjeet ja määräykset

rahoitus: www.kela.fi -> opiskelijalle -> opintoetuudet -> aikuiskoulutustuki

rahoitus: www.koulutusrahasto.fi -> etuudet

työhallinnon a-ura: www.avosto.net/a-ura/

ulkomailla suoritettut tutkinnot: www.oph.fi/recognition

www.oph.fi/tutkintojentunnustaminen

työhallinnon tietopalvelu: www.mol.fi -> Työvoimatoimiston palvelut -> Koulutus ja ammattitietopalvelu

tutkintojen perusteet: www.oph.fi/nayttotutkinnot -> tutkintojen perusteet

osaamiskartoitus: www.osaan.fi

LÄHTEET

Ekami samassa veneessä raportti 2010. Saatavissa: Ekami. [viitattu 9.9.2011]

Ekami vuosikertomus, 2010. Saatavissa: Reivilä, J. 2010. Ekami. Vuosikertomukset. [viitattu 3.9.2010]

Ekami. monikulttuurinen opetus. Saatavissa: <http://intra.ekami.fi>. [viitattu 19.9.2011]

Ekamin intranet. Saatavissa: <http://intra.ekami.fi/default.aspx>. [viitattu 1.10.2011].

Hamk , NTM koulutus 2010. Saatavissa: Hämeenlinnan AMK. Opettajakorkeakoulu 2010. Näyttötutkintomestari koulutuksen oppimateriaalia

Hamk opetusmateriaali. Saatavissa: Hämeenlinnan AMK. Opettajakorkeakoulu 2010. Kurssin Oppiminen ja ohjausmenetelmät oppimateriaalia

Heikkinen, E. 2006: Ohjauksen ajankäytön seuranta. AiHe-projektin tuloksia 2006. Opetushallitus. Hakapaino Oy, Helsinki 2006

Malin, P. & Rikkinen, A. 2004: Henkilökohtaistaminen ja työelämäyhteistyö. Avain laatuun ja vaikuttavuuteen. AiHe-projektin tuloksia 2004. Opetushallitus.

Näyttötutkinto-opas näyttötutkinnon järjestäjien ja tutkintotoimikunnan käyttöön. toim. Opetushallitus. 2011. Helsinki. Vammalan Kirjapaino Oy.

OKM – Aikuiskoulutus. Saatavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/?lang=fi. [viitattu 20.11.2011].

Opal ohjeet. Saatavissa: <https://asiointi.mol.fi/opalohjeet>. [viitattu 10.10.2011]

Opetuki nettisivut. Saatavissa:

<http://opetuki2.tkk.fi/p/erilaisetoppijat/oppimisvaikeudet>. [viitattu 10.10.2011].

OPH:n säädökset ja ohjeet. Saatavissa:

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/nayttotutkintojen_jarjestaminen/maaraykset_ohjeet_ja_lomakkeet. [viitattu 1.9.2011].

OPH:n www-sivut. Saatavissa:

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/nayttotutkinnot. [viitattu 2.10.2011]

Opin Ovi kymi-esite. Saatavissa:

(<http://www.kymiedu.fi/tiedostot/aikuiskoulutusopas.pdf>) [viitattu 1.10.2011].

Opiskelujen rahoitus. Saatavissa: www.kela.fi/opiskelijalle/opintoetuudet [viitattu 1.9.-2011]

Toimintasuunnitelma 2011, Ekami. Saatavissa: <http://intra.ekami.fi/default.aspx>. [viitattu 1.10.2011].

Työ- ja elinkeinotoimisto. Saatavissa: www.mol.fi [viitattu 06.10.2011]

Taulukko esittää Ekamin eri toimijoiden työnjakoa ja tehtäviä ohjausprosessin aikana.

Tehtävä-nimike	Toimenkuva	Tehtävä opiskelijoiden (kolmivaiheistetussa) ohjauksessa			
		1	2	3	V
		1 = hakeutumisvaihe 2 = tutkinnon suoritus 3 = tarvittavan ammattitaidon hankkiminen V = valmentava koulutus/ei tutkintoon valmistava			
Pääopettaja	20 koulutusprosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi	→		→	1, 3
	21 opiskelijainfot, opastus, neuvonta	→			1
	22 osallistuminen opiskelijavalintoihin	→			1
	23 opiskelijoiden henkilökohtaistamissuunnitelmat/henkilökohdaiset suunnitelmat, ohjaus	→	→	→	1, 3
	24 opiskelijoiden keskeyttämisen ehkäisy			→	3
	25 opiskelija-arviointi			→	3
	26 näyttöjärjestelyt	→	→		
	27 opiskelijoiden urasuunnittelu, työhön sijoittuminen	→		→	1, 3
Oppimis-valmentaja	28 yhdyshenkilö opiskelijoiden, opettajien ja erityisopettajan välillä	→	→	→	1, 3
	29 työparityöskentelyn kehittäminen alan opettajan kanssa				
	30 oppimisen ohjauksen kehittäminen				
	31 pedagoginen kehittäminen				
	32 pedagogiikkaan liittyvät projektit				
	33 mukana alkukartoituksissa	→			1
	34 oppimistyylitestit				
	35 oppimaan oppiminen, opiskelijan oman opiskelun suunnittelu	→		→	1, 3
	36 opetukseen osallistuminen (oppimaan oppiminen -teema)	→		→	1, 3

	37	opiskelijan urasuunnittelu	⇒		⇒	(1 , 3)
	38	opiskelijahuoltoryhmän jäsen				
Erityis-opettaja	39	oppimisvaikeuksien asiantuntija				
	40	opastaa opettajia tunnistamaan opiskeluvaikeuksia				
	41	ohjaa opettajia huomioimaan erilaiset oppijat oppimis- ja tutkinnon suorittamisjärjestelyjen suunnittelussa				
	42	erityisopetuksen suunnittelu ja kehittäminen				
	43	yhteistyö eri tahoihin				
	44	opiskelijahuoltoryhmän jäsen				
	45	luki-, matematiikka- ja mahdolliset muut seulat	⇒			1
	46	seulojen tulokset pääopettajan kanssa	⇒			1
	47	palaute seuloista opiskelijoille	⇒			1
	48	tuetun opetuksen järjestäminen				
Kuraattori	49	asiantuntijana toimiminen oppilaitoksessa oman alan erityiskysymyksiä käsiteltäessä				
	50	verkostotyö				
	51	viranomaistyö				
	52	yhteistyö tuki- ja hoitopalveluyksiköiden kanssa				
	53	opiskeluun liittyvien lausuntojen ja asiakirjojen laatiminen				
	54	opiskelijahuoltoryhmän jäsen				
	55	henkilökohtaiset keskustelut opiskelijan kanssa (lähinnä erilaiset sosiaaliset vaikeudet)	⇒	⇒	⇒	1 , 3
	56	eroamis- ja keskeyttämisuhkaan liittyvät neuvottelut ja toimenpiteet		⇒	⇒	3
	57	opintotukiasiat/asumisasiat	⇒			1 , 3

OPETUSHALLITUS

UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO 8/011/2001

MÄÄRÄYS

Velvoittavana noudatettava

PÄIVÄMÄÄRÄ

12.2.2001

Voimassaoloaika

1.3.2001alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu

L 631/1998, 13 § 2 mom
A 812/1998, 1 § 1 mom

Kumoo Määräyksen no **29/011/1994**

Muuttaa Määräystä no

KONEISTAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Koneistajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.3.2001 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja
Jukka Sarjala

JUKKA SARJALA

Opetusneuvos
Olli Hautakoski

OLLI HAUTAKOSKI

HENKILÖKOHTAISTAMISMÄÄRÄYS 2006

MÄÄRÄYS 43/011/2006

OPETUSHALLITUS

ISBN-13: 978-952-13-3094-0 (nid.)

ISBN-10: 958-13-3094-5 (nid.)

ISBN-13: 978-952-13-3095-7 (pdf)

ISBN-10: 952-13-3095-3 (pdf)

Dno **43/011/2006**

MÄÄRÄYS Velvoittavana

noudatettava

Päivämäärä **28.11.2006**

Voimassaoloaika

**1.3.2007 alkaen toistaisek-
si**

Säännökset, joihin toimivalta

Määräyksen antamiseen pe-
rustuu

L 631/1998 8 § 3 mom

Kumoaa määräyksen nro

47/011/2000

HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Opetushallitus on päättänyt antaa määräyksen näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Pääjohtaja Kirsi Lindroos

Kehitysjohtaja Markku Rimpelä

Opetushallitus

Hakaniemenkatu 2, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin (09) 774 775, faksi (09) 7747 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäsgatan 2, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon (09) 774 775, fax (09) 7747 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1 § Henkilökohtaistamisen periaatteet	7
2 § Näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutuminen	7
3 § Tutkinnon suorittaminen	7
4 § Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen	8
5 § Dokumentointi.....	8

1 § Henkilökohtaistamisen periaatteet

Koulutuksen järjestäjän tulee toimia niin, että näyttötutkintoa suorittamaan hakeutuneet saavat asiakaslähtöisesti suunniteltua ja toteutettua neuvontaa, ohjausta

sekä muita, yhteisesti sovittavia tukimuotoja ja palveluja

– näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen

– näyttötutkinnon suorittamisen ja

– tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa.

Koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä näyttötutkinnon järjestäjän, tutkinnon tai koulutuksen hankkijan, työpaikkojen edustajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

Henkilökohtaistamisessa on otettava huomioon myös erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tai muusta syystä kuten luki- ja kirjoitushäiriöistä mahdollisesti johtuvat erityistarpeet ja lähtökohdat.

Koulutuksen järjestäjän on kerättävä palautetta henkilökohtaistamisesta ja kehitettävä henkilökohtaistamista yhteistyössä siihen osallistuvien kanssa.

2 § Näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutuminen

Koulutuksen järjestäjän on selvitettävä hakeutujan esittämien luotettavien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella hänen osaamisensa sekä muut lähtökohtansa.

Mikäli yhteisesti todetaan, että hakeutujan tavoittelema tutkinto ei ole hänelle tasollisesti soveltuva, hakeutujaa tulee ohjata hänelle soveltuvaan tutkintoon.

Osaaminen on tunnistettava käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä. Tämän jälkeen tulee myös päättää miltä osin hakeutujan esittämien asiakirjojen pohjalta jo osoitettu osaaminen voidaan ehdottaa tunnustettavaksi.

Osaamisen tunnistamisen perusteella on lisäksi arvioitava, miltä osin

– hakeutuja voidaan hänen jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan hänelle soveltuvan tutkinnon, tutkinnon osan tai osien suorittamiseen tai

– hakeutuja on ohjattava tarvittavan lisäammattitaidon hankkimiseen.

Tällöin on hakeutujalle myös selvitettävä ne erilaiset oppimisen mahdollisuudet, joita koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus tarjota, ja yhteisesti arvioitava niiden sopivuus hakeutujalle. Samalla tulee selvittää hänelle soveltuvat tutkinnon tai tutkinnon osan suoritusten järjestelyt sekä mahdollisen ohjauksen ja erityisten tukitoimien tarve.

3 § Tutkinnon suorittaminen

Henkilökohtaistetussa tutkinnon suorittamisessa on aina noudatettava tutkinnon

perusteissa määritellyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä

sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Tutkintotilaisuuksien aikataulut ja käytännön

järjestelyt tulee suunnitella mahdollisimman hyvin tutkintoa suorittavan tilanteeseen

soveltuviksi.

4 § Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen

Oppimisen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon opiskelijan elämäntilanne, aikaisemmin hankittu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssä

oppimisen mahdollisuudet. Lisäksi henkilökohtaistamisessa on yhteisesti suunniteltava

opiskelijalle soveltuvat opiskelu- ja arviointimenetelmät sekä ohjaustoimet.

5 § Dokumentointi

Henkilökohtaistaminen on dokumentoitava näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan

koulutukseen hakeutumisessa, tutkinnon suorittamisessa ja tarvittavan ammattitaidon

hankkimisessa. Dokumentointi kootaan henkilökohtaistamista koskevaksi asiakirjaksi. Tutkinnon suorittajan sekä koulutuksen järjestäjän ja tarvittaessa tutkinnon hankkijan tulee allekirjoittaa tämä asiakirja ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset. Henkilökohtaistamisen toteutumista on arvioitava tutkinnon

suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen edetessä osapuolten keskenään sopimalla tavalla.

Asiakirjaan ei saa sisällyttää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (L 621/1999) tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja.

KONEISTAJAN AMMATTITUTKINTO

Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma

Sisällysluettelo

TAUSTATIEDOT.....	3
1. Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot.....	3
2. Järjestämissuunnitelman perusteet.....	3
3. Tutkintokieli.....	3
4. Näyttötutkinnon vastuuhenkilö, yhteystiedot ja pätevyys.....	3
5. Näyttötutkintojen järjestäjän kokemus.....	4
6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä.....	4
7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta.....	4
8. Yhteistyötahot.....	5
9. Ohjauksen resurssit.....	5
10. Perittävät maksut.....	6
NÄYTTÖTUTKINTOJEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN.....	7
11. Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen.....	7
12. Suoritusvaiheen henkilökohtaistaminen.....	8
NÄYTTÖTUTKINTOTILAISUUKSIEN SISÄLTÖ JA TUTKINTOYMPÄRISTÖ.....	10
13. Tutkinnon perusteet lähtökohtana.....	10
TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI.....	11
14. Arvioijien valinta ja osaamisen ylläpito.....	11
15. Tutkintosuoritusten arviointi.....	12
16. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi.....	13
17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuorituksen uusimisesta ja päätöksestä tiedottaminen.....	14
LIITTEET : Opetushallituksen päätös tutkintojen järjestämisestä.....	15

TAUSTATIEDOT

- **Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot**

- **Ylläpitäjä**

Kotka-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä

Kymenlaaksonkatu 29

48100 Kotka

puh.010 3959 000 (vahde)

faksi 010 3959 010

- **Näyttötutkinnosta vastaava oppilaitos**

Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto

Aikuiskoulutus

Malminkatu 6-8

PL 52

48601 Kotka

puh.010 3959 000 (vahde)

faksi 010 3959 010

www.ekami.fi

- **Järjestämissuunnitelman perusteet**

Koneistajan ammattitutkinto

- **Tutkintokieli**

Suomi

- **Näyttötutkinnon vastuhenkilö, yhteystiedot ja pätevyys**

Jari Hämäläinen

Malminkatu 6-8 PL 52

40601 Kotka

puh. 010 95 9419

sähköposti jari.j.hamalainen@ekami.fi

5. Näyttötutkintojen järjestäjän kokemus

Koneistajan ammattitutkintojen järjestämistä vuosittain vuodesta 1996. Koko ammattitutkinnon suorittaja noin 10 kpl vuosittain.

Koneistajan ammattitutkinnon osatutkintoja noin 30 kpl vuosittain

Aktiivinen henkilöstön kouluttaminen näyttötutkintomestareiksi ja muita täydennyskoulutuksia.

Asianunteva, osaava ja kokenut henkilökunta.

Luotettavat ja tunnustetut näyttötutkintojen arvioijat sekä asiantuntevat tutkintojen yhteistyö ja arviointi henkilöt yritysmaailmasta.

• Arvio vuosittaisista suorittajamääristä

Koneistajan ammattitutkintojen osan suorituksia arviolta noin 30 kpl vuodessa, joista koko koneistajan ammattitutkintoja 10 kpl vuodessa.

Viimeisen kolmen vuoden aikana (2008-2010) toteutunut noin 30 koneistajan kokotutkintoa. Arvion pohjana on tutkinnon järjestäjän ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen toteutumien tämän hetkinen koulutus volyymi.

7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta

- Tiedotus:
- www-sivuilla
 - lehti-ilmoitukset (Kymen-Sanomat ja Ankkuri)
 - oppilaitoksen toimisto
 - työ- ja elinkeinotoimisto
 - oppisopimustoimisto
 - yritykset

Ammattiopiston kouluttajilla on tiedoitusvastuu tutkintotilaisuuksien sekä niiden suunnitelmien tiedoittamisen tutkintovastaavan tietoon.

Jokainen tutkintovastaava huolehtii tutkintotilaisuus päivät ja ajankohdat koulutussihteerin tietoon, joka huolehtii tutkintojen julkisen ilmoituksen, markkinoinnin ja tiedoituksen.

Tiedotus, ohjaus ja neuvonta sisältävät:

- näyttötutkinnoista tiedottaminen
- tutkintoon hakeutuminen
- tutkinnon suorittaminen
- henkilökohtaistamisen tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen.
- tutkintotilaisuuksiin osallistujille aiheutuvista kustannuksista tiedottaminen.

Ammattiopisto huolehtii tutkintotilasuuksien riittävästä järjestämisistä ja kaikkien tutkintosuorituksiin hakeutuvien henkilöiden mahdollisuuksista suorittaa tutkinto.

8. Yhteistyötahot

Tutkintotilaisuuksissa valmistettavat tutkintokappaleet ja tuotteet ovat paikallisten konepajojen tuotannossa olleita kappaleita tai ALVAR- näyttötutkinto aineistoa. Ensisijaisesti tutkinnot pyritään järjestämään suorittajien omalla työpaikalla tai oppilaitoksessa vastaavilla konella ja laitteilla. Aina ei ole mahdollista suorittaa tutkintoja yritysten tiloissa ja heidän koneillaan, sillä siihen on monesti tuotannolliset syyt. Koneet ja laitteet ovat osana tuotantoketjua, jota ei voida taloudellisesti keskeyttää.

Työpaikoilla tapahtuvat tutkinnot antavat luontevan yhteistyötahon tutkintojen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kehittämiseksi työelämän tarpeiden mukaisiksi. Yhteistyö alueemme konepajoihin on vahvasti esillä työssäoppimisen järjestelyissä ja ohjauksessa.

Osoituksena toimivasta yhteistyöstä työelämän kanssa, opetusministeriö on myöntänyt Kotka- Haminan seudun koulutuskuntayhtymälle ammatillisen lisäkoulutuksen työelämän kehittämis- ja palvelutehtäviin toistaiseksi voimassa olevan järjestämisluvan.

Koneistajan ammattitutkintojen järjestäjän opetushenkilöstö on ollut mukana työelämän tutustumisprojekteissa, joissa on toteutettu noin 2 kuukauden mittaisia opettajien työelämänjaksoja. Lisäksi henkilöstömuutoksien seuruksena tutkintojen järjestäjä on saanut opetustehtäviin pätevyitä, pitkään työelämässä nykyhetkeen asti palvelleita ammattinsa osaavia kouluttajia. Tutkintojen järjestäjä on mukana kehittämissyhtiö Cursor Oy:n kanssa teollisuudenyhteistyö hankkeissa samoin oppisopimusopiskelijoiden opettamisen ja ohjauksen yhteistyö lähialueen konepajojen kanssa.

Tutkinnon järjestäjä on käytännön toimijana koulutuskonepaja Primus High Tech Oy:ssä. Koulutuskonepajan osakkeenomistajina ovat Anjalankosken Metallinen Oy, Ecopump Oy, HNR-Konepaja Oy, Juhani Haavisto Oy, Koneistus Vilco Oy, Kotkan Konepaja Oy, Kotka Power Tech Oy, Robomec Oy, Sulzer Pumps Finland Oy, Vaninvest Oy, Vihmerä Oy, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja Kotkan kaupunki.

Yhteistyö ympäröivän elinkeinoelämän kanssa toimii säännöllisten hallituksen kokousten ja yhtiökokouksien välityksellä.

- **Ohjauksen resurssit**

Ohjauksen suorittaa tutkintovastaava.

Käytettävät opetus – ja ohjausmenetelmät ovat:

- yksilö- ja ryhmäohjaus
- lähi- ja etäohjaus
- Esittävä opetus ja opetuskeskustelu
- Toiminnallisia menetelmiä
- Alakohtaisten taitojen opettamisen menetelmä
- Yhdessä oppimisen menetelmä

Ohjaus sisältää:

- tutkinnoista tiedottamisen
- tutkintoihin hakeutumisen
- tutkinnon suorittamisen
- tarvittavan ammattitaidon hankkimisen

Tutkinnon suorittajalle ohjaukseen varattava aika tulee kattaa riittävän- ja tarvittavan tietomäärän tutkinnossa vaadittavasta ammattitaidosta, tutkinnon suorittamisesta ja arviointimenetelmistä suoriutuakseen näyttötutkinto tilaisuudesta. Vähimmäisaika 2 tuntia/tutkinnon suorittaja ja lisäksi se kattaa opastuksen etäohjauksena verkossa ja tiedottamisen sähköpostilla

Tutkinnosta vastaavalla henkilöllä on opettajan pätevyys (17.12.2010)
Näyttötutkintomestari pätevyys (11.11.2010) ja 24-vuoden työkokemus
erikoiskoulutuksineen kone- ja metallialan ja NC- ”avain” koneistuksien eri koneiden ja laitteiden parissa työskentelystä.

- **Perittävät maksut**

Näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelumaksuista on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 37 §:n 1 momentissa säädetään.

Ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa sekä muussa lisäkoulutuksessa opiskelijalta voidaan periä kohtuullinen opiskelumaksu. Maksulla katetaan koulutuksen ja tutkintoon valmistavassa koulutuksessa myös tutkinnon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Koneistajan ammattitutkintojen valmistavan koulutuksen ulkopuolelta näyttöön hakeutuvilta henkilöiltä peritään tutkintomaksu ja asianmukaiset ja kohtuulliset kulut, jotka muodostuvat:

- tutkinnon suorittajan henkilökohtaistamisesta
- tutkintojen suunnittelusta
- organisoinnista

- arvioinnista
- kolmikanta arvioijien palkka- ja matkakustannuksista
- dokumentoinnista
- raaka-aineista
- tila- ja laitevuokrista
- työvaatekulut
- tutkinto aineisto kustannukset esim. ALVAR- aineistot

Näyttötutkintoon osallistuvalla peritään tutkintomaksu. Tutkintomaksu määrätään siten, että maksut vastaavat tutkintotoiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon osallistuvalla, joka suorittaa tutkinnon ilman siihen valmistavaa koulutusta, voidaan periä kohtuullinen maksu tutkinnon järjestämisestä.

Maksuista tiedotetaan tutkinnonsuorittajille tiedottamisen ja ohjauksen yhteydessä.

Tutkinnon suorittaja saa veloituksetta tutkintotodistuksen.

Tutkinnon suorittaja voi edellyttää tutkinnon järjestäjää tilaamaan hänelle ammattikirjan tai kunniakirjan. Näistä aiheutuneet kustannukset peritään tutkinnon suorittajalta.

NÄYTTÖTUTKINTOJEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

• Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisen suorittaa tutkinnosta vastaava henkilö tai tutkinnon järjestäjän henkilöstö toimenkuviansa mukaisesti. Alkukartoituksessa suoritetaan tutkintoon hakeutuvan valmiudet tutkinnon suorittamiseen. Tarvittaessa sitä täydennetään käytännön työ- ja / tai testitehtävillä.

Kartoituksessa läpikäytävät asiat:

- aikaisempi työkokemus
- koulutus
- ammatillista osaamista tukevat harrastukset
- aikaisemmin suoritettut tutkinnot tai tutkinnon osat
- suorittajan oma arvio osaamisestaan
- tarvittaessa kirjallisilla testeillä (www.osaan.fi)
- tarvittaessa käytännön työtehtävillä

Kaikki nämä asiat dokumentoidaan.

Tutkintoon hakeutuvan osaamista verrataan tutkinnon perusteissa määrättyihin vaatimuksiin. Tunnustettavaksi osaamiseksi arvioijille voi esittää luotettavilla dokumenteilla osoitetun osaamisen.

- Osatutkinnon suoritus
- ATK- ajokortti
- tutkinnon osa todistus
- tulityökortti
- työturvallisuuskortti
- EA-kortti

Selvityksen perusteella näyttötutkintoon hakeutuva ohjataan hänelle sopivaan tutkintoon.

- koko- tai osatutkintoon
- ohjataan toiseen tutkintoon
- ohjataan valmistavaan koulutukseen
- työelämään tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen

Tarvittaessa häntä opastetaan mahdollisiin muihin koulutusmuotoihin hakijan aikaisemmin osoitetun osaamisen mukaan.

Hakeutumisvaiheen aikana kartoitetaan tutkinnon suorittajan tarvetta tukitoimiin tutkintotilaisuudessa.

Hakeutumisvaiheessa selviävän luki, matematiikka tai kielitestejen tarvetta mm.maahanmuuttajille. Opinto-ohjaaja ja erityisopettaja tekevät kyseiset testit hakeutumisvaiheen pääopettajan tiedoituksen ja ilmoituksen perusteella.

Hakeutuminen dokumentoidaan ja se on osa tutkinnon suorittajan henkilökohtaistamisasiakirjaan.

(Henkilökohtaistamislomake liitteenä)

• **Suoritusvaiheen henkilökohtaistaminen**

Tutkinnon järjestämisestä vastaava henkilö on vastuussa tutkinnon suunnittelusta ja toteutuksesta sekä on yhteistyössä tutkinnon arvioijiin sekä on yhteistyössä tutkinnon suorittajan ja muiden sidosryhmien kanssa, esim.. työpaikalla suoritettavan tutkinnon työnantajan ja työntekijäarvioijan kanssa.

Koneistajan ammattitutkinnon suorittamisessa noudatetaan tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia

- arvioinnin kohteesta
- kriteerit
- aikaisemmin osoitetun osaamisen tunnustamisen
- näyttötutkinnossa osoitettua osaamista

Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta on oltava luotettava dokumentti, jonka tutkinnon arvioijat kolmikantaisesti hyväksyvät.

Mikäli aikaisemmin hankitusta osaamisesta on kulunut yli 3-vuotta, on tutkinnon suorittajan osoitettava arvioijille hallitsevansa aikaisemmin dokumentoitu osaamisensa.

Dokumentit voivat olla:

- työtodistukset
- muulla luotettavalla tavalla
- luotettavat dokumentit
- tutkintatodistukset
- sertifikaatit

Kolmikanta esittää näyttötutkintotoimikunnalle hyväksyttäväksi tutkintosuorituksensa sen osaksi, itse suoritusta.

Aikaisemmin hankitun osaamisen on täytettävä tutkinnon perusteiden arviointikriteerit. Mikäli arviointikriteerit eivät täyty, tutkinnon arvioijat ohjaavat tutkinnon suorittajan osoittamaan osaamisensa näyttötutkintoon.

Tutkinnon suorittaja voi ehdottaa tutkintopaikaksi omaa työskentely-ympäristöään. Tutkinnon suoritusajankohta sovitaan suorittajan kanssa ja hänen on mahdollisuus suorittaa tutkinnon osat haluamassaan järjestyksessä.

Tutkinnon järjestäjä, työelämän edustaja ja ohjaajat suunnittelevat yhdessä tutkintotilaisuuden, joilla tutkinnon perusteissa oleva osaaminen osoitetaan ja näytetään.

Jos tutkinnon suorituspaikkana on tutkinnon suorittajan oma-työympäristö, tutkintovastaava tarkistaa sen ja hyväksyy kohteen tutkinnon suorituspaikaksi. Sen on täytettävä kone- ja laitekannaltaan, olosuhteiltaan ja järjestelyiltään vaatimukset joita tutkinnon perusteet vaativat koko- tai osatutkinnon suorittamiseksi.

Tarvittaessa tutkinto voidaan suorittaa kokonaan tai tutkinnon osia täydentää muualla.

Suorittaja perehdytetään tutkinnon tai sen osan ammattitaitovaatimuksiin, arviointi kohteisiin ja arviointi kriteereihin ja hän saa ohjausta näyttöjen suunnittelussa ja ammattitaidon osoittamisessa.

Tutkinnon henkilökohtaistamisessa huomioidaan suorittajan mahdolliset erityistarpeet.

- suomen kielen puute tai hallinta

- lukihäiriö
- muut erityistarpeet

Tarvittaessa tutkinnon suorittajalle varataan tarvittava tilaisuus ja paikka perehtyäkseen tutkintotehtäviin ja erityisjärjestelyihin.

Tutkinnon vastuhenkilö on vastuullinen erityisjärjestelyistä.

Erityisjärjestelyt eivät saa vaikuttaa tutkintosuorituksen arviointiin.

NÄYTTÖTUTKINTOTILAISUUKSIEN SISÄLTÖ JA TUTKINTOYMPÄRISTÖ

• Tutkinnon perusteet lähtökohtana

Koneistajan tutkinto järjestetään ensisijaisesti tutkinnon suorittajan työpaikalla tai mikäli se ei ole mahdollista järjestetään se oppilaitoksessa, joka vastaa normaalia tuotantoprosessia.. tutkinto suunnitellaan ennakkoon.

Tutkinto suunnitelmassa määrätään:

- tutkinnon ajankohta
- suoritettavat tutkinnon osat
- suorituspaikka
- tutkinnon kolmikanta arvioijat
- työstökoneet ja laitteet
- materiaali hankinnat
- ja muut tarvittavat järjestelyt

Tutkintotehtävät ovat lähialueemme konepajojen tuotantotehtäviä tai ALVAR-näyttötutkinto aineistoa. Täten tehtävät noudattavat tutkinnon perusteissa määrättyä tasoa ja ammattitaitovaatimuksia.

Ennen tutkintosuorituksen alkua suorittaja tekee tehtävästään työsuorituksensa suunnitelman kirjallisena dokumenttina.

Dokumentista ilmenee seuraavat seikat:

- työssä tarvittavat työkalut
- työstöarvot
- mittavälineet
- kappaleiden kiinnitys tavat
- kappaleiden tekotapa rouhinta ja viimeistely
- muu tarvittava dokumentointi

Tutkinnon suorittajan tehtävät:

Työsuunnitelma on osa näyttötutkintosuorituksessa arvioitavaa aineistoa.

Tarkastetun ja hyväksytyn työsuunnitelman jälkeen tutkinnonsuorittaja aloittaa tutintonsa suorittamisen. Tutkinnon suorittaja mittaa, tarkastaa ja toteaa valmistamansa tuotteen laadulliset vaatimukset kirjaten nämä mittauspöytäkirjaan. Lopuksi tutkinnon suorittaja tekee itsearviointin suorituksestaan.

Arvioijien tehtävät:

Arvioija tekevät tutkintosuorituksen aikana havaintoja tutkinnon suorittaja toimista tutkinnon eri tilanteissa ja valmistetun tuotteen analysointi mittauspöytäkirjoihinsa.

Laadulliset arviointi kohteet:

- työn suunnittelu
- työ suunnitelman toteutuma ja muutoksien hallinta
- työsuorituksen tekeminen
- työskentelyympäristön siisteys ja järjestys
- työturvallisuus
- tehty tuote
- työyhteisötaidot
- itsearviointi
- valmistettavaan tuotteeseen käytetty aika

Tutkinto suorituksesta syntyvät dokumentit ovat osa tutkinnon arviointia. Dokumentit ovat arkistoitava ja ovat osa tutkinnon perusteita.

Tutkinnon järjestäjä vastaa tutkintotehtävän täyttävän kaikilta osiltaan tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimuksiin.

Tutkinto voidaan järjestää oppilaitoksessa, mikäli tutkinnon suorittajalla ei ole työpaikkaa tai työssäoppimispaikkaa. Oppilaitoksen toimiessa näyttötutkinnon suorituspaikkana on siellä oltava tutkintoon vaadittavat koneet ja laitteet. Tutkinnosta vastaava antaa näistä hyväksynnän. Tutkinto noudattaa samoja tutkinnon perusteita kuin konepajaympäristössä tehty tutkinto suoritus.

Mikäli tutkinnon suoritettavassa konepajassa ei ole tutkintoon soveltuvaa tuotetta, voidaan tutkinto suorittaa tehtäväpankki ALVAR- näyttötutkintoaineistoilla.

TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

- **Arvioijien valinta ja osaamisen ylläpito**

Koneistajan ammattitutkinnon tutkintojen arvioijien on omattava ja hallittava oman alansa osaaminen ja ammattitaito pystyäkseen ammattinsa puolesta toimimaan arvioijana. Heidän on hallittava ja tunnettava koneistajan ammattitutkinto, ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointi kriteerit.

Arvioijat perehdytetään tehtäväänsä erilaisten koulutuksien, henkilökohtaisen opastuksen ja perehdyttämismateriaalin avulla. Tutkintojen järjestäjä järjestää arviointikoulutuksia kaksi kertaa vuodessa. Arvioijien ammattitaito kehittyy kokemuksen ja arvioinnista saadun palautteen avulla.

Ennen tutkintojen arviointia arvioijien kanssa kerrataan arvioinnin sisältö ja kohteet.

Tutkintojen arvioijina toimivat tutkintotoimikunnalle arvioijaluettelolla ilmoitetut arvioijat. Mikäli tutkinnon arvioijaksi tulee henkilö listan ulkopuolelta, on tästä ilmoitettava tutkintotoimikunnan paikalliselle jäsenelle. Tutkintotoimikunnan jäsen tekee päätöksen ulkopuolisen arvioijan käytöstä.

Esteellisyysongelmien välttämiseksi arvioijien valinta tapahtuu:

- tutkinnon arvioija ja suorittaja eivät ole serkuksia tai lähempiä sukulaisia
- tutkinnon arvioijalla ja suorittaja eivät asu samassa taloudessa.
- työnantaja-arvioija voi olla yrityksen omistaja, johon suorittaja on työsuhteessa.
- tutkinnonsuorittajan kouluttaja, joka pääasiallisesti opettaa tutkinnon osaan liittyvässä valmistavassa koulutuksessa.
- työpaikkaohjaaja joka on toiminut merkittävässä osassa tutkinnon suorittajan koulutusprosessissa.

• **Tutkintosuoritusten arviointi**

Tutkinnon suorittaja esittää arvioijille dokumentit aikaisemmin osoittamastaan osaamisesta. Tutkinnon suorittaja esittää tutkinnossa tehtävästä suorituksesta kirjallisen työsuunnitelman. Tutkinnon arvioija keräävät arviointiaineistoa havainnoimalla näyttötutkinnon suorittajan toimintaa suorituksen aikana sekä haastattelemalla häntä. Tutkinnon arvioijien toiminta ei saa häiritä tutkinnon suorittajaa.

Tutkinnossa havainnoitavia kohteita ovat:

- työn suunnittelu
- työsuoritus
- työn laatu
- työyhteisötaidot
- joutuisuus

- turvallisuus ja järjestys
- itsearviointi

Tutkinnon suorittaja tekee valmistamastaan tuotteesta mittauspöytäkirjan ja tutkintosuorituksestaan kirjallisen itsearvioinnin. Tutkinnon arvioijat lisäävät mittauspöytäkirjoihin omat mittaustuloksensa, joita verrataan tutkinnon suorittajan mittaustuloksiin.

Koneistustyöllä osoitetun tutkintosuorituksen lisäksi järjestetään tarvittaessa kirjallinen tai tietokoneella suoritettavia tehtäviä. Nämä toimivat mittareina tietopuoleisen osaamisen osoittamisessa.

Tutkinnon arvioinnin perusteiksi muodostunut aineisto:

- aikaisemmin osoitetun osaamisen dokumentit
- kirjallinen työsuunnitelma
- yksittäisten arvioijien kirjalliset havainto dokumentit
- kirjallinen tutkinnon suorittajan itsearviointi
- tutkintona valmistettu tuote
- tieto käytetystä ajasta
- tarvittaessa tehdyn tuotteen tilaajalta lausunto kelpoisuudesta
- tutkinnon suorittajan kirjallisista tehtävistä kertyneet dokumentit

Tutkinnon loputtua suoritukset arvioidaan viivyttämättä, välittömästi suorituksen jälkeen tai heti kun kaikki ovat suorituksensa tehneet, jos kyseessä on monia suorittajia yhtäaikaaisesti.

- **Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi**

Tutkinto suorituksen jälkeen arvioijat kokoontuvat arviointiesityksen tekemistä varten, joka toimitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkinnon suorittaja on mukana arviointitilaisuudessa ja hänellä on mahdollisuus tulla kuulluksi näyttötutkintoon koskevilla asioilla.

Tutkinnon suorittajan itsearviointia ja mittauspöytäkirjaa voidaan käyttää arvioitaessa suorittajan omaa osaamistaan ja hänen näkemystään tekemänsä tuotteen laadusta. Arviointiaineistoista kootaan yhteenveto koontilomakkeelle. Koontilomakkeelle merkitään tieto tutkinnon suorittajan suorituksen hyväksymisestä, täydentämisestä tai hylkäämisestä.

Tutkintoa on mahdollista joiltakin osin täydentää johtuen erilaisista olosuhteista ja mahdollisista kuvavirheistä, inhimillisistä virheistä tai konerikosta johtuvista seikoista.

Jokaisen tutkintoon osallistuneen arvioijan on tuotava esille oma näkemyksensä tutkinnon arvioinnista. Arvioijien olisi saatava yksimielinen esitys tutkintotoimikunnalle. Arvioijien ollessa erimielisiä päätöksessään, pyritään päättämään keinot joilla tutkinnon suorittaja voi

täydentää tutkintoaan ja arvioijat saadaan vakuuttuneeksi näyttötutkinnon suorittajan osaamisesta.

Arvioijien tehtävänä on allekirjoittaa arvioinnin koontilomake.

Tutkinnon suorittaja kuittaa allekirjoituksellaan perustellun ja arvioidun esityksen.

Tutkinnon järjestäjä vastaa, että arviointiehdotus lähetetään tutkintotoimikunnalle.

Hylätyksi esitetyssä suorituksessa mainitaan näyttötutkinnon perusteiden kohta, jossa vaadittava osaaminen ei täytynyt tai on puutteellinen. Samoin hylkäämisen syyt ovat perusteltava.

Koko tutkinnon suorittamiseksi vaadittavien tutkintojen suoritettuaan tai suorittajan pyynnöstä osatutkinnon suorituksesta, tutkinnon järjestäjä toimittaa tutkintotoimikunnalle allekirjoitettavaksi.

Tutkinnon järjestäjä arkistoi arviointidokumentit oppilaitoksella arviointiohjeistuksen mukaisesti. Oikaisupyynnö pitää tehdä 14 vuorokauden sisällä arviointipäätöksen tiedottamisesta, mutta sen jälkeen tutkintotoimikunta voi pyytää arviointi aineistoa uudelleen nähtäväksi. Tutkinnon järjestäjä arkistoi tutkintotiedot ja raportit vähintään 10.vuodeksi, mikäli oikaisupyynnöä ei tehdä. Tästä ilmenee myös se että oikaisupyynnö on lähetetty suoraan tutkintotoimikunnalle, eikä tutkinnon järjestäjä ole tästä mahdollisesti tietoinen.

17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuorituksen uusimisesta ja päätöksestä tiedottaminen

Tutkinnon suorittajalle tiedotetaan arvioinnin perustelut arviointiesityksen valmistumisen jälkeen esittämällä arviointiesitys hänelle ja samalla hänelle annetaan suullinen palaute suorituksesta. Hän vahvistaa allekirjoituksellaan saaneensa arviointiesityksen tiedoksi. Samalla hänelle tiedotetaan arvioinnin oikaisumenettelystä ja uudelleen suorittamisen mahdollisuudesta, joka on tehtävä 14 vuorokauden sisällä päätöksestä. Jos tämä järjestely ei käytännön syistä ole mahdollinen, niin samat asiat tiedoitetaan suorittajalle puhelimella, sähköpostilla tai kirjallisesti.

Tutkintotoimikunnan päättämä arviointi tiedotetaan suorittajalle toimittamalla hänelle tutkinto- tai osatutkintotodistus tai kirjallisella ilmoituksella.

**OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN**

DNO 8/011/2001

MÄÄRÄYS **Velvoittavana noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ **12.2.2001**

Voimassaoloaika **1.3.2001alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu

L 631/1998, 13 § 2 mom
A 812/1998, 1 § 1 mom

Kumoo Määräyksen no **29/011/1994**

Muuttaa Määräystä no

KONEISTAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Koneistajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.3.2001 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja
Jukka Sarjala

JUKKA SARJALA

Opetusneuvos

OLLI HAUTAKOSKI

Olli Hautakoski

HENKILÖKOHTAISTAMISEN KOLMIVAIHEINEN PROSESSI ERI KOULUTUSMUODOISSA

Hakeutumisvaiheessa

- selvitetään hakijan lähtötilanne, tutkinto tai osa, koulutustarpeet ja –toiveet
- selvitetään ohjauksen ja tukitoimien tarve
- selvitetään hakijan aikaisemmin saavuttama osaaminen
- tehdään johtopäätös ja esitys näyttötutkinnon arvioijille aikaisemmin saavutetun osaamisen perusteella näytöksi tai näyttöön
- tarvittaessa ohjaus tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen.

- **Työvoimapolitiittinen koulutus**

Yhteistyö alueen työvoimatoimistojen kanssa, hakeva toiminta

- markkinointi/tiedottaminen/neuvonta
 - lehdet
 - kotisivut
 - infotilaisuudet
- hakijatiedot ennen valintaa
- valinnat

Orientaatio

- tutkinnon perusteet
- opetussuunnitelma
- osaamisen tunnistaminen (osoitettu, saavutettu), dokumentit, osaamiskartoitukset, testit
- ohjaus tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen eli valmistavaan koulutukseen
- henkilökohtaistamissuunnitelma (sisältäen henkilökohtaisen tutkinnon osien suorittamisen suunnitelman ja oppimissuunnitelman, huomioituna erityistarpeet ja tukitoiminnot)

Resursointi

Työnjako/vastuut

Dokumentit/mallit

- tutkinto-/koulutusesitteet
- opiskelijan esitietolomake
- osaamiskartoitukset (ammatillinen, oppiminen jne.)
- testit (kielet, matematiikka, Luki jne.)
- henkilökohtaistamissuunnitelma

Oppisopimuskoulutus

Yhteistyö oppisopimuksen kanssa, hakeva toiminta

- työpaikkakäynnit, kehittämistarpeet
- lehdet
- kotisivut
- infotilaisuudet

Orientaatio

- tutkinnon perusteet
- opetussuunnitelma
- osaamisen tunnistaminen, dokumentit, osaamiskartoitukset, testit
- osaamisen tunnustaminen kolmikantaisesti
- ohjaus tutkinnon suorittamiseen
- ohjaus tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen
- henkilökohtaistamissuunnitelma (sisältäen henkilökohtaisen tutkinnon osien suorittamisen suunnitelman ja mahdollisen oppimissuunnitelman, huomioituna erityistarpeet ja tukitoiminnot)

Resurssointi

Työnjako/vastuut

Dokumentit/mallit

- tutkinto-/koulutusesitteet
- esitietolomake
- osaamiskartoitukset (ammatillinen, oppiminen jne.)
- testit (kielet, matematiikka jne.)
- henkilökohtaistamissuunnitelma

Henkilöstökoulutus, omaehtoinen koulutus

(rahoitus: yritys, vos, yhteishankinta)

Yhteistyö yritysten koulutusvastaavien kanssa

- hakeva toiminta
- kehittämistarpeet

Orientaatio

- tutkinnon perusteet
- opetussuunnitelma
- osaamisen tunnistaminen, dokumentit, osaamiskartoitukset, testit
- osaamisen tunnustaminen kolmikantaisesti
- ohjaus tutkinnon suorittamiseen
- ohjaus tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen
- henkilökohtaistamissuunnitelma (sisältäen henkilökohtaisen tutkinnon osien suorittamisen suunnitelman ja mahdollisen oppimissuunnitelman, huomioituna erityistarpeet ja tukitoiminnot)

Resurssointi

Työnjako/vastuut

Dokumentit/mallit

- tutkinto-/koulutusesitteet
- esitietolomake
- osaamiskartoitus
- testit (kielet, matematiikka jne.)
- henkilökohtaistamissuunnitelma
-

Näyttötutkinnon suorituksessa

- noudatettava tutkinnon perusteita
- päätetään aikaisemmin osoitetun osaamisen tunnustamisesta
- suunnitellaan tutkinnon suorittajan kanssa hänelle soveltuvat tutkintosuoritusten järjestelyt
- neuvotaan ja ohjataan tutkinnon suorittajaa tutkintosuoritusten suunnittelussa
- otetaan huomioon tutkinnon suorittajan erityistarpeet ja lähtökohdat tutkintosuoritusten järjestelyissä otetaan huomioon mahdolliset kieli- ja kulttuuritaustasta johtuvat erityisjärjestelyt

Henkilökohtaistaminen tutkinnon suorituksessa toteutetaan koulutusmuodosta riippumatta seuraavasti

Tutkinnon suorittamisen suunnitelma

- kuka, mitä, missä, milloin, millä tavalla
- ohjaus
- arvioijien koulutus, perehdyttäminen
- arviointi kolmikantaisesti

Resurssointi

Työnjako/vastuut

Dokumentit

- tutkinnon suorittamisen suunnitelma (aik. hensu)
- arviointiaineisto
- tutkintotodistus

Tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa

- perehdytetään opiskelija itseensä oppijana
- tarjotaan opiskelijalle parhaiten soveltuvia monipuolisia koulutusmuotoja, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja oppimisjärjestelyjä
- ohjataan opiskelijaa hänelle soveltuvien joustavien henkilökohtaisten oppimispolkujen suunnittelussa ja opiskeluvalinnoissa, ohjataan opiskelua, neuvotaan ja ohjataan opiskelijaa myös tarvittaessa

Valmistava koulutus toteutetaan oppimissuunnitelman mukaisesti, toteutuksessa on huomioitava asiakaslähtöisesti seuraavat seikat

- opetusmenetelmät
- oppimisympäristöt
- aikataulutus
- resurssit (tilat, opettajat, laitteet, ohjaus)
- ohjauksen toteutus
- työpaikkaohjaajien koulutus
- opiskelija-arviointi
- raportointi
- palautteet.

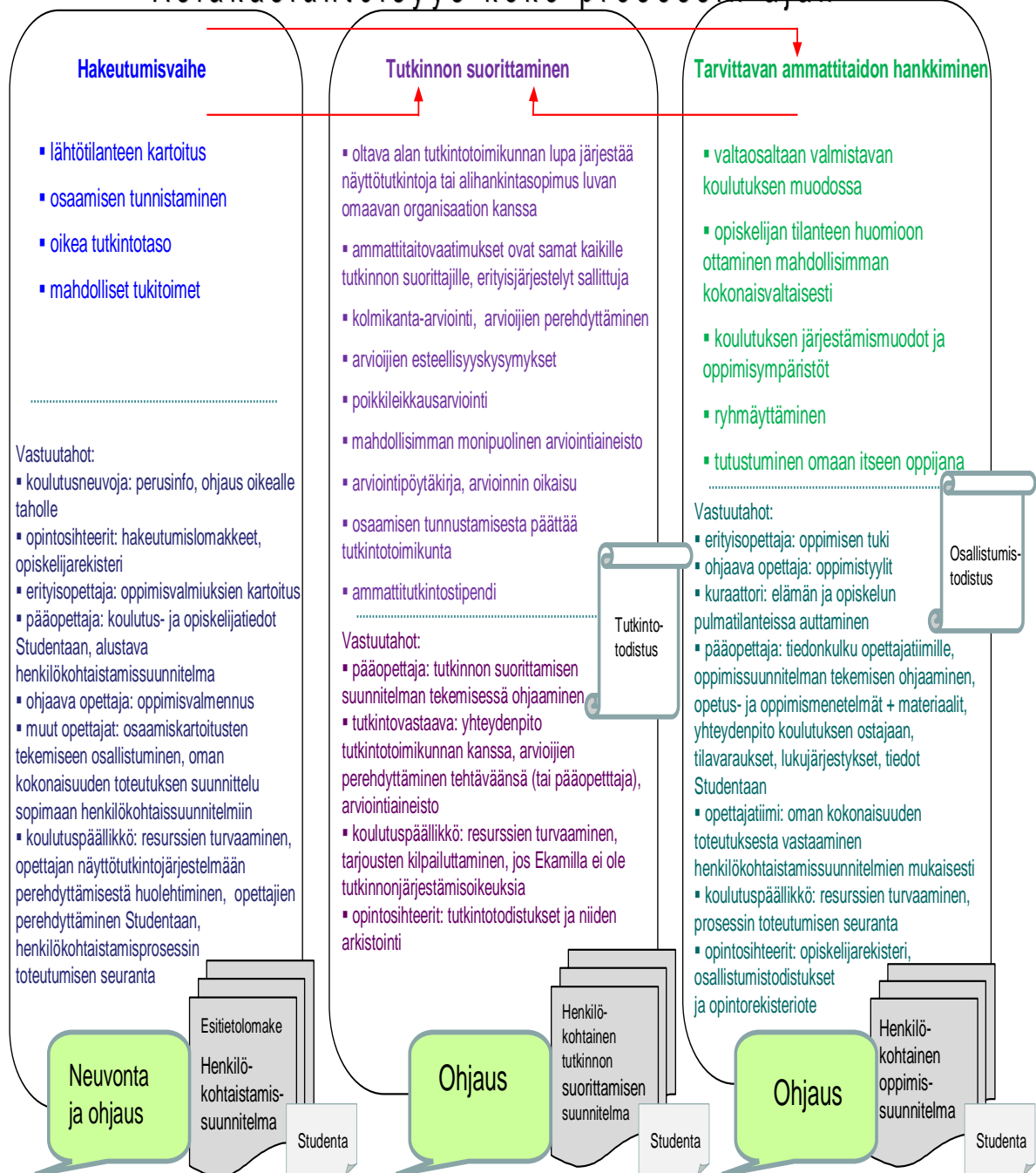
Dokumentit

- opintokortti
- todistus
- palautteet, arviointi koulutuksen toteutuksesta

(Ekami, henkilökohtaistamistyöpajat)

Henkilökohtaistamisen vaiheet

Asiakaslähtöisyys koko prosessin ajan

**Etelä-Kymenlaakson
ammattillinen koulutuskeskus
aikuiskoulutus
Koneistajan koulutus**

**HENKILÖKOHTAINEN
OPISKELUOHJELMA JA
NÄYTTÖSUUNNITELMA
(=HOPS ja HENSU)**

Opiskelija	Onni Opiskelja	syntymäaika 20.09.1959
Opettaja	Jari Hämäläinen	

1. SUUNNITTELU

Tutkinto/tavoite Sorvaus numeerisella työstökoneella, koneistajan ammattitutkinnon osa
Jyrsintä numeerisella työstökoneella, koneistajan ammattitutkinnon osa
Koneistajan yleistiedot ja –taidot

Koulutusmuoto ja sen rahoitus

Työvoimapolitiittinen koulutus

Opiskelijalla olevan tai tiedossa olevan työpaikan tarpeiden huomioiminen

Työpaikan saannin edellytyksenä koneistajan ammattitutkinto.

Suoritettut tutkinnot/opinnot, myös ulkomailla suoritettut

ammattikoulu (Asentaja / Koneistaja) ja konepajakoulu (koneistaja)

Alan työkokemus v.79--> koneistustyöt kokemus n. 30v. (8v. CNC sorvaus)

Alan epävirallinen osaaminen (esim. harrastukset)

Ei ole.

Osaamiskartoitus

Koulutuksessa osoitettu osaaminen ja itsearviointi.

Erityiset tukitoimet suunnittelussa

Ei ole tarvetta

Arvio jo olevasta ammattitaidosta

Tavoitteena olevaan tutkintoon on hankittava ammattitaitoa.
Työtodistukset Karhulan pakkauslasitehdas Oy

Näyttöjen järjestäminen, näyttöympäristöt, näyttöjen järjestäjä(t)

Koulutuksen järjestäjä järjestää näytöt osana koulutusta aikuiskoulutuksen opiskeluympäristössä tai lähialueen yrityksissä. Näytöt järjestetään työnäyttöinä, jotka voivat sisältää myös kirjallisia osaamisen näyttöjä. Näyttöjen ajankohta kirjataan kohtaan 2. näyttötutkinnon suorittaminen.

Koulutustarve

Kohta 3. Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen

2. NÄYTTÖTUTKINNON SUORITTAMINEN

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus antaa ammattitutkintojärjestelmän mukainen näyttö osaamisestaan kun hänellä on riittävät valmiudet siihen. Näytöt voi antaa tutkinnon osa kerrallaan.

Näytöksi hyväksyttävä aikaisemmin osoitettu osaaminen

Ei ole näytöksi hyväksyttävää osaamista.

Suorituspaikka ja näyttöympäristö

Näytöt annetaan Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston aikuiskoulutuksen tiloissa ja välineillä tai paikkakunnan yrityksissä.

Suunnitelma näyttöjen ajoittumisesta

Näytöt järjestetään vuoden 2011 toukokuun aikana. Ajankohta tarkennetaan myöhemmin.

Ammattitaidon osoittaminen

Näytöt järjestetään työnäyttöinä, jotka voivat sisältää myös kirjallisia osaamisen näyttöjä. Valmistavaan koulutukseen osallistuville näytöt annetaan osana koulutusta.

Ohjaus ja näyttösuunnitelman tarkentaminen

Pääopettajan ja/tai näytön järjestäjän ja opiskelijan/näytön suorittajan neuvonta- ja ohjauskeskusteluissa ohjataan näytön suorittajaa hänen valmistautuessaan näyttöön/näyttöihin sekä tarkennetaan näyttösuunnitelmaa tarvittaessa, tarkennukset kirjataan henkilökohtaiseen näyttösuunnitelmaan.

Eritystarpeet ja järjestelyt näytöissä

Ei ole tarvetta erityisiin järjestelyihin.

Arviointi

Näyttöjen arvioinnin suorittavat työnantajan, työntekijöiden ja oppilaitoksen edustajat sekä näytön suorittaja.

3. TARVITTAVAN AMMATTITAIIDON HANKIMINEN (HOPS)

;	Osaan	HOPS	OPS	Osoittaminen	Suoritettu	Hyväksyjä	Arviointi
Sorvaus		25 ov	25 ov	käytäntö ja koe			STUDENTA
Jyrsintä		25 ov	25 ov	käytäntö ja koe			STUDENTA
Sorvauksen NC-tekniikka		25 ov	25 ov	käytännössä	2	Hämäläinen	STUDENTA
Työstötekniikka		2 ov	2 ov	käytäntö/osallistuminen	2	Hämäläinen	STUDENTA
Jyrsinnän NC-tekniikka		25 ov	25 ov	käytäntö ja koe	2	Hämäläinen	STUDENTA
Laatu ja mittaustekniikka		1 ov	1 ov	osallistuminen			STUDENTA
Materiaalitekniikka		0,2 ov	0.2 ov	osallistuminen	2	Hämäläinen	STUDENTA
Piirustusten lukutaito		2 ov	2 ov	osallistuminen	3	Hämäläinen	STUDENTA
Työturvallisuus		1 ov	1 ov	näyttö			STUDENTA
Ammattitekniikan tietotekniikka		1 ov	1 ov	näyttö	2	Haaja	STUDENTA
Matematiikka		1 ov	1 ov	osallistuminen	2	Hämäläinen	STUDENTA
Työnhakuvalmennus		1 ov	1 ov	osallistuminen			STUDENTA
Tietotekniikka		1 ov	1 ov	osallistuminen	2	Haaja	STUDENTA
Työharjoittelu/työssäoppiminen				käytännössä			STUDENTA STUDENTA
Työturvallisuuskortti koulutus		0.23 ov	0.23 ov	osallistuminen	s	Kölli	STUDENTA
Tulityökortti		0.23 ov	0.23 ov	kokeella	s	Paajanen	STUDENTA
Oppimisvalmennus		1 ov	1 ov	osallistuminen	s	Ollila	STUDENTA
Ensiapukoulutus		0.46 ov	0.46 ov	kokeella	s	Lyytinen	STUDENTA

- Yrittäjyys		0,5 ov	1 ov	osallistumalla			STUDENTA
- Oppimisvalmius		1 ov	1 ov				STUDENTA
- Tukiopetus (tarvittaessa)				osallistumalla			STUDENTA
Yht		40 ov	140 ov				

Opiskeluaika09.08.2010 - 08.11.2010**Oppimisympäristöt**

Opiskelu tapahtuu pääasiassa Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston aikuiskoulutuksen oppimisympäristössä. Lisäksi voidaan järjestää työssäoppimista paikkakunnan yrityksissä ja opiskeluun voi sisältyä vähän etäopiskelua.

Opiskelumuodot

Opiskelu on kokopäiväopiskelua.

Opetusmenetelmät

Opetus ja opiskelu tapahtuvat pääasiassa kunkin opiskelijan HOPS:n mukaisesti tekemällä työstökoneilla koneistusalan harjoitus- ja asiakastöitä opettajan ohjauksessa. Opiskelija tekee itsenäisiä, oman oppimissuunnitelmansa mukaisia oppimistehtäviä ja osallistuu ryhmätyöskentelyyn ja luokkaopetukseen tarpeen mukaan. Yrityksissä tapahtuvaa työssäoppiminen on tavoitteellista ja ohjattua ja sitä järjestetään opiskelijan HOPS:n ja yritysten mahdollisuuksien mukaan.

Ohjaus ja tukitoimet

Ohjaus tapahtuu kerran kuukaudessa tai tarvittaessa pääopettajan toimesta. Se toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ryhmäohjauksena tai yksilöohjauksena pääopettajan ja opiskelijan kesken. Työssäoppimista työpaikalla ohjaa pääasiassa nimetty työpaikkaohjaaja. Oppilaitoksen opettaja käyttää työssäoppimisen ohjaukseen aikaa keskimäärin 1 h viikossa opiskelijaa kohti. Tarvittaessa järjestetään oppimisen esteiden poistamiseen kohdistuvia tukitoimia.

Ohjaus muiden asiantuntijoiden tarjoamiin tukipalveluihin

Ei ole tarvetta.

Opiskelussa huomioitavat erityistarpeet ja lähtökohdat

Ei ole erityisiä tarpeita.

Henkilökohtaisen opiskeluohjelman tarkistaminen

Pääopettajan ja opiskelijan ohjauskeskusteluissa tarkennetaan henkilökohtaista opiskeluohjelmaa ja tarkennukset kirjataan henkilökohtaiseen opiskeluohjelmaan.

Opintojen eteneminen

Opiskelun edistymistä seurataan työstökoneilla tehtyjen harjoitus- ja asiakastöiden, testitehtävien sekä muiden oppimistehtävien arvioinnilla.

Oppimisen arviointi

Valmistavassa koulutuksessa arvioinnin suorittavat opettajatiimi, opiskelija, työpaikkaohjaaja ja arviointi perustuu oppilaitoksen arviointiohjeisiin ja se tehdään kirjallisesti.

4. MUUTA HUOMIOITAVAA

Tämän opiskelutavoitteen toteuduttua opiskelijan seuraava tavoite on koneistajan ammattitutkinnon täydentäminen muilla tutkinnon osilla. Siitä laaditaan oma opiskelu- ja näyttösuunnitelma.

Sitoudun opiskelemaan ja osallistun näyttöihin tämän henkilökohtaisen opiskeluohjelman mukaisesti

Kotkassa 10.08.2010

Onni Opiskelija

Opiskelija

Kotkassa

koulutuksen hankkijan edustaja

Jari Hämäläinen

Pääopettaja/tutkinnon
vastuhenkilö

Muutokset

ESIMERKKI HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMISESTA KO-
NEISTAJAN AMMATTITUTKINTOON

CASE 1 (Nimet keksittyjä)

Tuija Aalto

Ikä 32v.

Asuu Virolahdella omakotitalossa.

Oma auto.

Tupakoi reilusti.

Perhe Mies, vuorotöissä (5-vuoro), lomautettuna joka toinen viikko. Käyttää alkoholia reilusti johtuen työtilanteesta.

Eivät pysty maksamaan talolainojaan, ainoastaan korot.

Kaksi alle kouluikäistä lasta.

Kaksi koiraa ja hevonen.

Koulutus Peruskoulu suoritettu.

Lukio jäänyt kesken.

Ammattioppilaitoksessa catering-alan perustutkinto kesken, puolivuotta suorittamatta.

Aloittanut iltalukion, joka myös keskeytynyt.

Työhistoria Tällä hetkellä työskentelee kylän lähimyymälässä osa-aikaisena päivätyöntekijänä

Työkokemusta noin 3v pikkukaupoissa, pätäkätöitä ja osa-aikaisia työsuhteita.

Harrastukset Toimii aktiivisesti kylätoimikunnassa, hänen vastuullaan on hankinnat eri tilaisuuksiin ja suurien hankintojen kilpailuttaminen.

Jutustelu Facebookissa ystävien kanssa

Terveys Kärsii usein migreenistä

Opiskelijan oma suunnitelma

Haluaisi hakeutua koneistajan ammattitutkintoon. Kuullut, että koneistajan työ sopii myös paremmin naisille johtuen alan automatisoitumisesta. Työ olisi haastava ja työn luonne olisi suhteellisen helppo, kun on sisäistänyt koneistajan ja ohjelmatekniset tiedot ja taidot.

Alalla vallitsee tällä hetkellä hyvät työhönsijoittumis- mahdollisuudet sekä kohtalaisen hyvä ansiotaso.

Soittanut koulutusneuvontaan lehti-ilmoituksen perusteella ja ohjattu alan kouluttajan luokse.

KOULUTTAJAN HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Kouluttaja arvioi tilanteen haetun koulutuksen perusteella. Hakijalla ei ole aikaisempaa metallialan kokemusta, joten koulutus metallialalle olisi aloitettava perustutkinnosta. Perustutkinto kestäisi noin 1v. lisäksi ammattitutkinto 1v. Koulutusaika tulee olemaan suhteellisen pitkä, jotta hänestä olisi hyötyä perheen taloudelliseen tilanteeseen.

Henkilöhistoriasta paistaa kuitenkin perheen kohtuuttoman suuret menot tuloihin verrattuna.(Lapset, auto, koirat, hevonen ym...)

Tilanne kotona epävakaa, miehen ongelmat ja käytös. Pitkäaikaisen opiskelun mahdollisuus sekä keskittyminen opintoihin. Olisiko se edes kotiolojen puolesta mahdollista? Olosuhteet kotona hieman epäilyttäviä pitkäaikaisen opiskelun onnistumista?

Keskenjääneet opinnot herättävät kysymyksiä. Miksi? Motivaatio?

Catering-alan opintojen suorittaminen olisi suoritettava nuorisopuolella. 28 vuotiaan olisi opiskeltava yhdessä ammattiopiston 16–17 vuotiaiden opiskelijoiden kanssa. Sopeutuuko?

Miksi opiskelija on valinnut näin radikaalin alanvaihdon?

Metallialan kouluttajan hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen

Kouluttaja suosittelee opiskelijalle koneistajan ammattitutkinnon sijaan esimerkiksi hakeutumista myynnin ammattitutkintoon.

Perustelut:

Hänen olisi mahdollista opiskella oppisopimuksella, jossa yhdistyisi työ ja ansiotulo.

Tutkinto olisi mahdollista suorittaa minimissään 3-4kk.

Koulutuksen jälkeen hänellä olisi alansa ja työpaikkansa kannalta vahvuutena kaupan työtilanteen muuttuessa suorittamansa myynnin ammattitutkinto.

CASE 2 (Nimet keksittyjä)

Ahmed Aser Kötsbulla

Ikä n. 28v.

Asuu Kotkassa, kerrostalo, vuokralla

syntynyt Turkissa, Istanbul

Äidinkieli Turkki

ei ajokorttia

Ollut suomessa vuodesta 2000

Perhe Vaimo, avioliitto, kaksi lasta (1v ja 2v.)
Vaimo työtön, suomenkielen koulutuksessa (keskitaso)

Koulutus Peruskoulu suoritettu

Ammatillinen koulutus

Kaivosinsinööri, Istanbulin yliopisto 2000.

Tuo mukanaan tutkintotodistuksen Turkin kielellä

Koulutus Suomessa

Suomenkielen perustaso 5kk

Suomenkielen keskitaso 5kk

Osallistunut keskitason YKI-testiin, todistuksessa kielitaidon yleistasoarvio alle 3.

Maahanmuuttajien ohjaava koulutus 8kk

Työharjoittelijana 1kk pennikirppiksellä ja 3kk Transport Lindvistillä

Työhistoria Örgis Kebab, pitsanpaistaja 8kk, työ jatkuu edelleen osa-aikaisena iltatyönä.

Mehmed Industry LTD, kaivosinsinööri 2vuotta (1998 – 2000)

vastanut kaivostunneleiden tukirakenteiden suunnittelusta

Harrastukset Lenkkeily ja uiminen

Terveys Normaali

Oikeasta kädestä puuttuu pikku ja nimetönsormi Turkissa sattuneen työtapaturman seurauksena.

Oma suunnitelma

Haluaisi hakeutua koneistajan ammattitutkintoon, kuullut, että koneistajilla on helppo työ , hyvät palkat ja kaikki kaverit ovat metallimiehiä. Hakenut aikaisemminkin hitsaajan ammattitutkintoon, mutta ei työkokemusta eikä tullut valituksi koulutukseen.

KOULUTTAJAN HAKEUTUMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Kouluttaja arvioi tilanteen haetun koulutuksen perusteella. Hakijalla ei ole metallialan kokemusta josta hänelle olisi hyötyä tulevassa koulutusohjelmassa, joten koulutus metallialalle olisi aloitettava perustutkinnosta. Perustutkinto koulutus kestäisi noin 1 v. lisäksi ammattitutkinto 1-1.5v.

Koulutusaika tulee olemaan kohtalaisen pitkä. Osittain koulutuksen hidasteena on heikko kielitaito. Ammattitutkinnon yleistiedot ja – taidot kirjallinen tutkinto tulee olemaan vaikea ja opiskelija tarvitsee siinä suoriutuakseen ohjauksen eri tukitoimia.

Metallialan kouluttaja suosittelee opiskelijalle koneistajan ammattitutkinnon sijaan hakeutumista koneistajan perustutkintoon.

Perustutkinnon suorittaneena hänellä olisivat valmiudet siirtyä koneistajan ammattitutkintoon.

ESIMERKKI TARVITTAVAN AMMATITADON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMISESTA

CASE 3 (Nimet keksittyjä)

Aleksi Simontsek

Ikä 32v.

Asuu Kotkassa kerrostalossa

Ei autoa.

Perhe Eronnut, asuu 12 vuotiaan tyttären kanssa

Koulutus Peruskoulu suoritettu Venäjällä.
Suorittanut 2v. Koneistajan tutkinnon Venäjällä.

Työhistoria Toiminut koneistajana Venäjällä 3v. Manuaalinen sorvaus ja jysintä esittää työ- ja opiskelutodistukset Venäjän kielisinä.
Ollut manuaalisorvaajana Kotka Power Teac Oy:llä 3kk kesällä 2010, jonka jälkeen ollut varastoapulaisena Sotka Oy:llä 4kk. Tutkinnon hakuhetkellä työnhakijana Kotkan työvoimatoimistossa. Työtön.

Harrastukset Uskovainen, Ortodoksi ja kertoo pitävänsä 2kk ramadaa, jolloin ei suostu kommunikoidaan eikä suullisesti puhumaan.
Toimii aktiivisesti kirkon avustustyöntekijänä vapaaehtoistyössä

Terveys Hakuhetkellä omien puheidensa mukaan hyvä ja on juuri parantunut syövästä

Oma suunnitelma

Haluaisi hakeutua koneistajan ammattitutkintoon. Tutkinnon suoritettuaan hänellä olisi paremmat mahdollisuudet sijoittua työelämään koneistajaksi.
Soittanut koulutusneuvontaan lehti-ilmoituksen perusteella ja ohjattu alan kouluttajan luokse.

KOULUTTAJAN TARVITTAVAN AMMATITADON HANKKIMISEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Kouluttaja arvioi tilanteen haetun koulutuksen perusteella. Hakijalla on hieman metallialan kokemusta, joten koulutus koneistajan ammattitutkintoon olisi mahdollista. Työtodistukset ja koulutodistukset eivät Venäjänkielisinä kerro kouluttajalle paljon, joten tulkkaus apua tarvitaan ja tilanne selvitetään. Lisäksi selvitetään työhistorian todenpitävyys metallialan yrityksestä ja kysytään, miten hän on hoitanut työsuhteensa aikana työtehtävänsä ym...

Oppilas hyväksytään suorittamaan koneistajan ammattitutkintoa ja ohjataan henkilökohtaistamiseen, jossa hänelle tehdään hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisen yhteydessä 3kk alustava koulutussopimus, jonka aikana hänen tietopuoleinen osaamisensa kartoitetaan.

Mikäli hän suorittaa koko koneistajan ammattitutkinnon, kouluttaja arvioi koko tutkinnon suorituksen kestävän noin 1.5 vuotta.

Opiskelijalle ilmoitetaan etukäteen, että ramadan aikana opiskelu tullaan keskeyttämään. Koulutus jatkuu mikäli TE-keskus hyväksyy ja suostuu jatkamaan ja maksamaan koulutuksen opiskelijasta johtuvasta keskeytyksestä huolimatta.

Tämä tieto ilmoitetaan työvoimatoimistolle ja päätetään hänen koulutusjaksonsa pituudesta kartoitusjakson jälkeen (3kk)

ESIMERKKEJÄ TUTKNNON SORITTAMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMISESTA

CASE 4 (Nimet keksittyjä)

Veli-Matti Yrjönen

Ikä 52v.

Asuu Karhulassa omakotitalossa. Kesämökki Kuutsalossa

Oma auto.

Perhe

Eronnut

Lapset aikuisia. ei huollettavia

Koulutus

Peruskoulu suoritettu.

Ammattikoulu asentaja- ja koneistaja linja 2v.

- Ahlström Oy konepajakoulu 3v.

Sulzer Pumps Oy.lla koneistajana 30v. joista 7v. NC- koneella

Työhistoria

Irtisanottu työn vähyyden tähden

Toiminut pääluottamusmiehenä 3v. sekä työsuojeluvaltuutettuna 2v.

Toiminut sijaisopettajana konepajakoulun teoria tunneilla

Harrastukset

Säännöllinen lenkkeily ja muu liikunta

Terveys

Erinomainen

Oma suunnitelma

Haluaisi hakeutua koneistajan ammattitutkintoon.

Alalla vallitsee tällä hetkellä hyvät työhönsijoittumis- mahdollisuudet sekä kohtalaisen hyvä ansiotaso. Kyselty koneistajan töitä ja osaksi työnsaannille on ehtona ammattitutkinnon suoritus.

Soittanut koulutusneuvontaan lehti-ilmoituksen perusteella ja ohjattu alan kouluttajan luokse.

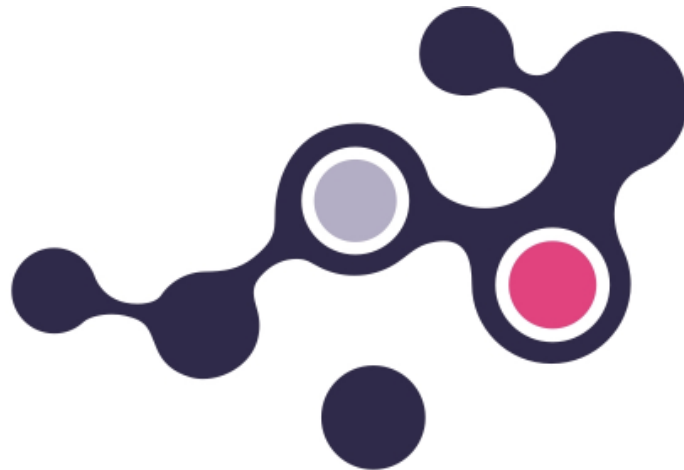
KOULUTTAJAN TUTKINNONSUORITTAMISVAIHEEN HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Kouluttaja arvioi tilanteen haetun koulutuksen perusteella. Hakijalla on erittäin vahva metallialan kokemus, joten esteitä kouluttautumiseen ei ole.

Kouluttaja haluaa kuitenkin varmistaa hakijan tieto- ja taitopuolen osaamisen ennen ohjausta näyttötutkintoon. Hakijalle esitetään, että nopein ratkaisu hänen kannaltaan olisi suorittaa koko tutkinto osallistumalla tietopuoleiseen opiskeluun ja samalla hän osallistuisi toiseen tutkinnon osaan esim. Sorvaus manuaalisella työstökoneella. Tämä vaihe kestäisi 1-3 kk opiskelijan tietojen ja taitojen puitteissa. Tämän jälkeen hänellä olisi mahdollisuus siirtyä työharjoitteluun hänet koulutukseen lähettäneeseen tai ammattitutkintoa vaatineeseen yritykseen ja suorittaa tutkinnon toinen osa työnantajan NC-konetta käyttäen. Tämä olisi mahdollista tapahtua esim. 1 kk harjoittelujakson aikana.

Lopullinen arvio tulisi kouluttajan mielestä olemaan 2-4 kk aikana kyseisellä opiskelijalla olisi koko ammattitutkinnon perusteiden mukainen koko tutkinto suoritettuna. Oletuksena, että opiskelu ja harjoittelu tapahtuvat suunnitellulla tavalla ja - aikataululla.

Toinen vaihtoehto olisi sopia hänet koulutukseen lähettäneen yrityksen kanssa, että opiskelu tapahtuisi täydennyskoulutuksena tai oppisopimusopiskeluna, jossa yhdistyisi työ ja ansiotulo.

ETELÄ-KYMENLAAKSON AMMATTIOPISTO

Opiskelijan henkilökohtaistamisopas

Sisällysluettelo

1. Mikä on näyttötutkintojärjestelmä?
2. Mitä on henkilökohtaistaminen?
3. Hakeutumisvaihe
4. Tutkinnon suoritus
5. Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen
6. Opiskelun ohjaus
7. Opiskelun rahoitusmuodot
8. Sanasto
9. Linkit ja lähteet
10. Omia muistiinpanoja

1. Mikä on näyttötutkintojärjestelmä?

Suomessa otettiin vuonna 1994 käyttöön näyttötutkintojärjestelmä. Järjestelmä tarkoittaa sitä, että oman alan ammatinhallinta ja osaaminen osoitetaan ja näytetään tutkintotilaisuuksissa.

Se ei ole tärkeää, miten opiskelija on ammattitaidon hankkinut. Tärkeämpää on se, että ammattitaito on sillä tasolla, mitä alan tutkinnon perusteissa vaaditaan. Näyttötutkinto ja sen arviointi ovat aina oma kokonaisuutensa, vaikka tutkinnon suorittaisikin näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen aikana. Valmistavan koulutuksen aikana saavutetun osaamisen arviointi ja arvosanat eivät vaikuta itse tutkintosuorituksen arviointiin.

Näyttötutkintojärjestelmässä perustana on työelämälähtöisyys, mikä tarkoittaa sitä, että tutkintojen suunnittelussa, järjestämisessä ja arvioinnissa on koko ajan mukana sekä työelämän että opetusalan edustus. Näyttötutkinnot ovat joustava tapa osoittaa oma ammatinhallinta ja ammattitaito. Näyttötutkinnon perusteista Suomessa päättää opetushallitus.

Näyttötutkinto voi olla ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto. Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan osaaminen, mitä tarvitsee, kun aloittaa työskentelyn alalla. Ammattitutkinnossa osaamisen on oltava ammattityöntekijän tasolla. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta.

Kun miettii, minkä tason näyttötutkintoon osallistuu, on hyvä muistaa seuraava

Perustutkinto:

- Täytyy osata alan ja ammatin perustyöt.

Esimerkkejä perustutkinnoista:

- toimitilahuoltajan perustutkinto
- kone- ja metallialan perustutkinto
- liiketalouden perustutkinto
- merkonomi

Ammattitutkinto:

- On hyvä olla alan työkokemusta, ennen kuin lähtee suorittamaan ammattitutkintoa
- Alan työtehtävät on osattava laajalti.

Esimerkkejä ammattitutkinnoista:

- laitoshuoltajan ammattitutkinto
- koneistajan ammattitutkinto
- taloushallinnon ammattitutkinto

Erikoisammattitutkinto:

- Erittäin vaativa
- Täytyy osata alan käytännön työt.
- Tutkinnon jälkeen on mahdollisuus toimia ryhmän esimiehenä työpaikalla.

Esimerkkejä erikoisammattitutkinnoista:

- siivoustyönohjaajan erikoisammattitutkinto
- koneistajamestarin erikoisammattitutkinto
- taloushallinnon erikoisammattitutkinto

Ammatillisen perustutkinnon voi suorittaa myös ns. opetussuunnitelmaperusteisena, mikä tarkoittaa sitä, että osaaminen näytetään osana työssäoppimista. Silloin puhutaan ammattiosaamisen näytöistä, ei näyttötutkinnosta. Aikuiset, joilla on työelämäkokemusta, yleensä suorittavat ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona.

Tärkeä osa näyttötutkintojärjestelmää on kolmikanta arviointi, jolla tarkoitetaan työnantaja-, työntekijä- ja opettajaedustusta tutkintojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Ennen virallista ja tutkintotoimikunnalle esitettävää arviointipäätöstä on kolmikanta-arvioijien kannan ja mielipiteen arvostelusta oltava yhdenmukainen.

2. Mitä on henkilökohtaistaminen?

Henkilökohtaistamisen työväline on ohjaus. Henkilökohtaistamisen näkökulmasta ohjauksella pyritään tutkinnon suorittajan/opiskelijan kannalta mielekkäiden valintojen tekemiseen ja merkitykselliseen ohjaustoimintaan.

Ohjauksen tärkeimmät elementit näyttötutkintotoiminnassa ovat tiedotus, neuvonta ja ohjaus henkilökohtaistamissuunnitelman (sisältää tutkinnon suorittamis- ja oppimissuunnitelman) tekemisessä ja opiskeluprosessin aikana. Tiedotuksesta ja neuvonnasta on kyse silloin, kun henkilöä ohjataan hänen tarpeisiinsa sopivaan oppilaitokseen, koulutukseen (ala ja tutkintotaso) ja rahoitusmuotoon.

Kun puhutaan opetuksesta, tekeminen kohdistuu tiedon ja taidon, osaamisen lisäämiseen. Roolit voivat opettajan ja aikuisopiskelijan välillä olla tasavertaiset; erilaiset oppimiskäsitykset tosin painottavat rooleja eri tavoin. Opetus kohdistuu substanssiin, ohjauksessa tehdään työtä prosessin onnistumiseksi.

Ohjaussuhteessa ollaan, mikäli mahdollista, vielä enemmän tasavertaisia kumppaneita. Ohjaus määritellään ajan, tilan, huomion ja kunnioituksen antamiseksi. Ohjauksen yksi tärkeä tavoite on henkilökohtaistumisen aikaansaaminen tutkinnon suorittajassa/opiskelijassa niin, että hän ottaa opiskelu- ja tutkinnon suorittamisprosessin omakseen ryhmä- ja yksilöohjauksen avulla. Ryhmäohjauksessa tärkeää on sosiaalistumisen ja dialogin merkitys henkilökohtaistumisen rakentamisessa, yksilöohjauksessa kunkin oman polun rakentaminen

Näyttötutkintojen yhteydessä puhutaan henkilökohtaistamisesta. Se tarkoittaa sitä, että jokaista opiskelijaa kohdellaan asiakkaana ja yksilöllisesti. Tarkoituksena on siis antaa opiskelijaasiakkaalle ne koulutus- ja tutkinnonsuorituspalvelut, joita hän tarvitsee saadakseen tutkintotodistuksen.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998) määrittelee henkilökohtaistamisen seuraavasti:

Henkilökohtaistaminen tarkoittaa näyttötutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjaus-, neuvonta-, opetus- ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteuttamista. Siinä otetaan huomioon myös erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta sekä muista syistä, kuten luku- ja kirjoitushäiriöistä, johtuvat erityistarpeet.

Ohjauksen avulla opiskelijaa / tutkinnon suorittajaa autetaan eteenpäin tutkinnon suorituksessa ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa (alansa ammattiin opiskelussa).

Ohjausta voivat tehdä esimerkiksi opintosihteerit, opettajat, opinto-ohjaaja ja työpaikkaohjaaja.

Ohjauksessa voidaan käsitellä mm. opintojen suunnitteluun, opintojen etenemiseen, opiskelijan / tutkinnon suorittajan elämäntilanteeseen ja hänen jatkosuunnitelmiinsa liittyviä asioita. Opiskelija / tutkinnon suorittaja ja opettaja ovat ohjaustilanteessa tasavertaisia henkilöitä. Ohjattava tuntee oman tilanteensa parhaiten ja ohjaajan tehtävä on auttaa tekemään valintoja.

Henkilökohtaistaminen ei kuitenkaan tarkoita, että jokaiselle opiskelijalle annetaan yksilöllistä opettamista. Henkilökohtaistamisessa selvitetään, mitä tutkinnon suorittaja / opiskelija osaa ennestään. Sen jälkeen hänen kanssaan tehdään suunnitelma, mitä mahdollisesti pitää vielä opiskella ja milloin, miten ja missä opiskellaan saavuttaakseen vaadittavan tieto- ja taito-osaamisen. Kaikki eivät välttämättä tee kaikkia asioita samalla tavalla, esimerkiksi työässäoppimista voi jollakin opiskelijalla olla muita enemmän. Tutkinnon suorittamistapakin voi olla jokaisella vähän erilainen.

Lisäksi Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamismääräyksen (28.11.2006). Siinä sanotaan vähän lakitekstiä täsmällisemmin, mitä koulutuksen järjestäjän täytyy tehdä, että henkilökohtaistaminen toteutuu. Henkilökohtaistamista tehdään kolmen vaiheen aikana, jotka ovat hakeutumisvaihe, tutkinnon suorittaminen ja tarvittavan ammattitaidon hankkiminen.

3. Hakeutumisvaihe

Henkilökohtaistamisen ensimmäisen vaiheen, hakeutumisvaiheen tarkoitus on, että opiskelija / tutkinnon suorittaja saa mahdollisimman paljon oikeaa tietoa, mitä opiskelu ja tutkinnon suorittaminen tarkoittaa. Hänen kanssaan tutustutaan näyttötutkintojärjestelmään ja selvitetään, mitä osoitettu ja saavutettu osaaminen ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tarkoittavat.

Hän saa ohjausta opiskelumuodoissa ja opiskelun rahoituksessa, oppimiseen liittyvissä kysymyksissä, kuten opiskelu Suomessa, oppimistyylit, suomalaisen yhteiskunnan ja työkuultuurin tuntemus, työkokemus omassa maassa ja Suomessa. Lisäksi hänen kanssaan kartoitetaan mahdolliset oppimiseen liittyvät ongelmat ja tehdään suunnitelma, miten ongelmat saadaan ratkaistua.

Opiskelijan / tutkinnon suorittajan kanssa käydyt keskustelut dokumentoidaan ja dokumentit allekirjoitetaan. Dokumentteihin ei saa kirjoittaa sellaisia tietoja, jotka täytyy pitää salassa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi henkilön terveydentila ja palkka. Opiskelija / tutkinnon suorittaja voi kuitenkin antaa luvan kirjoittaa dokumentteihin myös noita tietoja.

Opetushallitus tekee päätöksiä ulkomaisten tutkintojen tunnustamisesta ja rinnastamisesta sekä antaa lausuntoja tutkinnoista, jotka on suoritettu ulkomailla (www.oph.fi/recognition). Jos maahanmuuttaja on suorittanut ulkomaisen korkeakoulututkinnon, hän voi hakea tutkintonsa tunnustamista tai rinnastamista suomalaiseen korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkintoon pääasiassa Opetushallitukselta.

Toisen asteen ammatillisista tutkinnoista pitää olla tunnustamispäätös. Joissakin tapauksissa tutkinnon tunnustamisen hoitaa jokin muu viranomainen, yleensä sama, joka myöntää luvan toimia Suomessa kyseisessä ammatissa. Jos EU-kansalaisella on sellainen ammatillinen tutkinto, joka on suoritettu Euroopan unionin alueella (EU)- tai Euroopan talousalueella (ETA-alueella) ja jonka koulutus

Suomessa ylioppilastutkinnon jälkeen kestää vähintään kolme vuotta, hän voi saada tutkinnostaan tunnustamispäätöksen. Muiden tutkintojen osalta voi pyytää, että Opetushallitus antaa lausunnon, miten tutkinto vastaa suomalaisia tutkintoja. Sekä rinnastuspäätökset että vertailulausunnot ovat maksullisia. Jos maahanmuuttaja haluaa täydentää tutkintoaan vastaamaan suomalaista tutkintoa, hänen täytyy pyrkiä opiskelijaksi oppilaitokseen, jossa järjestetään alan opetusta. Muiden opintojen, jotka on suoritettu ulkomailla, hyväksilukemisesta jatko-opinnoissa ja tutkinnoissa päättävät korkeakoulut ja oppilaitokset itse.

Hakeutumisvaiheen ohjauksessa opiskelijaa / tutkinnon suorittajaa ohjataan sellaisissa asioissa, jotka on hyvä tietää heti alusta lähtien; häntä autetaan löytämään ja ymmärtämään opiskelua koskevia tietoja, kerrotaan erilaisista mahdollisuuksista opiskella, ohjataan tuntemaan paremmin itseään opiskelijana, hänen aikaisempaa alan osaamistaan selvitetään (osaamiskartoitus) ja kerrotaan tutkinnon suorittamisen prosessista. On tärkeää muistaa, että molemminpuolisen luottamuksen syntyminen on tärkeää - ohjaus ei ole kuulustelu. Ohjauskeskustelun aikana esiin tulleita tietoja ei kerrota kenellekään ulkopuoliselle, joten opiskelijalla / tutkinnon suorittajalla on tilaisuus kertoa mahdollisista tutkinnon suorittamiseen vaikuttavista, ehkä vaikeistakin asioista. Ohjaustilanteessa opiskelija / tutkinnon suorittaja on tasavertainen kumppani ohjaajan kanssa.

Neuvontaan ja ohjaukseen voivat lisäksi osallistua esim. työvoimatoimiston kummi-
virkailijaja oppilaitoksen kuraattori, erityisopettaja ja terveydenhoitaja.

4. Tutkinnon suoritus

Tutkinnon suorituksen tarkoituksena on näyttää oma ammatillinen osaaminen työelämässä.

Tutkinto kannattaa suorittaa, koska sitä voidaan vaatia tai edellyttää vakituisen työpaikan saamiseksi. Lisäksi voi saada parempaa palkkaa. Tutkinnon suoritus myös antaa mahdollisuuden mennä jatko-opintoihin. Tutkinnon perusteissa

määritellään jokaisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit. Ammattitaitovaatimukset ovat samat kaikilla. Tutkinnoissa on yleensä pakollisia ja valinnaisia osia. Tutkinnon suorittaja voi itse valita valinnaisista osista ne, jotka haluaa suorittaa tutkinnossa. Tutkinnon suorittamisesta pitää maksaa tutkintomaksu, joka on 50,50 €. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen ei tarvitse osallistua, mutta melkein kaikki tutkinnon suorittajat haluavat täydentää ammatillista osaamistaan valmistavassa koulutuksessa.

Tutkintotasoja on kolme. Perustutkinnossa opiskellaan ammatin perustiedot ja -taidot. Tutkinnon suorituksen aikana arvioijat voivat ohjata tutkinnon suorittajaa, mutta se vaikuttaa arvosanaan. Perustutkinnosta annetaan numero 1-5 tai se voidaan myös hylätä. Ammattitutkinnossa pitää osata alan ammattityöntekijän tiedot ja taidot ja erikoisammattitutkinnossa pitää hallita alan vaativimmat työtehtävät. Näissä molemmissa tutkintotasoissa tutkinnon suorittaja tekee itsenäistä työtä eikä hänen osaamistaan niissä ohjata. Jokainen tutkinnon osa arvioidaan erikseen ja se on joko hyväksytty tai hylätty.

Ennen tutkintoon osallistumista tutkinnon suorittajan pitää ymmärtää, mitä tutkinnon perusteissa sanotaan siitä, mitä pitää osata. Tämän jälkeen tutkinnon suorittaja suunnittelee yhdessä työpaikan edustajan ja opettajan kanssa tutkintotilaisuuden eli tekee henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen suunnitelman (näyttösuunnitelman).

Tässä suunnitelmassa pitää näkyä tutkintotilaisuuden aika ja paikka, mitä tutkinnossa tehdään, miten tehdään ja ketkä osallistuvat arviointiin. Lisäksi suunnitelmassa kerrotaan se, mikä tutkinnon osa tehdään kirjallisesti (niissä tutkinnoissa, missä sitä vaaditaan) ja mikä työtä tekemällä. Maahanmuuttajalla pitää olla sellainen kielitaito, että hän ymmärtää tutkinnon suoritukseen liittyvät ohjeet ja määräykset selvästi esitettyinä. Tutkinnossa lisäaikaa voi saada tehtävien suunnitteluun ja kirjallisiin osuuksiin. Lisäksi voi käyttää apuna kuvia, piirustuksia, malleja ja kirjallisia asioita voi täydentää suullisesti. Tulkkia ei saa tutkintotilaisuudessa käyttää.

Käytännön työt on tutkintotilaisuudessa tehtävä normaalijoutuisuudella, mikä tarkoittaa sitä, että ei saa olla hitaampi kuin ammattityöntekijä.

Näyttöympäristön pitää olla sellainen, että siellä on tutkinnon perusteissa vaaditut tilat ja välineet käytössä. Lisäksi työpaikalla pitää pystyä tekemään niin monipuolisia tehtäviä, että tutkinnon suorittaja voi osoittaa oman ammattitaitonsa tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Kun menee suorittamaan tutkintoa, ammattitaidon pitää olla sillä tasolla, mitä tutkinnon perusteet edellyttävät. Tutkintotilaisuus on usein jännittävä tapahtuma, sillä sitä seuraavat työntekijä-, työntekijä- ja opettajaedustajat (=kolmikanta). Arvioijana ei voi olla sukulainen, työpaikkaohjaaja, opiskelijakaveri tai oma opettaja. Tutkintotilaisuudessa ammattitaitoa voidaan arvioida seuraamalla työtä, keskustelemalla, haastatteleamalla ja aineiston avulla. Kaikki nämä tavat muodostavat arviointiaineiston. Lisäksi tutkinnon suorittajan pitää osata itse arvioida omaa ammattitaitoaan, mutta päätöksen arvioinnista tekevät kolmikanta-arvioijat. Jokaisesta tutkinnon osasta tehdään arviointipöytäkirja, jonka allekirjoittavat kaikki arvioijat sekä myös tutkinnon suorittaja. Kun kaikki tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti, tutkintotodistuksen myöntää tutkintotoimikunta. Tutkintotoimikunnassakin on kolmikantaedustus. Myös osatutkinnosta voi saada todistuksen, jos sitä pyytää. Joillakin aloilla on käytössä myös ammattikirja (ammattipassi), joka on samanarvoinen kuin tutkintotodistus ja johon merkitään kaikki hyväksytyt tutkinnot, osatutkinnot, muu koulutus ja työsuhteet. Ammattikirja ei ole kaikilla aloilla käytössä. Jos jokin tutkinnon osan suoritus on hylätty, on hyvä ensin kehittää omaa ammattitaitoa.

Tavallisin tapa on mennä työssäoppimaan. Sitten, kun tuntee olevansa valmis, voi yrittää uudelleen suorittaa tämän tutkinnon osan. Silloin puhutaan tutkintosuorituksen uusinnasta.

Jos tutkinnon suorittaja ei ole tyytyväinen arviointiin, hän voi pyytää arvioinnin oikaisua (korjausta) 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tutkintotodistuksen.

Kirjallinen oikaisupyyntö tehdään tutkintotoimikunnalle.

Kun on saanut tutkintotodistuksen, on yksi vuosi aikaa hakea koulutus- ja erorahastosta ammattitutkintostipendiä. Stipendin suuruus on 339 euroa. Stipendistä ei tarvitse maksaa veroa. Jotta stipendin voi saada, henkilön täytyy olla alle 64-vuotias silloin, kun hän suorittaa tutkinnon. Lisäksi hänellä täytyy olla työhistoriaa vähintään viisi vuotta suomalaisen työnantajan palveluksessa.

5. Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen

Jos ammatillinen osaaminen ei vielä riitä tutkintotilaisuuteen osallistumiseen, on ammattitaito hankittava jollakin tavalla. Tavallisin tapa on osallistua näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Koulutukseen on tehty opetussuunnitelma tutkinnon perusteiden pohjalta. Jokaiselle opiskelijalle on hakeutumisvaiheessa tehty henkilökohtaistamissuunnitelma, joka sisältää myös henkilökohtaisen oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelmaa täsmennetään ohjauskeskusteluissa yhdessä opettajan kanssa aina, kun se on tarpeellista. Ohjauskeskustelujen tarkoitus on lisäksi auttaa ja kannustaa opiskelijaa opinnoissa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Yksi tapa auttaa opiskelijaa on antaa lisäohjausta sellaisissa teemoissa, jotka opiskelijasta tuntuvat vaikeilta, esim. suomen kieli ja matematiikka.

Henkilökohtaistamissuunnitelmassa määritellään, millaisessa koulutuksessa opiskelija opiskelee. On mahdollista osallistua työvoimapolitiittiseen koulutukseen, jolloin opiskelu on maksutonta ja opiskellaan tavallisesti päivisin.

Oppisopimuskoulutuksessa suurin osa opiskelusta tapahtuu työpaikalla työtä tekemällä ja oppilaitoksessa opiskellaan tietuopoliset opinnot. Oppisopimuksen aikana ollaan työsuhteessa. Omaehtoinen koulutus tarkoittaa sitä, että opiskelija maksaa osallistumismaksun, jotta voi osallistua koulutukseen. Omaehtoista koulutusta järjestetään paljon iltaisin.

Suomalaisessa opiskelusysteemissä ajatellaan niin, että opettajan rooli on olla valmentaja ja auttaja, opiskelija huolehtii omasta oppimisestaan ja opiskelunsa etenemisestä. Opettaja ei anna valmiita vastauksia eikä välttämättä kerro ”oikeaa vastausta”, vaan opiskelijan täytyy itse oppia löytämään vastauksia ja arvioimaan oman ammattitaitonsa kehittymistä. Tärkeä osa opiskelua on löytää paljosta informaatiosta itselleen sellainen tieto, joka auttaa ammattitaidon kehittämisessä.

Koska opettajan rooli on olla valmentaja, jo koulutuksen alusta lähtien opiskelijat tekevät työtä itsenäisesti, parin kanssa tai ryhmässä (tiimissä). Näitä taitoja tarvitaan

myös työelämässä. Erittäin tärkeä osa opiskelua on lisäksi opiskelu kotona, kirjastossa tai muussa vastaavassa paikassa esimerkiksi tietokoneen avulla. Tätä opiskelua varten opettaja tavallisesti antaa ohjeen, mitä pitää tehdä. Tällainen opiskelu on jopa tärkeämpää kuin opiskelu koulussa, koska oppiminen voi olla nopeampaa ja tehokkaampaa tällä tavalla. Koulutuksen aikana ollaan myös työssäoppimisjaksoilla. Jaksojen aikana opiskellaan koko ajan samanlaisia asioita kuin koulussa, opiskelu vain tapahtuu työpaikalla. Opettaja antaa normaalisti tehtäviä myös työssäoppimisen ajaksi. Opettaja ohjaa työssäoppimista yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa. Kun opiskellaan erilaisissa paikoissa, puhutaan erilaisista oppimisympäristöistä.

Valmistavasta koulutuksesta saa osallistumistodistuksen. Todistukseen arvosanat tulevat kaikkien eri opiskelutapojen ja oppimistehtävien perusteella. Arvosanaa varten opettajat tekevät jatkuvaa arviointia, mikä tarkoittaa sitä, että seurataan opiskelijan edistymistä koko opiskelun ajan. Myös opiskelijat itse arvioivat oman ammattitaitonsa kehittymistä.

6. OPISKELUN OHJAUS

Henkilökohtaistaminen on valmentavassa koulutuksessa opiskelijan ohjaus-, neuvonta-, opetus- ja tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista. Alkukartoituksessa selvitetään aikaisemmin saavutettu osaaminen ja muut lähtökohdat, koulutustarve sekä ohjauksen ja erityisten tukitoimien tarve. Varsinaisessa ohjauksessa käsitellään henkilökohtaisia työllistymisen mahdollisuuksia, työllistymisen esteitä, näihin vaikuttavia tekijöitä opiskelijan elämäntilanteessa sekä opiskelijan koulutuksen aikana laatimaa työllistymissuunnitelmaa. Toteutus lähtee kunkin opiskelijan yksilöllisistä tarpeista.

Ohjaussuunnitelman tarkoituksena on kuvata aikuisten oppijoiden ohjaustoiminnan periaatteet ja ohjauksen työkäytännöt osana asiakaslähtöistä tutkinnon suorittamista ja oppimista. Laadukkaan ja oppijalähtöisen ohjauksen toteutuminen edellyttää organisaation kaikkien tasojen toimimista yhteisen tavoitteen suunnassa.

Ohjaus on opiskelijan tukemista ja auttamista hänen opiskeluprosessissaan, ammatillisessa kehittämisessään ja elämäntilanteissaan. Se ei ole terapiaa, ei myöskään opetus-

ta. Ohjaus on hyvin lähellä konsultointia, joka aikuiskoulutuksessa alkaa hakeutumisvaiheessa tapahtuvasta informaation jakamisesta ja osaamiskartoituksesta ja jatkuu läpi koko koulutuksen.

Ohjausprosessi on luonteeltaan ohjaajan ja ohjattavan keskinäistä neuvottelua. Jokainen ohjausprosessi on ainutkertainen ja osallistujilleen luova prosessi. Ohjauksessa ei ole kyse todellisuuden löytämisestä, vaan sen kehittämisestä ja rakentamisesta, konstruoinnista. Ohjauksessa ei kerrota ohjattavalle, mitä hänen pitäisi tehdä, vaan siinä etsitään ja tulkitaan eri vaihtoehtoja. Ohjaus on oman toiminnan suunnittelua ja arviointia dialogissa ohjaajan kanssa.

Ohjauksessa huomioidaan yksilölliset ratkaisut ja vaihtoehdot. Ohjaus on koko tutkinnon suorittamisen/opintojen aikainen prosessi, jossa keskeistä on tunnistaa oppijan tarpeet, ennakoida niitä sekä tarjota ohjausta ja tukea aina jatko-opintojen tai työhön sijoittumisen suunnitteluun asti.

Ohjauskäsityksemme on, että ohjattava on oman elämänsä paras asiantuntija. Hänellä on vastuu omasta oppimisestaan ja tarvitsemansa ohjauksen tarpeesta. Ohjattavan on itse asetettava tavoitteensa, jotta hän sitoutuisi niihin. Ohjaajan tärkein tehtävä on kuunnella ja antaa tilaa ohjattavalle sekä auttaa tavoitteiden täsmentämisessä. Ohjausdialogi rakentuu tasavertaiselle suhteelle; ohjaaja vie keskustelua eteenpäin oikeilla kysymyksillä, mutta ei ratkaise asioita ohjattavan puolesta, koska jokainen ohjaustilanne on erilainen ja vasta oppijan perustelujen kuuleminen kertoo tilanteesta. Ohjauksen tulee olla ratkaisukeskeistä, joka tarkoittaa sitä, että ohjattavan ongelmat ja/tai esteet todetaan, mutta puutteiden sijaan haetaan ohjattavasta vahvuuksia ja taitoja, joilla ongelmat ratkeavat.

Ohjauksen keskeisiä periaatteita:

- jokainen ohjaussuhde on ainutlaatuinen – ihmisen kohtaaminen
- jokaisella on oikeus yksilöllisyyteen
- aika, kyky keskittyä tässä ja nyt -tilanteeseen
- avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus
- yhteisöllisyydestä saa tukea - ryhmäohjaus
- ohjaus on prosessi, jonka aikaansaaminen on ohjaajan vastuulla
- ohjaajan ja ohjattavan yhteinen ymmärrys ohjausprosessista
- kokonaisvaltaisuus – ihminen on kokonaisuus
- erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen
- kokemuksellisuus, kokemusten kautta oppiminen

Oppimistavoitteiden saavuttamiseksi ja positiivisten oppimiskokemusten varmistamiseksi ohjauksen verkostoon liittyy myös toimijoita, jotka eivät varsinaisesti ole opiskelijan oppimisen ohjaajia. Heidän roolinsa on luoda opiskelijalle sellaiset olosuhteet, joissa oppiminen on mahdollista. Tällaisia toimijoita ovat mm. alueen sosiaalihuollot, a-klinikat, mielenterveystoimistot, maahanmuuttotoimisto sekä tulkikeskus ja vastaanottokeskus.

7. OPISKELUN RAHOITUSMUODOT

Omaehtonen opiskelu

Suurin osa suomalaisesta aikuiskoulutuksesta rahoitetaan julkisista eli valtion ja kuntien varoista. Rahoituksen saaminen edellyttää, että koulutuksen järjestäjällä tai oppilaitoksen ylläpitäjällä on opetusministeriön myöntämä lupa. Tällöin puhutaan julkisen valvonnan alaisista oppilaitoksista. Opiskelija osallistuu rahoitukseen omalla rahoitusosuudellaan, joka määräytyy koulutusmaksuina.

Valtio säätelee aikuiskoulutuksen laajuutta pitkälle rahoituksella. Ammatillisessa peruskoulutuksessa kokonaisopiskelijamäärät on mitoitettu, mutta koulutuksen järjestäjä itse päättää paikkojen jaosta nuorten ja aikuisten koulutukseen.

Valtionosuusmalli on järjestelmä, jossa rahoitus myönnetään laskennallisin perustein kertomalla opiskelija-, opetustunti- tai muulla sovitulla yksikköjen määrällä näitä laskentayksiköjä varten vahvistettu yksikköhinta. Hinta voi olla kaikelle koulutukselle

sama tai koulutuksen kustannuserojen mukaan porrastettu. Näin muodostuvaan summaan myönnetään valtion rahoitus valtionosuutena.

Ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjälle myönnetään lisäkoulutuksen käyttökustannuksia varten rahoitusta 90 prosenttia euromäärästä, joka saadaan laskemalla yhteen valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistettujen opiskelijatyövuosien määrien ja opiskelijatyövuotta kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot. Henkilöstökoulutukseen rahoitus on kuitenkin 50 % mainitulla tavalla lasketusta euromäärästä. (www.näyttötutkinnot.fi/rahoitus.htm)

Työvoimakoulutus

Työministeriön työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen kohdennettu rahoitus vaihtelee työmarkkinoiden ja työllisyystilanteen mukaisesti.

Työministeriö hankkii pääasiassa opetusministeriön vastuulla olevista oppilaitoksista tarvitsemaansa koulutusta. Työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen kohderyhmänä ovat pääsääntöisesti työttömät ja työttömyysuhan alaiset kansalaiset. TE-keskukset vastaavat työvoimapoliittisen koulutuksen hankinnasta työministeriön ohjeiden mukaisesti. Rahoitukseen saattaa saada myös EU-rahoitusta. TE-keskus voi rahoittaa myös yritysten, yhteisöjen ja organisaatioiden henkilöstön koulutusta, jos sillä on työvoimapoliittinen motiivi.

Työnantajapalvelut

TE-keskuksen työvoimaosasto ja niiden työvoimatoimistot tuntevat alueensa työmarkkinat. TE-keskus auttaa työnantajia henkilöstön rekrytoinnissa ja koulutuksessa. Se neuvoo asiakasta eri tilanteissa, sekä työntekijöiden lisäy- että vähentämistarpeiden yhteydessä. Paikalliset työvoimatoimistot toteuttavat käytännössä pääosan palveluista. Peruspalvelut ovat maksuttomia. Ne tarjoavat lisäksi niitä täydentäviä, erikseen sovittavia maksullisia palveluja.

Rekrytointi- ja työvoimakoulutus

TE-keskus ja työvoimatoimistot järjestävät työvoimakoulutusta yrityksen palveluksessa oleville ja palvelukseen tuleville työntekijöille. Tällainen koulutus tukee ensisijaisesti pk-yrityksen henkilöstön ammattitaidon lisäämistä ja tilanteita, joissa on selkeä rekrytointitarve. Koulutus voi olla ajankohtainen pk-yrityksen rakennemuutos-

tilanteissa, esimerkiksi vaihtoehtona lomautuksille sekä työttömyyttä ehkäisevänä täydenniskoulutuksena.

Työvoimakoulutus rahoitetaan ostojärjestelmän kautta, jolloin työvoimaviranomaiset ostavat oppilaitoksilta koulutuksen tarjousten perusteella. Näin TE-keskukset ja työvoimatoimistot seuraavat elinkeinoelämän koulutus- ja rekrytointitarpeita sekä pyrkivät vastaamaan järjestämällä ammattialan koulutusta.

Kehittämiskoulutus KEKO

Kehittämiskoulutus kekon on tapa löytää ja perehdyttää avainhenkilöitä pk-yritysten kehittämistehtäviin työvoimakoulutuksen keinoin. Kohteena ovat työtä vaille olevat erityiskoulutetut. Koulutettavat toteuttavat yritysten kehittämishankkeita ja ovat samalla täydenniskoulutuksessa. Lisätietoja löytyy mm. työministeriön sivuilta. TE-keskusten alueellisilla sivuilla on tietoa ajankohtaisista koulutus- ym. hankkeista. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) osallistuu usein merkittävässä määrin koulutuskustannuksiin.

Työvoimatoimistojen työnantajapalvelut

Paikalliset työvoimatoimistot ovat henkilöstön hankinnan ammattilaisia ja osallistuvat myös yrityksen henkilökunnan kouluttamiseen. Pääosa palveluista on työnantajille maksuttomia. Työnantajia palvelee yli 180 työvoimatoimistossa eri puolella Suomea.

Rekrytointipalveluja ovat neuvonta, rekrytointi, yhteishankintakoulutus, kansainvälinen harjoittelu ja EURES-työnvälitys. Maksullisia palveluja ovat haku- ja haastattelupalvelut, soveltuvuusarviot ja henkilöstövuokraus.

Henkilöstön ja työyhteisön kehittämispalveluja ovat mm. vaihtovalmennus, KEKO-koulutus ja lukuisat muut koulutus- ja kehittämisprojektit. Maksullisia palveluja ovat resurssikartoitus, työyhteisön toimivuuden analyysi ja työyhteisön koulutuspalvelut

Työvoimatoimistojen tuki työnvoiman palkkaamisessa

Työllistämistuki ja työolosuhteiden järjestelytuki

Oppisopimukseen voi saada tietyin edellytyksin työllistämistukea. Näistä saa lisätietoja oman alueensa työvoimatoimistosta.

Henkilöstön vähentämistarpeen yhteydessä työvoimatoimistosta saa neuvontaa, yhteishankintakoulutusta ja maksullisena palveluna uudelleensijoittumisvalmennusta. Lisätietoja työnantajapalveluista saa työministeriön sivuilta ja työvoimatoimistoista. (www.näyttötutkinnot.fi/rahoitus.htm)

Oppisopimus

Oppisopimuskoulutus on mainio tapa hankkia aikuisena ammatillinen lisäkoulutus tai opiskella itselleen ammattitaito. Oppisopimuskoulutus soveltuu myös yritysten henkilöstökoulutukseen. Koulutusohjelma laaditaan aina opiskelijan ja työpaikan tarpeiden mukaan. Tavoitteena voi olla perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto tai muu laajan ammatillisen osaamisen kehittäminen.

Yrityksen tarpeisiin koulutettua työvoimaa

Oppisopimus on edullinen mahdollisuus kouluttaa työvoimaa yrityksen tarpeisiin. Uudistettu koulutus ottaa huomioon entistä paremmin yrityksen tarpeet.

Oppisopimus on tehokas tapa laajentaa henkilöstön peruskoulutusta, kouluttaa henkilöstöä uusiin tehtäviin tai hankkia työntekijöille erikoistavaa koulutusta hankkia tarpeiden mukaista työvoimaa.

Taloudelliset edut

Työnantaja saa:

- valtion varoista koulutuskorvausta työpaikalla annettavan koulutuksen järjestämisestä.

Koulutuskorvauksen määrä sovitaan erikseen jokaista oppisopimusta varten ennen sopimuksen hyväksymistä. Korvauksen suuruuteen vaikuttaa koulutusala sekä opiskelijan kokemus- ja koulutustaso.

Työnantaja voi lisäksi hakea työllistämis- tai yhdistelmätukea silloin, kun tarkoituksena on tehdä oppisopimus työttömän työnhakijan kanssa. Työvoimatoimisto harkitsee työllistämistuen euromäärän. Tuen määrään vaikuttaa työnhakijan työttömyyden kesto sekä ammattitaidon ja työkokemuksen puutteet. Yksityiskohtaisempia tietoja työllistämis- ja yhdistelmätuesta saa työvoimatoimistoista.

Opiskelijan opintososiaaliset edut

Opiskelijalla on oikeus saada opintososiaalisia etuja tietopuolisen opetukseen ja tutkinnon suorittamiseen osallistumisen ajalta seuraavasti:

- ansionmenetyksen korvauksena päivärahaa 14 euroa opetuspäivältä
- perhevastuksena päivärahaa 16 euroa opetuspäivältä, jos opiskelijalla on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi
- matkakustannusten korvausta opiskelijan matkasta koti- ja oppisopimuspaikkakunnalta opetuksen järjestämispaikkaan ja takaisin halvimman matkustustavan mukaan tietopuolisen opintojakson alkaessa ja päättyessä
- majoituskorvausta 5 euroa opetuspäivältä, jos tietopuolinen koulutus järjestetään opiskelijan koti- tai oppisopimuspaikkakunnan ulkopuolella.

Huomioitavaa:

- jos opiskelijalle maksetaan samalta ajalta palkkaa tai hänellä on oikeus muihin kuin ammatillisessa koulutuksesta annetuissa laissa (630/1998) tarkoitettuihin lakisääteisiin etuihin, hänellä on oikeus saada ainoastaan korvausta matka- ja majoittumiskorvauksista
- opintososiaaliset edut myöntää ja maksaa koulutuksen järjestäjä
- opintososiaaliset edut ovat verottomia (www.näyttötutkinnot.fi/rahoitus.htm)

Henkilöstökoulutus

Opetusministeriö voi rahoittaa yritysten henkilöstökoulutusta, jos koulutus vastaa työelämän ajankohtaisia tarpeita. Opetusministeriö tukee yritysکوhtaisia ammatti- tai erikoisammattitutkintoon valmistavia koulutusohjelmia korkeintaan 50 % rahoitusosuudella. Loppurahoituksesta vastaa yritys.

Koulutusprojektin toteuttaminen on hyvin samanlainen oppisopimusprojektin kulun kanssa. Pääasiallisena erona on, että oppisopimuskoulutus on yritykselle ilmaista, ammatillisen aikuiskoulutuksen toteutuksessa yrityksen on aina osallistuttava koulutuksen kustannuksiin. (www.näyttötutkinnot.fi/rahoitus.htm)

Tutkinnon suorittajan oma osuus rahoituksen järjestämisessä

Omaehtoisessa koulutuksessa, joka valmistaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin sekä muussa koulutuksessa, voidaan opiskelijalta periä kohtuullisia maksuja. Myös ammatti- ja erikoisammattitutkintoon ilman valmistavaa koulutusta osallistuvilta voidaan periä kohtuullinen maksu tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Erillinen tutkintomaksu perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on 1.3.2011 alkaen 58 euroa (www.koulutusnetti.fi)

Työnantajapalvelut

TE-keskus auttaa työnantaja henkilöstön rekrytoinnissa ja koulutuksessa. Se neuvoo asiakasta eri tilanteissa, sekä työntekijöiden lisä- että vähentämistarpeiden yhteydessä. Paikalliset työvoimatoimistot toteuttavat käytännössä pääosan palveluista. Peruspalvelut ovat maksuttomia. Ne tarjoavat lisäksi niitä täydentäviä, erikseen sovittavia maksullisia palveluja.

Työvoimakoulutus rahoitetaan ostojärjestelmän kautta, jolloin työvoimaviranomaiset ostavat oppilaitoksilta koulutuksen tarjousten perusteella. Näin TE-keskukset ja työvoimatoimistot seuraavat elinkeinoelämän koulutus- ja rekryointitarpeita sekä pyrkivät vastaamaan järjestämällä ammattialan koulutusta.

Työvoimatoimistojen työnantajapalvelut

Paikalliset työvoimatoimistot ovat henkilöstön hankinnan ammattilaisia ja osallistuvat myös yrityksen henkilökunnan kouluttamiseen. Pääosa palveluista on työnantajille maksuttomia.

Rekryointipalveluja ovat neuvonta, rekryointi, yhteishankintakoulutus, kansainvälinen harjoittelu ja EURES-työnvälitys. Maksullisia palveluja ovat haku- ja haastattelupalvelut, soveltuvuusarviot ja henkilöstövuokraus.

Henkilöstön ja työyhteisön kehittämispalvelut

Henkilöstön ja työyhteisön kehittämispalveluja ovat mm. vaihtovalmennus, KEKO-koulutuksen tarkoitus on löytää ja perehdyttää henkilöitä työvoimakoulutuksen keinoin pk-yritysten kehittämistehtäviin. Koulutettavat ovat työtä vailla olevia erityiskou-

lutettuja jotka toteuttavat yritysten kehittämishankkeita ja ovat samalla täydennysko-
uolituksessa. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) toimii usein kustannusten rahoittajana.

8. Sanasto

Ammattikirja:

(”ammattipassi”) dokumentti, jolla on sama arvo kuin tutkintotodistuksella

Ammattiosaamisen näytöt:

Ammatillisten perustutkintojen opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa osa jatkuu opiskelija-arviointia. Koulutuksen järjestäjä ja työelämä suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat yhdessä työtilanteen tai työprosessin.

Opiskelija näyttää, miten hyvin hän on saavuttanut ammattitaidon, jota työelämässä vaaditaan ja joka on määritelty opetussuunnitelman perusteissa.

Arviointi perustuu määräyksiin, jotka ovat opetussuunnitelman perusteissa.

Ammattitaidon arviointi:

Prosessi, jossa arvioidaan, kuinka hyvin on saavuttanut ammattitaidon, joka on kuvattu tutkinnon perusteissa.

Ammattitaito: Ammatin osaaminen

Ammattitutkintostipendi:

Stipendi, jonka koulutusrahasto myöntää tietyillä ehdoilla henkilölle, joka on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.

Arvioija: Henkilö, joka arvioi tutkintosuoritusta (näyttöä).

Arvioinnin kohde: Ne osaamisen alueet, joita tutkintosuorituksessa seurataan erityisen tarkasti.

Arvioinnin oikaisu: Prosessi, jossa henkilö, joka ei ole tyytyväinen tutkinnon suoritukseensa arviointiin, pyytää arviointiin oikaisua tutkintotoimikunnalta.

Arviointiaineisto:

Kaikki eri tavoilla kerätty materiaali, jonka perusteella tutkinnon suorittaja osoittaa oman osaamisensa ja jonka pohjalta tutkinnon suorittajan tutkinnon suoritus arvioidaan. Arvioinnin perustana ovat tutkinnon perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.

Arviointikriteeri:

Perustuu arvioinnin kohteisiin. Arviointikriteerien avulla kuvataan ja täsmennetään kynnykset, joiden perusteella erotellaan eritasoiset suoritukset.

Arviointipöytäkirja:

Dokumentti, joka tehdään jokaisesta suoritetusta tutkinnon osasta. Arviointipöytäkirjan allekirjoittavat arvioijat ja tutkinnon suorittaja.

Dokumentointi: Tietojen kirjoittaminen esim. paperille tai tietokoneelle.

Hakeutumisvaihe:

Pyritään tunnistamaan henkilön lähtökohdat ja löytämään henkilölle soveltuva tutkinto ja tutkintotaso. Aikaisempi osaaminen tunnistetaan käyttämällä monipuolisesti erilaisia alalle soveltuvia menetelmiä. Hakeutumisvaiheessa selvitetään myös ohjauksen ja mahdollisten tukitoimien tarve.

Henkilökohtainen oppimissuunnitelma:

Suunnitelmassa kuvataan ne ammattitaidon sisältöalueet, oppimisympäristöt, opiskelumenetelmät sekä opintojen aikataulu, joita tarvitaan tutkinnon suorittamiseen valmistautumisessa.

Henkilökohtainen tutkinnon suorittamisen suunnitelma:

Suunnitelmassa kuvataan, miten tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon suorituksen (tutkintotilaisuus) aikana sen osaamisen, mikä on määritelty tutkinnon perusteissa.

Henkilökohtaistaminen:

Tutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjaus- neuvonta-, opetus- ja tukitoimien asiakaslähtöinen suunnittelu ja toteuttaminen erilaisten menetelmien ja välineiden avulla.

Henkilökohtaistamissuunnitelma:

Laaditaan henkilölle, joka hakeutuu suorittamaan näyttötutkintoa. Henkilökohtaistamissuunnitelma pitää sisällään henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen suunnitelman ja mahdollisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Itsearviointi:

Opiskelijan / tutkinnon suorittajan oma arvio opiskelunsa edistymisestä / tutkintosuorituksestaan ja tavoitteidensa saavuttamisesta.

Kolmikanta:

Työnantaja-, työntekijä- ja opettajaedustus näyttötutkintoprosessin eri vaiheiden toteutuksessa sekä tutkintotoimikunnassa.

Näyttö: ks. tutkintosuoritus, tutkintotilaisuus

Näyttöaineisto: ks. sama kuin arviointiaineisto

Näyttötutkinnon perusteet:

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osat, ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat.

Näyttötutkinto:

Perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinto (L631/98), jossa ammattitaito, joka on määritelty tutkinnon perusteissa, on voitu hankkia monella eri tavalla.

Ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa (näytöissä).

Näyttöympäristö:

Toimintaympäristö, jossa osoitetaan (näytetään) ammattitaito, joka on määritelty

tutkinnon perusteissa.

Ohjaus:

Ajan, huomion ja kunnioituksen antaminen opiskelijan / tutkinnon suorittajan opiskelu- ja oppimisprosessille, ammatilliselle kehittymiselle ja tuon vaiheen elämäntapahtumien käsittelylle. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa / tutkinnon suorittajaa löytämään ja rakentamaan hänelle itselleen sopivin näyttötutkintopolku käyttämällä hyödyksi erilaisia oppimis- ja tutkinnon suoritusympäristöjä parhaalla mahdollisella tavalla.

Opetussuunnitelma:

Suunnitelma näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen organisoinnista.

Opetussuunnitelma laaditaan tutkinnon perusteiden pohjalta.

Oppimisympäristö:

Paikka tai tapa toimia, jonka tarkoitus on edistää oppimista. Oppimisympäristöön kuuluu myös sosiaalisten suhteiden verkosto ja opiskelijan ajattelun kehittyminen.

Osaamisen tunnistaminen:

Osaamisen tunnistamiseen kuuluu opiskelijan / tutkinnon suorittajan lähtötilanteen kartoitus ja aikaisemmin osoitetun osaamisen ja aikaisemmin saavutetun osaamisen selvittäminen.

Osaamisen tunnustaminen:

Osaamisen tunnustaminen edellyttää tutkinnon tai tutkinnon osan hyväksytyä suorittamista. Hyväksyty suorittaminen voi olla 1. osaamista, joka osoitetaan todistuksilla, 2. aiemmin saavutettua osaamista, joka osoitetaan näyttötutkintosuorituksessa hyväksytysti tai 3. tarvittavan ammattitaidon hankkimisen jälkeen tutkintosuorituksessa hyväksytyä osaamista. Osaamisen tunnustaminen tapahtuu tutkintotodistuksella, jonka myöntää tutkintotoimikunta.

Osaamiskartoitus:

Erilaiset menetelmät (mm. testit, työnäytteet, haastattelut), joita käytetään, kun selvitetään opiskelijan / tutkinnon suorittajan ammattitaidon lähtötilannetta.

Osallistumistodistus:

Todistus osallistumisesta näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Arvosanat, jotka tulevat todistukseen, eivät vaikuta näyttötutkinnon tai sen osien arviointiin.

Osatutkinto:

Tutkinnon yhden tai useamman osan suoritus, ei kuitenkaan kaikkien koko tutkintoon vaadittavien osien.

Osoitettu osaaminen:

Osoitettu osaaminen tarkoittaa esimerkiksi 1. tutkintoja tai tutkinnon osia, jotka on suoritettu aikaisemmin ja joista on olemassa todistukset tai 2. suorituksia, jotka on määrätty tutkinnon perusteissa ja joista on todistukset, esim. ATK-ajokortti. Arvioijat päättävät luotettavien dokumenttien perusteella, kuinka pätevää osoitettu osaaminen on.

Saavutettu osaaminen:

Saavutettu osaaminen tarkoittaa sellaista osaamista, jota vaaditaan näyttötutkinnossa ja jonka tutkinnon suorittaja on hankkinut aikaisemmin, mutta hänellä ei ole esittää siitä dokumenttia.

Tarvittavan ammattitaidon hankkiminen:

Näyttötutkintojärjestelmässä tutkintoon valmistava koulutus, jossa opiskelijalle tehdään henkilökohtaistamissuunnitelma, joka sisältää henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen suunnitelman ja mahdollisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman.

Tietopuoliset opinnot:

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelu oppilaitoksessa.

Tutkinnon osa:

Tutkinnon perusteissa oleva kokonaisuus, joka on johdettu ammattitaitovaatimuksista ja työtehtäväkokonaisuuksista. Tutkinnon osan suorituksesta on mahdollista saada todistus.

Tutkinnon perusteet:

Opetushallituksen julkaisema dokumentti jokaisesta näyttötutkinnosta, jossa määritellään vaadittava osaamisen taso.

Tutkinnon rinnastaminen:

Mitä suomalaista tutkintoa ulkomailla suoritettu tutkinto vastaa.

Tutkinnon suorittaja: Henkilö, joka osallistuu näyttötutkintoon.

Tutkintomaksu:

Tutkintokohtainen kertamaksu, joka tutkinnon suorittajalta peritään hänen ilmoittautuessaan tutkintoon.

Tutkintosuoritus:

Tutkintotilaisuudessa näyttötutkinnon suorittaja antaa tutkinnon perusteissa vaadittavan suorituksen (näytön) ammattitaidosta. Tutkintotilaisuuteen sisältyy tavallisesti useita tutkintosuorituksia.

Tutkintotilaisuus:

Tapahtuma, jossa näyttötutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaidon, jota vaaditaan tutkinnon perusteissa.

Tutkintotodistus:

Todistus ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittamisesta. Todistuksen antaa tutkintotoimikunta, kun kaikki tutkintoon vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Tutkintotoimikunta:

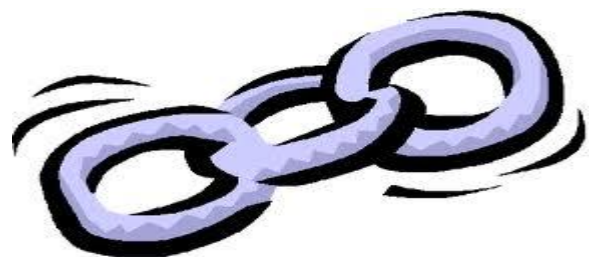
Työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja ammatinharjoittajia edustava luottamuselin, jonka Opetushallitus asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tutkintotoimikunnat johtavat tutkintojen järjestämistä ja antavat tutkintotodistukset.

Työssäoppiminen: Ammatin opiskelu työelämässä.

Valmistava koulutus:

Koulutus, jota järjestetään tarvittaessa tukemaan näyttötutkinnon suorittamista (tarvittavan ammattitaidon hankkiminen). Koulutuksen tarve määritellään tutkinnon suorittajan henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa.

9. Linkit ja lähteet

ALVAR: www.alvar.fi

ammatinvalinta: www.mol.fi/avo/

ammattitutkintostipendi: www.koulutusrahasto.fi

henkilökohtaistamismääräys: www.oph.fi/nayttotutkinnot -> ohjeet ja määräykset

rahoitus: www.kela.fi -> opiskelijalle -> opintoetuudet -> aikuiskoulutustuki

rahoitus: www.koulutusrahasto.fi -> etuudet

työhallinnon a-ura: www.avosto.net/a-ura/

ulkomailla suoritettut tutkinnot: www.oph.fi/recognition

